

Banca Națională a Moldovei

RAPORT ANUAL

2006

LISTA ABREVIERILOR

AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
Ag	Argint
APC	Acordul de Parteneriat și Cooperare între Republica Moldova și Uniunea Europeană
BC	Bancă comercială
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BNB	Banca Națională a Republicii Belarus
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BT	Bonuri de trezorerie
CBN	CertIFICATE ale Băncii Naționale a Moldovei
CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
CHIBOR	Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești altor bănci
CIF	Cost, asigurare și navlu
CNT	Capitalul normativ total
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CSRS	Creditul pentru susținerea și reducerea sărăciei acordat de Banca Mondială
DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
DST, XDR	Drepturi Speciale de Tragere
EFF	Facilitatea de Finanțare Extinsă acordată de FMI
EUR	Moneda unică europeană
FIDA	Fondul Internațional de Dezvoltare a Agriculturii
FMI	Fondul Monetar Internațional
FOB	Franco la bord
GBP	Lira sterlină
HVS	Hârtii de valoare de stat
IASB	Standardele Internaționale de Contabilitate
IASC	Comitetul Standardelor Internaționale de Contabilitate
IC	Indicele competitivității
IPC	Indicele prețurilor de consum
MEFP	Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare
MDL	Leul moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
NEER	Cursul de schimb nominal efectiv al monedei naționale
PIB	Produsul intern brut
PRGF	Facilitatea pentru Reducerea Sărăciei și Creștere Economică acordată de FMI
REER	Cursul de schimb real efectiv al monedei naționale
REPO	Acord de comercializare a hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării lor la o dată determinată și la un preț anumat
RISP	Proiectul de investiții și servicii rurale
RM	Republica Moldova
ROL, RON	Leul românesc
RUB	Rubla rusească
SAPI	Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare
SBECE	Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est
SCERS	Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei
SCI	Sistemul de control intern
SDDS	Standardul Special de Diseminare a Datelor
SIC	Sistemul electronic de înscriere în conturi
SIFIM	Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate
SIRF	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar SUA

CUPRINS

1. Situația economică a Republicii Moldova	3
Economia mondială	3
Sectorul real	5
Evoluția prețurilor	11
Situația financiară	13
Balanța de plăți	15
Datoria externă	24
2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei	27
Realizarea politicii monetare și valutare	27
Obiectivele și rezultatele politicii monetare	27
Dinamica indicatorilor monetari	29
Instrumentele politicii monetare	35
Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de dirijare a lichidității	35
Politica ratelor dobânzilor	38
Activitatea de creditare	39
Monitorizarea creditelor acordate anterior de Banca Națională a Moldovei sistemului bancar	39
Datoria Guvernului Republicii Moldova față de Banca Națională a Moldovei	39
Piața monetară	41
Piața primară a hârtiilor de valoare de stat	41
Piața monetară interbancară	43
Piața secundară a hârtiilor de valoare de stat	44
Activitatea dealerilor primari pe piața hârtiilor de valoare de stat	45
Piața certificatelor bancare de depozit	45
Evidența hârtiilor de valoare de stat în sistemul electronic de înscriere în conturi la Banca Națională a Moldovei (SIC)	46
Evoluția pieței valutare	49
Colaborarea internațională	62
Supravegherea și reglementarea activității băncilor	68
Sistemul de plăți	80
Activitatea Consiliului de administrație	81
Emiterea monedelor jubiliare și comemorative	81
Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională	82
3. Raportul auditului extern	83
4. Anexe	121

1. Situația economică a Republicii Moldova

Economia mondială

Al treilea an consecutiv activitatea economică la nivel mondial a continuat să se extindă cu ritmuri de creștere care au devansat semnificativ trendul. Creșteri la nivelul estimărilor și mai mari au fost înregistrate în majoritatea regiunilor lumii. Cu toate acestea, accentuarea presiunilor inflaționiste, înăsprirea condițiilor pe piețele financiare și creșterea continuă a prețurilor la petrol au constituit latura negativă a sporirii activității economice din ultimii ani. Creșterea economică mondială pentru anul 2006 a fost estimată la 5.1 la sută, față de 4.9 la sută în anul 2005.

Tabelul nr. 1. Rata inflației și ritmul de creștere a produsului intern brut în anul 2006

	Rata inflației (anuală), %	Produsul intern brut, %
SUA	3.2	3.3
Japonia	0.3	2.2
UE 25	2.2	2.9
Zona euro	2.2	2.7
Germania	1.8	2.7
Franța	1.9	2.2
China	1.5	10.7
România	6.6	7.7
Rusia	9.7	6.7
Ucraina	9.1	7.1

Economia *Statelor Unite ale Americii* a sporit în anul 2006 cu 3.3 la sută, comparativ cu 3.2 la sută în anul precedent, datorându-se, în special, rezultatelor considerabile din primul trimestru al anului. Creșterea economică rapidă din ultimii ani a fost însoțită și de o diminuare continuă a ratei șomajului, care în perioada analizată a atins nivelul de 4.6 la sută (5.1 la sută în anul 2005). Inflația medie anuală a constituit 3.2 la sută comparativ cu 3.4 la sută în anul 2005.

După o dinamică susținută din perioada anilor 2004-2005, relansarea economică s-a intensificat în *zona euro*, creșterea în termeni reali a produsului intern brut în anul 2006 constituind, conform estimărilor, 2.7 la sută, comparativ cu 1.4 la sută în anul precedent. Prețurile de consum au crescut în medie cu 2.2 la sută față de nivelul anului 2005, iar rata șomajului s-a diminuat până la 7.8 la sută. Economiiile Germaniei și Franței în această perioadă au realizat un spor de 2.7 și 2.2 la sută, corespunzător.

Cele **25 țări ale Uniunii Europene** au înregistrat în perioada dată o rată de creștere economică superioară celei din anul precedent (2.9 la sută, față de 1.7 la sută), inflația fiind la același nivel cu cel înregistrat în zona euro – de 2.2 la sută.

În anul 2006 a continuat creșterea economiei *Japoniei* reluată începând cu anul 2000 și fiind cea mai de durată din istoria postbelică a țării, evoluând într-o regenerare economică, susținută, în principal, de expansiunea cererii interne private. Conform estimărilor, ritmul anualizat de creștere a economiei nipone a atins în anul 2006 nivelul de 2.2 la sută. În același timp, a fost depășit fenomenul deflației care a afectat economia japoneză începând cu

anul 1999, prețurile de consum în anul 2006 fiind cu cca 0.3 la sută mai mari față de anul anterior.

După o dinamizare vertiginoasă din prima jumătate a anului 2006 economia *Chinei* a continuat să avanseze cu ritmuri înalte și în jumătatea a doua a anului, produsul intern al țării majorându-se în total cu 10.7 la sută. Totodată, s-a redus rata medie anuală a inflației până la 1.5 la sută.

România a atins în anul 2006 un nivel de creștere a economiei naționale de 7.7 la sută, în condițiile reducerii inflației medii anuale până la nivelul de 6.6 la sută.

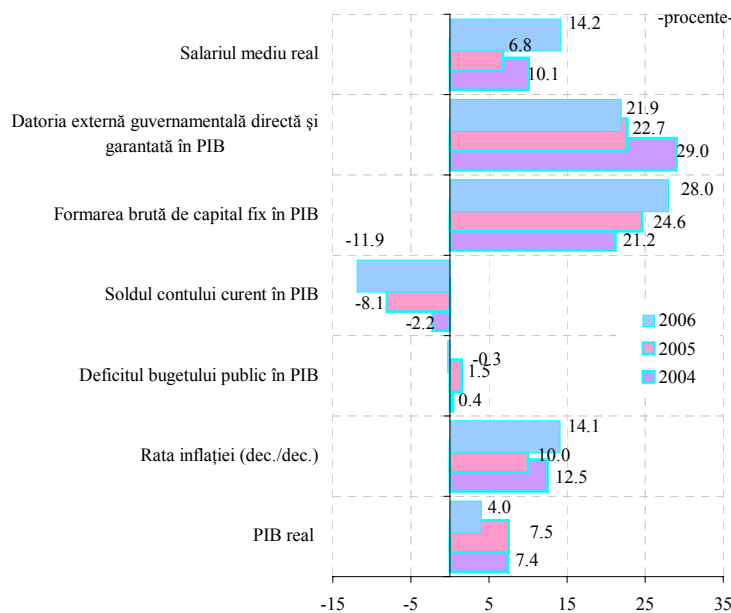
Federația Rusă a realizat în perioada dată o majorare a produsului intern brut cu 6.7 la sută. Inflația în anul 2006 a constituit 9.7 la sută.

Economia *Ucrainei* și-a reluat expansiunea, după încetinirea ritmului consemnată în anul anterior (2.7 la sută), înregistrând o creștere de 7.1 la sută în anul 2006, iar inflația anuală s-a situat la nivelul de 9.1 la sută.

Sectorul real*

Anul 2006 a fost caracterizat de o încetinire a creșterii economice, Produsul intern brut în prețuri comparabile s-a majorat cu 4.0 la sută, față de 7.5 la sută în 2005 și 7.4 la sută în 2004 (graficul nr. 1).

Graficul nr. 1. Evoluția indicatorilor

Ritmul mai modest de creștere se explică prin reducerea în termeni reali a producției de bunuri, atât în sectorul industrial cât și în agricultură, fiind totodată, afectat de adâncirea contribuției negative a exporturilor nete. Un impact negativ asupra activității economice din anul 2006 l-au avut șocurile externe, anume dublarea prețurilor la gazele naturale și interdicțiile impuse de Federația Rusă la importurile producției agricole și a vinurilor din Republica Moldova.

Produsul intern brut (PIB), estimat în prețuri curente pentru anul 2006, a constituit 44068.8 mil. lei. Corespunzător, volumul PIB pe cap de

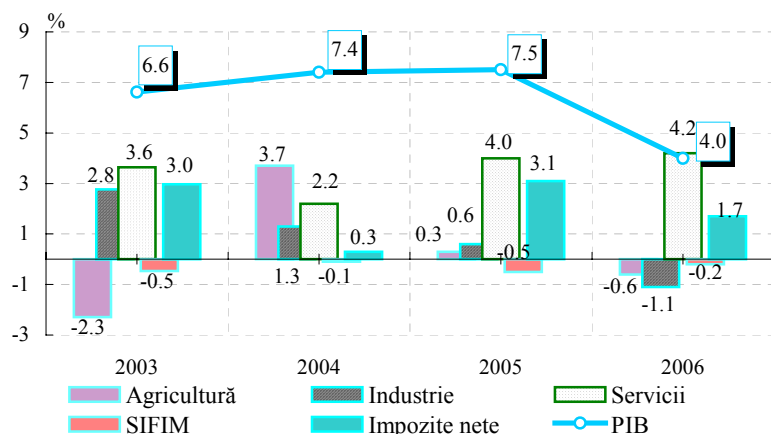
locuitor a constituit 12291.9 lei (echivalentul a cca 936.0 dolari SUA), fiind în creștere nominală cu 17.3 la sută față de anul 2005. Deflatorul PIB, ce caracterizează dinamica nivelului general al prețurilor în economie, a constituit 12.6 la sută (comparativ cu 9.3 la sută în anul 2005).

Pe categorii de resurse, similar anilor precedenți, creșterea PIB a fost determinată de majorarea valorii adăugate brute din sectorul serviciilor cu 7.7 la sută față de anul 2005, inclusiv în construcții – cu 16.3 la sută și în transport și comunicații – cu 14.8 la sută. Impozitele nete pe produs și import au înregistrat, de asemenea, o creștere cu 10.8 la sută, deși această creștere a fost cu 10.9 puncte procentuale inferioară celei înregistrate în anul 2005. Rezultatele atinse au fost erodate de declinul cu 7.0 la sută și cu 4.1 la sută, respectiv, în industrie și în sectorul agricol.

Structura PIB a urmat tendința anilor precedenți: cota dominantă de 56.0 la sută a revenit sectorului serviciilor, agricultura deținând 15.1 la sută din PIB (față de 16.4 la sută în anul 2005), industria – 14.4 la sută (față de 15.8 la sută), impozitele nete pe produs și import – 16.8 la sută (față de 16.0 la sută) și serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate (SIFIM) – minus 2.3 la sută.

* În baza informației Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

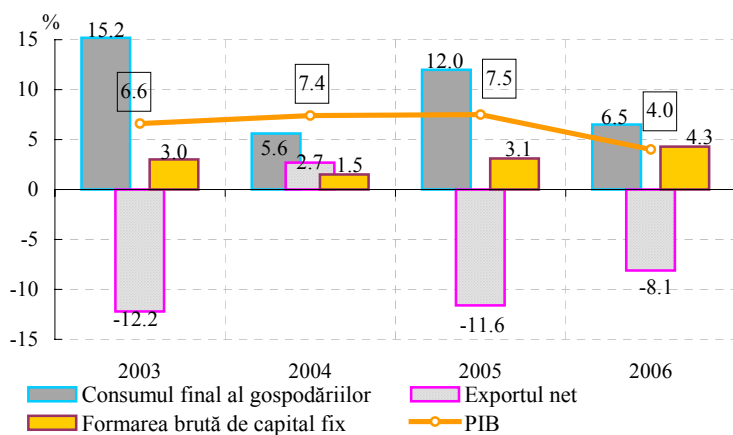
Graficul nr.2. Contribuția componentelor la creșterea reală a PIB
(%, față de anul precedent)

La creșterea reală a PIB cea mai mare contribuție din componentele ofertei au avut-o serviciile – cu 4.2 puncte procentuale și impozitele nete – cu 1.7 puncte procentuale. Industria și agricultura au avut o contribuție negativă de 1.1 și 0.6 puncte procentuale, respectiv (graficul nr. 2).

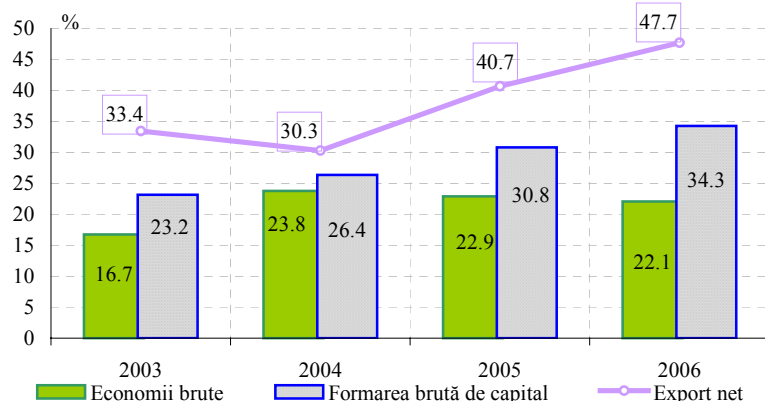
Din punctul de vedere al *utilizării PIB*, creșterea cererii agregate interne cu 8.6 la sută s-a manifestat prin sporul consumului final cu 6.7 la sută (inclusiv cel al gospodăriilor – cu 7.0 la sută) și majorarea formării brute de capital cu 15.1 la sută (inclusiv a formării brute de capital fix – cu 17.4 la sută). Evoluția exportului net de bunuri și servicii s-a caracterizat printr-o creștere cu 10.3 la sută a importurilor față de creșterea de 2.8 la sută a exporturilor, ceea ce a contribuit cu minus 8.1 puncte procentuale la creșterea reală a PIB (graficul nr. 3).

Graficul nr. 3. Contribuția componentelor PIB după utilizări (%)

În *structura PIB pe categorii de utilizări* ponderea consumului final în anul 2006 s-a majorat cu 3.5 puncte procentuale față de anul 2005, consemnând un nivel de 113.4 la sută. Totodată, formarea brută de capital a sporit până la 34.3 la sută din volumul PIB (graficul nr. 4).

Graficul nr. 4. Dinamica indicatorilor (pondere din PIB, %)

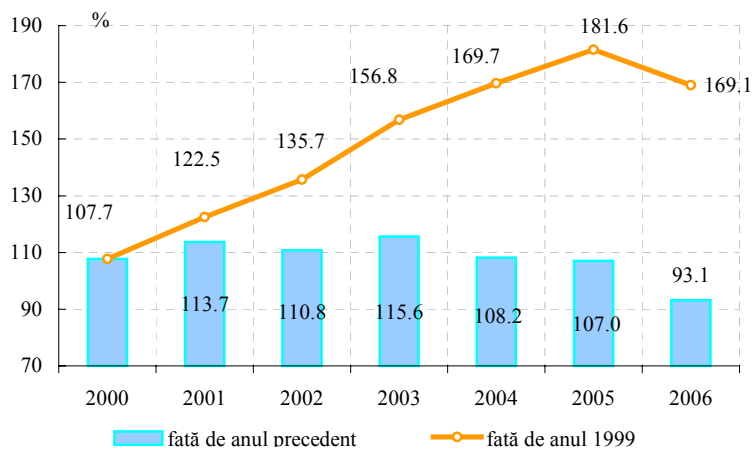

Rata de investire, determinată prin raportarea formării brute de capital fix la valoarea adăugată brută pe economie, a constituit 33.6 la sută, nivel superior celor din anii precedenți (29.3 la sută în anul 2005 și 24.7 la sută în anul 2004).

În 2006 *producția industrială* a întreprinderilor de toate formele de proprietate a consemnat o scădere reală cu 6.9 la sută față de anul precedent, constituind 22243.2 mil. lei în prețuri curente. Totodată,

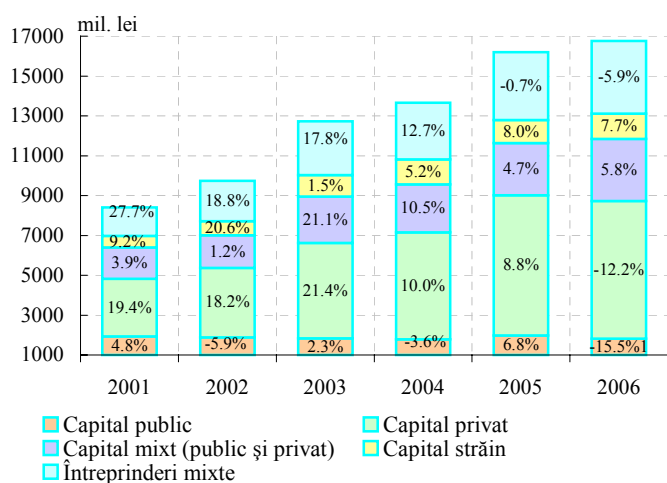
față de anul 1999 volumul de producție în anul 2006 a crescut cu 69.1 la sută.

Graficul nr.5. Indicele creșterii reale a volumului producției industriale

procentuale la descreșterea volumului de producție pe total industrie. Totodată, în industria extractivă s-a înregistrat un spor real cu 22.5 la sută, iar în activitatea energie electrică și termică, gaze și apă – cu 5.5 la sută comparativ cu perioada similară din anul trecut.

Graficul nr.6. Volumul și ritmul de creștere a producției industriale pe forme de proprietate

Volumul producției industriale a întreprinderilor mari și mijlocii, cuprinse în evidența statistică lunară, a însumat 16759.6 mil. lei, înregistrând o diminuare față de anul precedent cu 6.9 la sută (graficul nr. 5). Evoluția din sectorul industrial a fost determinată preponderent de activitatea întreprinderilor din industria prelucrătoare, unde a fost înregistrată o scădere în termeni reali a volumului producției cu 8.5 la sută, ceea ce a contribuit cu 7.7 puncte

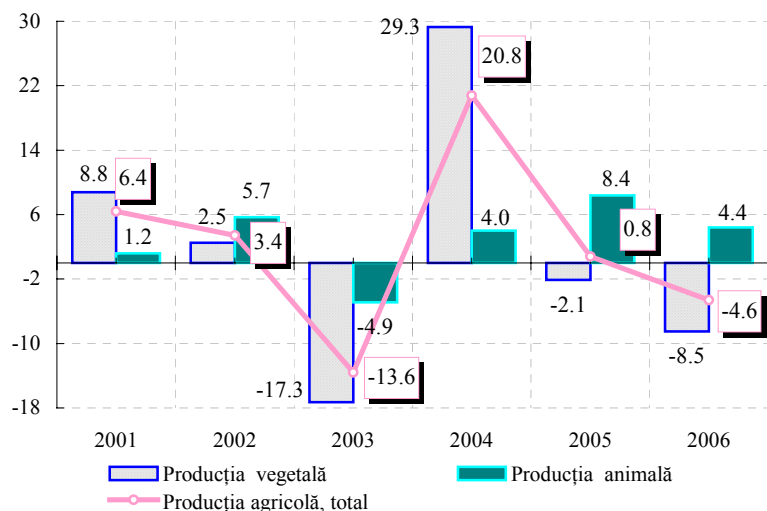
Productivitatea muncii în industrie în ianuarie–decembrie 2006 a crescut cu 0.8 la sută față de perioada similară a anului trecut. De menționat că, din numărul întreprinderilor supuse evidenței lunare (684 întreprinderi), în 52.6 la sută din ele s-a redus volumul producției industriale față de anul precedent.

Analiza volumului producției industriale în profilul forme de proprietate relevă creșteri pozitive la întreprinderile cu capital străin – cu 7.7 la sută și la cele cu capital mixt (public și privat) – cu 5.8 la sută, cărora le-a revenit în total 26.2 la sută din volumul total de producție. Totodată, la întreprinderile cu alte forme de proprietate s-au înregistrat diminuări ale volumului producției industriale (graficul nr. 6).

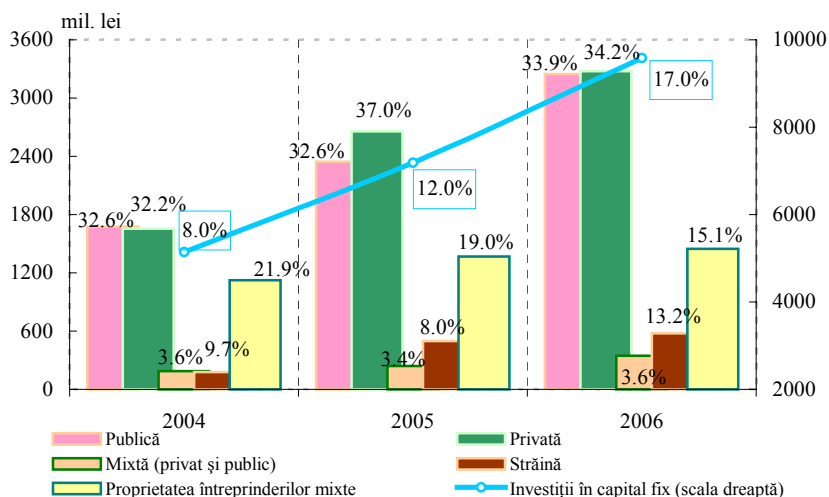
Producția agricolă, conform estimărilor, a însumat în anul 2006 13695.0 mil. lei, diminuându-se în termeni reali cu 4.6 la sută față de anul precedent ca urmare a descreșterii producției vegetale cu 8.5 la sută, atunci când producția animalieră a marcat o creștere cu 4.4 la sută față de anul precedent (graficul nr. 7). Astfel, producția vegetală a contribuit cu 6.0 puncte procentuale la diminuarea producției

Graficul nr. 7. Evoluția producției agricole (față de anul precedent, %)

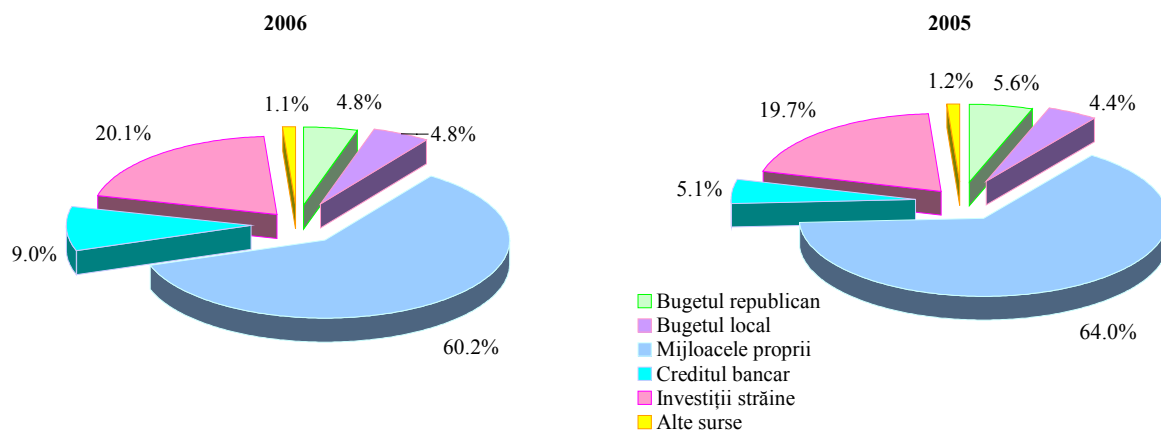

Graficul nr.8. Volumul și structura investițiilor în capitalul fix pe forme de proprietate

investițiilor în capital fix, iar bugetele de stat și local – cu 9.6 la sută (graficul nr. 9).

Graficul nr. 9. Structura surselor de investiții în capitalul fix (%)

totale, în timp ce producția animală a influențat pozitiv (cu 1.4 puncte procentuale) asupra volumului producției agricole globale.

În anul 2006 în economie au fost alocate **investiții în capital fix** în valoare de 9580.4 mil. lei, ceea ce reprezintă 117.0 la sută față de nivelul din anul 2005 (graficul nr. 8). Totodată, volumul lucrărilor de construcții–montaj (51.3 la sută din totalul investițiilor) s-a majorat cu 19.6 la sută în prețuri comparabile față de nivelul înregistrat în anul precedent.

Din totalul investițiilor, cele mai însemnate alocări (de 34.2 și 33.9 la sută, respectiv) au fost realizate în sectoarele privat și public, unde sporul a fost de 8.3 și 21.6 la sută, respectiv.

Cea mai mare parte a investițiilor a fost realizată în continuare din fondul mijloacelor proprii (inclusiv mijloacele populației) – 60.2 la sută. Mijloacele investitorilor străini au contribuit cu o pondere de 20.1 la sută din totalul

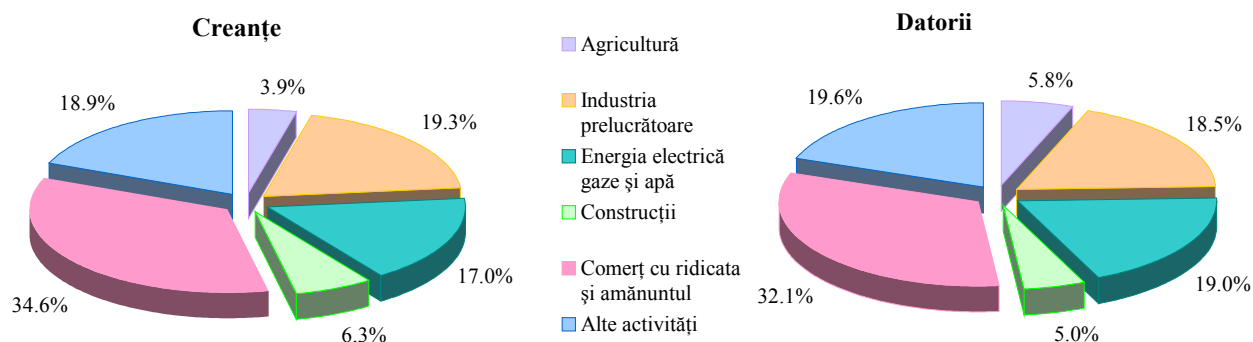
În anul 2006 au fost puse în funcțiune fonduri fixe în sumă de 5504.5 mil. lei, din care 62.9 la sută în proprietatea publică și privată.

Analiza după structura specifică a investițiilor în capital fix relevă orientarea părții majoritare a investițiilor (44.2 la sută din volumul total) spre procurarea utilajului, mașinilor și mijloacelor de transport. Pentru construcția caselor de locuit au fost direcționate 21.3 la sută din investițiile în capital fix, ceea ce este cu 6.9 puncte procentuale mai mult față de nivelul din anul 2005.

Creanțele pe termen scurt la situația din 30 septembrie 2006 au alcătuit 30531.5 mil. lei, inclusiv cele aferente facturilor comerciale – 23686.3 mil. lei (77.6 la sută). Stocul creanțelor pe termen scurt a crescut cu 18.0 la sută față de sfârșitul anului 2005.

Datoriile pe termen scurt ale întreprinderilor la aceeași dată au totalizat 54936.5 mil. lei, al căror stoc a crescut cu 10.5 la sută față de 31 decembrie 2005. Creanțele și datoriile pe termen scurt ale agenților economici în profilul activităților economice sunt reflectate în graficul nr. 10.

Graficul nr. 10. Creanțe și datorii pe termen scurt în profilul activităților economice la 30.09.2006 (%)

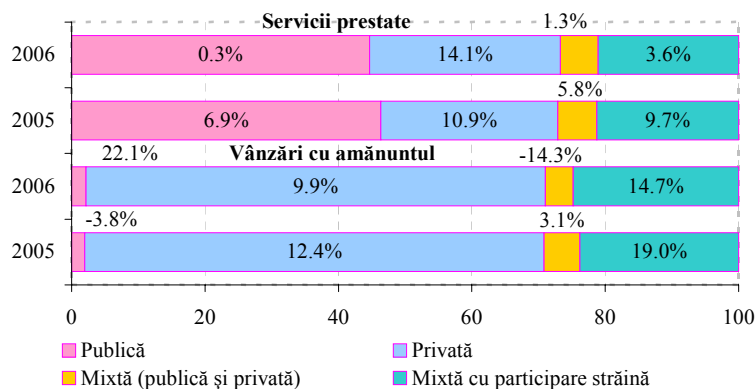
Volumul total al **comerțului cu amănuntul** a însumat 23360.8 mil. lei, fiind superior cu 6.9 la sută în termeni reali nivelului consemnat în anul precedent.

Volumul comerțului cu amănuntul desfășurat în anul 2006 prin intermediul unităților comerciale în sumă de 13601.3 mil. lei a fost mai mare în termeni reali cu 9.9 la sută față de anul precedent.

Analiza volumului de vânzări în structură pe proprietate relevă diminuarea volumului comerțului cu amănuntul doar în unitățile comerciale cu proprietate mixtă (publică și privată), cu 14.3 la sută (graficul nr. 11). Totodată, cea mai mare parte a comerțului s-a desfășurat prin intermediul unităților comerciale private (ceea ce reprezintă 68.8 la sută din total), unde a fost înregistrată o creștere cu 9.9 la sută. Creșteri ale volumelor de vânzări s-au înregistrat, de

asemenea, la unitățile comerciale cu forma de proprietate publică și mixtă (cu participarea capitalului străin), respectiv, cu 22.1 la sută și 14.7 la sută.

Graficul nr. 11. Structura și dinamica comerțului cu amănuntul și a serviciilor prestate pe forme de proprietate (%)

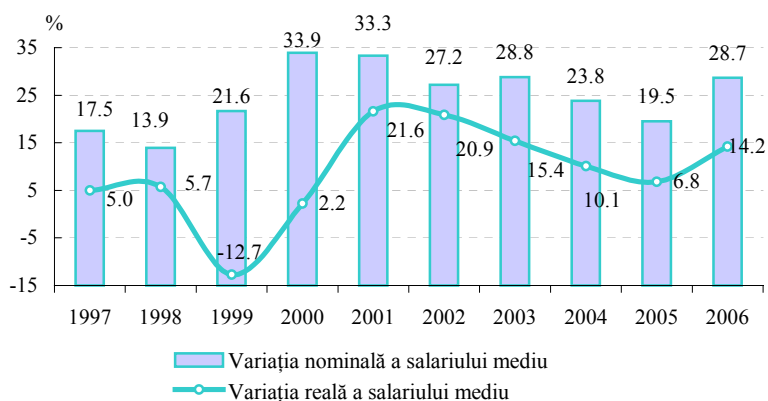

Unitățile oficial înregistrate au acordat servicii cu plată în sumă de 7994.8 mil. lei (83.6 la sută din volumul total de servicii cu plată), realizând o creștere cu 4.7 la sută comparativ cu anul precedent. În toate formele de proprietate s-a înregistrat o majorare a volumului de servicii, cea mai mare creștere fiind consemnată în unitățile private (cu 14.1 la sută). Totodată, serviciile prestate de unitățile publice au reprezentat 44.7 la sută din total (graficul nr. 11).

Persoanele fizice au prestat servicii populației în perioada analizată în valoare de 1572.2, sau cu 11.6 la sută mai puțin față de anul precedent.

Numărul salariaților în economie* (648.7 mii salariați) s-a redus comparativ cu anul 2005 cu 14.2 mii persoane (cu 2.1 la sută). Cea mai mare restrângere a personalului salarizat (cu 16.1 la sută) a avut loc în sectorul agricol. De asemenea, au fost înregistrate reduceri de personal în transporturi și comunicații (cu 2.7 la sută), în industria prelucrătoare (cu 1.8 la sută) și în activitatea energie electrică și termică, gaze și apă (cu 1.2 la sută). În același timp, numărul salariaților din majoritatea activităților economice a fost în creștere, cele mai mari fiind înregistrate în industria extractivă (cu 10.0 la sută) și în construcții (cu 9.0 la sută).

Graficul nr. 12. Evoluția salariului mediu anual

Salariul mediu lunar al unui angajat în economia națională în anul 2006 a constituit 1697.1 lei, majorându-se în

* La întreprinderile cu numărul de salariați 20 și mai mare (5718 agenți economici și sociali)

termeni reali cu 14.2 la sută comparativ cu anul precedent (graficul nr. 12). Fondul de remunerare a muncii a constituit 11660.2 mil. lei. Pe parcursul anului angajații în toate tipurile de activități economice din sectorul bugetar au beneficiat de majorări de salarii, aplicându-se nivelul de salarizare în conformitate cu prevederile Legii nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și ale Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 19 din 04.01.2006 cu privire la majorarea, începând cu 01.12.05, cu 40.0 la sută a salariilor de bază pe categoriile de salarizare ale cadrelor didactice, inclusiv cu funcții de conducere din instituțiile de învățământ preuniversitar și, începând cu 01.01.2006, cu 30.0 la sută a salariilor de funcție de calcul pentru militari, efectivul de trupă și corpul de comandă ale organelor apărării naționale, securității statului și ordinii publice.

La 31 decembrie 2006 suma restanțelor pentru retribuirea muncii a constituit 114.7 mil. lei, în creștere cu 18.7 mil. lei față de 31 decembrie 2005.

Evoluția prețurilor*

În anul 2006 *rata inflației* măsurată prin indicele prețurilor de consum a constituit 14.1 la sută comparativ cu 10.0 la sută în anul 2005 și 12.5 la sută în anul 2004 (graficul nr. 13). Creșterea prețurilor în anul 2006 după o perioadă de diminuare a nivelului inflației din anii 2004-2005 a fost rezultatul influențelor exercitate de un complex de factori, cei mai importanți fiind:

– dublarea de către Federația Rusă a prețului de livrare a gazului către Republica Moldova, până la nivelul de 160 USD pentru o mie de metri

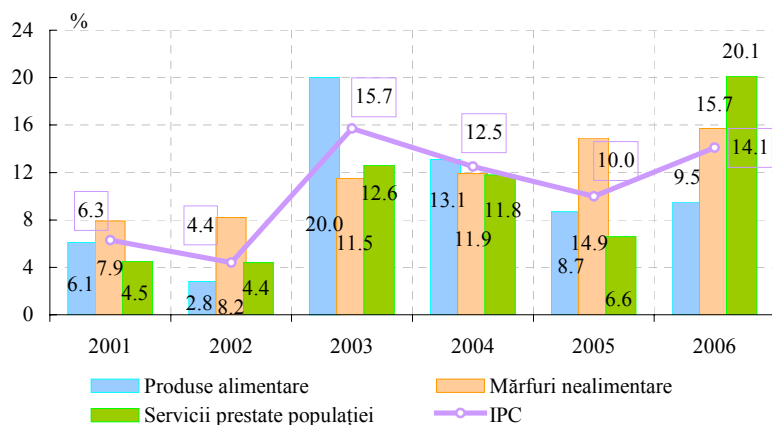
cubi;

– majorarea prețurilor la bunurile și serviciile la care factorul importului și factorul energetic joacă un rol important;

– deprecierea monedei naționale în primele 8 luni ale anului 2006 cu 3.8 la sută față de dolarul SUA și cu 12.2 la sută față de euro.

De menționat că, accelerarea ritmului de creștere a prețurilor a fost consemnată la toate trei grupe de bunuri și servicii incluse în calculul indicelui prețurilor de consum. Însă, pentru prima dată din anul 2000

Graficul nr. 13. Dinamica nivelului inflației în structură (la sfârșit de an)

* În baza informației Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova

inflația a fost mai accentuată în cazul prețurilor și tarifelor *la serviciile prestate populației*, care au sporit cu 20.1 la sută și au

Tabelul nr. 2. Contribuția componentelor (%)

	2005			2006		
	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC	creșterea prețurilor	contribuția	contribuția / IPC
IPC	10.0	10.0	100.0%	14.1	14.1	100.0%
Produce alimentare	8.7	4.0	40.0	9.5	4.2	29.8
Mărfuri nealimentare	14.9	4.4	44.0	15.7	4.8	34.0
Servicii cu plată	6.6	1.6	16.0	20.1	5.1	36.2

Sursa: BNS și BNM

contribuit cel mai mult la rata inflației în anul 2006, cu 5.1 puncte procentuale, sau cu 36.2 la sută (tabelul nr. 2). În componența acestei grupe cele mai importante creșteri de prețuri au fost consemnate la serviciile comun-

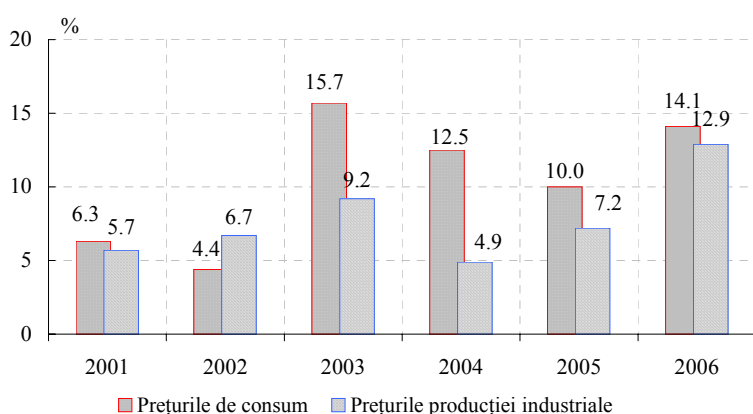
locative – cu 31.8 la sută (inclusiv la gazele naturale – cu 114.1 la sută și la aprovizionarea cu apă și canalizare – cu 19.6 la sută), în alimentația publică – cu 20.0 la sută, la transportul de pasageri – cu 17.9 la sută, la reparația și întreținerea locuințelor – cu 15.1 la sută.

Creșterea prețurilor *la mărfurile nealimentare* a constituit 15.7 la sută, contribuind cu 4.8 puncte procentuale, sau cu 34.0 la sută la rata anuală a inflației. În acest context s-au evidențiat creșteri semnificative de prețuri la produsele, al căror preț depinde în mare măsură de factorul importului și cel energetic, precum sunt medicamentele – cu 29.2 la sută, combustibilul – cu 28.7 la sută și materialele de construcții – cu 17.8 la sută.

Scumpirea cu 9.5 la sută a *produselor alimentare* a generat 4.2 puncte procentuale din rata inflației înregistrate. Cea mai mare creștere de prețuri, ca urmare a influenței cu caracter sezonier, a fost

consemnată la fructele proaspete – cu 68.3 la sută. Totodată, s-au majorat considerabil prețurile la ouă – cu 18.1 la sută, la băuturi alcoolice – cu 16.2 la sută, la orez – cu 15.5 la sută, la zahăr – cu 14.0 la sută.

Graficul nr. 14. Dinamica anuală a prețurilor (%)

Prețurile producătorilor producției industriale s-au majorat de la începutul anului 2006 cu 12.9 la sută, consemnând o accelerare de ritm de 5.7 puncte procentuale față de anul anterior, în principal pe seama evoluțiilor prețurilor producătorilor din

industria prelucrătoare și din industria extractivă (majorare cu 15.4 și 18.6 la sută, respectiv).

Situația financiară*

În anul 2006 veniturile *bugetului public național* au fost prevăzute în sumă de 17539.2 mil. lei și cheltuielile – în sumă de 18523.7 mil. lei.

Veniturile la bugetul public național au însumat 17847.8 mil. lei, gradul de realizare față de prevederile anuale fiind de 101.8 la sută și cu 22.9 la sută (3320.1 mil. lei) mai mult față de anul 2005. Potrivit datelor operative, cheltuielile bugetului public național au totalizat 17973.9 mil. lei, reprezentând 97.0 la sută în raport cu prevederile anuale. Bugetul public național a fost executat cu un deficit de 126.1 mil. lei.

Veniturile fiscale (84.6 la sută din total venituri) au constituit 15100.0 mil. lei și au fost executate în proporție de 101.6 la sută față de prevederi.

Acumulările *veniturilor nefiscale* au însumat 941.1 mil. lei, sau 103.7 la sută din prevederi. Ponderea lor în suma totală de venituri colectate la bugetul public național este de 5.3 la sută. *Veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice* au însumat 1268.7 mil. lei, *veniturile fondurilor speciale* – 222.5 mil. lei și *granturile* – 315.5 mil. lei.

Din volumul total al cheltuielilor bugetului public național 63.2 la sută (11360.2 mil. lei) au fost utilizate pentru realizarea programelor cu caracter social, 15.1 la sută (2721.1 mil. lei) – pentru domeniile economiei naționale, 6.7 la sută (1206.0 mil. lei) – pentru apărare, menținerea ordinii publice și securitatea națională, 8.1 la sută (1461.8 mil. lei) – pentru servicii generale de stat.

În anul 2006 acumulările la venituri în *bugetul de stat* au constituit 11117.3 mil. lei (la nivel de 101.8 la sută față de prevederile Legii bugetului de stat nr. 291-XVI din 16.11.2005 și completările ulterioare), depășind cu 2089.3 mil. lei (23.1 la sută) volumul celor colectate în anul 2005. Cheltuielile bugetului de stat au constituit 11019.3 mil. lei (97.7 la sută în raport cu prevederile anuale), fiind cu 29.9 la sută mai mari comparativ cu anul precedent.

Bugetul de stat în anul 2006 s-a soldat cu un excedent în sumă 98.0 mil. lei față de deficitul prevăzut de 357.6 mil. lei.

Veniturile de bază ale bugetului de stat au fost realizate în sumă de 9569.9 mil. lei, depășind prevederile anuale cu 1.7 la sută. *Cheltuielile de bază ale bugetului de stat* au fost executate în sumă de 9177.7 mil. lei, sau la nivel de 98.5 la sută din prevederile anuale.

* În baza informației preliminare a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

Astfel, pe componentele de bază ale bugetului de stat s-a format un excedent de 392.2 mil. lei.

În anul 2006 în *bugetele unităților administrativ-teritoriale* au fost acumulate venituri în sumă de 4796.0 mil. lei, fiind în proporție de 102.6 la sută față de prevederile anuale. Cheltuielile au fost executate la nivel de 95.5 la sută, însumând 5063.0 mil. lei. În ansamblu, bugetele unităților administrativ-teritoriale s-au soldat cu un deficit de 267.0 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2006, *datoria de stat internă* s-a cifrat la 3790.18 mil. lei. Din suma totală a datoriei de stat interne, datoria față de Banca Națională a Moldovei a constituit 2492.24 mil. lei, inclusiv 2092.24 mil. lei – în formă de împrumuturi și 400.0 mil. lei – în formă de hârtii de valoare de stat. În portofoliul băncilor și al altor investitori s-au aflat hârtii de valoare de stat în sumă de 1297.94 mil. lei.

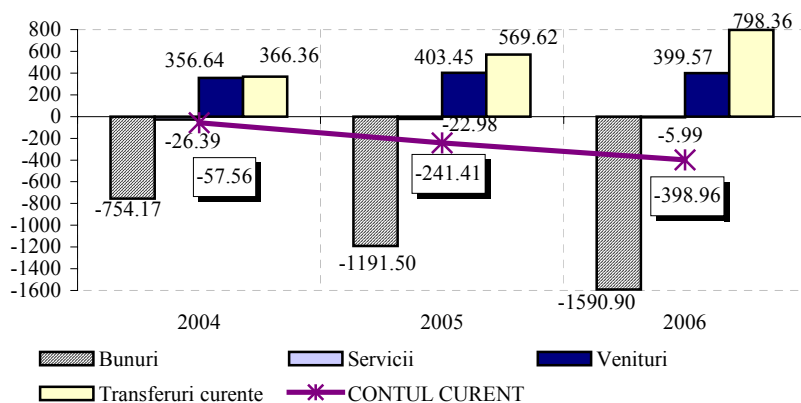
Balanța de plăți*

Tabelul nr.3. Sinteza balanței de plăți a Moldovei (agregate principale) (mil. USD)

	2004	2005	2006
CONTUL CURENT	-57.56	-241.41	-398.96
Bunuri și servicii	-780.56	-1,214.48	-1,596.89
Bunuri	-754.17	-1,191.50	-1,590.90
export (FOB)	994.07	1,104.58	1,053.48
import (FOB), din care:	-1,748.24	-2,296.08	-2,644.38
import de resurse energetice (fără energie electrică)	-308.57	-425.86	-544.89
Servicii	-26.39	-22.98	-5.99
export	336.88	402.38	482.46
import	-363.27	-425.36	-488.45
Venituri	356.64	403.45	399.57
intrări, din care:	490.04	539.27	605.88
veniturile rezidenților din munca peste hotare	480.00	520.00	573.00
ieșiri, din care:	-133.40	-135.82	-206.31
dividende și profituri distribuite ale filialelor	-3.93	-6.06	-54.77
venit reinvestit și profituri nedistribuite ale filialelor	-38.07	-32.15	-43.27
dobânzi către plată la împrumuturi și la titluri de angajamente de stat	-47.14	-50.79	-54.34
Transferuri curente	366.36	569.62	798.36
intrări, din care:	402.19	612.71	857.54
transferuri de peste hotare ale angajaților	221.37	395.08	602.82
ieșiri	-35.83	-43.09	-59.18
CONTUL DE CAPITAL ȘI FINANCIAR	-54.90	56.00	281.68
Transferuri de capital	-12.81	-3.83	-22.78
Investiții directe	145.72	198.86	223.03
din care: în economia națională	148.94	198.70	222.29
capital subscris și venit reinvestit	152.19	111.78	161.20
credite de la firme-mamă	-3.25	86.92	61.09
Investiții de portofoliu	-9.77	-6.95	-4.68
Active*	-1.46	-1.19	-0.21
titluri de participare	-0.16		-0.21
titluri de creanțe	-1.30	-1.19	
Pasive**	-8.31	-5.76	-4.47
titluri de participare	-0.81	0.60	1.89
titluri de angajamente	-7.50	-6.36	-6.36
Derivate financiare – bancare, net	0.57	-1.59	0.19
Alte investiții	-30.62	-1.87	226.68
Active*	-31.64	-77.93	-31.72
valută străină și depozite în străinătate	-5.63	-52.50	-66.78
alte fluxuri financiare pe termen scurt	-26.01	-25.43	35.06
Pasive**	1.02	76.06	258.40
împrumuturi pe termen lung***	2.19	-9.87	147.78
utilizare	154.62	159.53	360.05
rambursare	-152.43	-169.40	-212.27
depozite ale nerezidenților în sistemul bancar național	14.73	12.64	53.32
arierate la datoria externă (inclusiv cele aferente reeșalonării)	-45.69	13.69	22.55
alte fluxuri financiare pe termen scurt	29.79	59.60	34.75
Active de rezervă ale statului*	-147.99	-128.62	-140.76
Erori și omisiuni	112.46	185.41	117.28

* (-) - majorare (+) - micșorare: ** (+) - majorare (-) - micșorare: *** - inclusiv creditele reeșalonate

Graficul nr. 15. Contul curent - componente principale (mil. USD)

Evoluția sectorului extern al economiei naționale, reflectată în agregatele balanței de plăți (tabelul nr.3) a fost influențată de următoarele evenimente principale: reluarea finanțării externe a Republicii Moldova de către organismele internaționale, reeșalonarea unei părți a datoriei externe guvernamentale la Clubul Creditorilor de la Paris, stoparea exportului de vinuri și al altor produse agroalimentare în Rusia, creșterea prețurilor la importul de produse energetice, extinderea investițiilor străine în sectorul bancar ș.a.

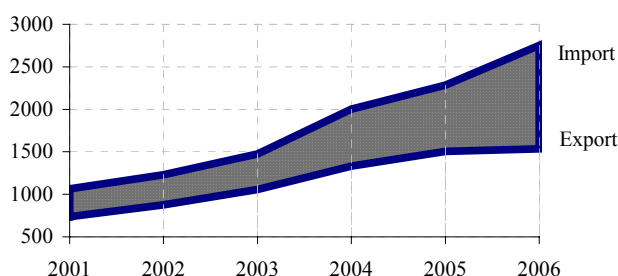
Contul curent al balanței de plăți a înregistrat un deficit în valoare de 399.0 mil. USD, cu 65.3 la sută mai mare comparativ cu anul precedent, raportul acestuia la PIB atingând 11.9 la sută (în creștere cu 3.8 puncte procentuale). Deteriorarea contului curent a fost determinată de majorarea deficitului balanței comerciale (graficul nr. 15). Excedentul cumulativ din venituri și transferuri curente a acoperit deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii în proporție de 75.0 la sută.

* Date provizorii

Volumul comerțului exterior cu bunuri și servicii s-a majorat față de

Graficul nr. 16. Deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii (mil. USD)

anul precedent cu 10.4 la sută: exporturile cu 1.9 la sută, importurile cu 15.1 la sută. Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a constituit 49.0 la sută și s-a redus comparativ cu anul precedent cu 6.4 puncte procentuale. Deficitul din comerțul exterior cu bunuri și servicii a atins nivelul de 1596.9 mil. USD (graficul nr.16).

Tabelul nr. 4. Evoluția comerțului exterior cu bunuri

	U.M.	2004	2005	2006
Export bunuri (EX)	mil. USD	994.07	1104.58	1053.48
	% față de anul precedent	123.5	111.1	95.4
Import bunuri (IM)	mil. USD	-1748.24	-2296.08	-2644.38
	% față de anul precedent	122.4	131.3	115.2
Soldul balanței comerciale (EX-IM)	mil. USD	-754.17	-1191.50	-1590.90
	% față de anul precedent	121.1	158.0	133.5
Comerț exterior cu bunuri (EX+IM)	mil. USD	2742.31	3400.66	3697.86
	% față de anul precedent	122.8	124.0	108.7
Export / PIB	%	38.3	37.0	31.4
Import / PIB	%	-67.3	-76.8	-78.8
Soldul balanței comerciale / PIB	%	-29.0	-39.9	-47.4
Gradul de acoperire a importului prin exporturi	%	56.9	48.1	39.8
Gradul de deschidere a economiei (EX+IM) / PIB	%	105.5	113.8	110.2

Diferența dintre *exporturi și importuri de bunuri* s-a ridicat la 1590.9 mil. USD (prețuri FOB), cu 33.5 la sută mai mult în comparație cu cea din anul precedent. Raportul soldului comercial cu bunuri către PIB s-a majorat cu 7.5 puncte procentuale și a constituit 47.4 la sută (tabelul nr. 4). De menționat că deficitul comercial în valoare absolută a devansat exporturile de bunuri cu 537.4 mil. USD.

Balanțele comerțului exterior cu bunuri au fost deficitare pentru toate grupurile de țări (tabelul nr. 5), însumând cu *țările Uniunii Europene*: 450.2 mil. USD, cu *țările balcanice*: 426.2 mil. USD, cu *țările CSI*: 633.5 mil. USD.

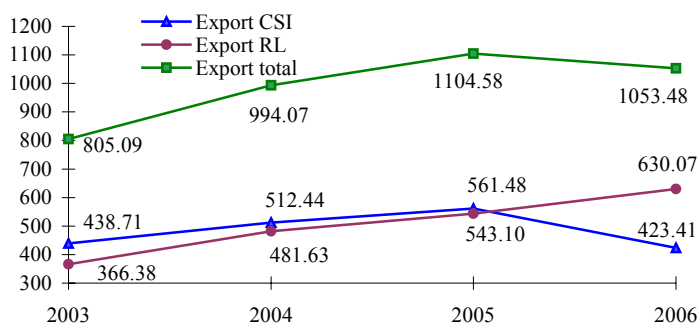
Exporturile de bunuri înregistrate în balanța de plăți au scăzut comparativ cu anul precedent cu 4.6 la sută și au însumat 1053.5 mil. USD (graficul nr. 17), din care exporturile spre CSI – 423.4 mil. USD (s-au

Tabelul nr. 5. Balanțele comerțului cu bunuri (FOB-CIF) pe grupuri de țări

	2004	2005	2006	2006 față de anul 2005
	mil. USD			%
Uniunea Europeană 25	-279.15	-397.29	-450.24	113.3
Uniunea Europeană 15, din care:	-156.57	-264.90	-317.51	119.9
Germania	-89.10	-126.21	-144.89	114.8
Franța	-25.92	-30.72	-40.11	130.6
Italia	26.87	8.80	-38.86	
Belgia	-11.15	-21.22	-22.87	107.8
Austria	-13.18	-23.90	-18.17	76.0
Marea Britanie	4.72	-5.47	1.71	
Uniunea Europeană 10, din care:	-122.58	-132.39	-132.73	100.3
Polonia	-43.81	-52.52	-46.39	88.3
Ungaria	-18.28	-26.55	-27.50	103.6
Cehia	-14.79	-21.75	-24.58	113.0
Slovenia	-10.79	-12.90	-17.73	137.4
Țările Balcanice, din care:	-214.20	-346.39	-426.22	123.0
România	-129.48	-250.65	-322.42	128.6
Turcia	-47.52	-56.76	-77.85	137.2
Bulgaria	-32.94	-34.22	-23.47	68.6
CSI, din care:	-280.31	-381.50	-633.45	166.0
Ucraina	-396.72	-434.28	-434.55	100.1
Rusia	109.44	44.07	-226.81	
Belarus	-6.72	-13.56	-0.42	3.1
Kazahstan	4.93	10.43	18.11	173.6
Alte țări, din care:	-9.75	-76.80	-131.65	171.4
China	-12.93	-37.13	-66.34	178.7
Elveția	-5.92	-9.68	-7.09	73.2
S.U.A.	24.96	8.96	-6.40	
TOTAL	-783.41	-1200.98	-1641.56	136.7

Sursa: BNS, selecții la import (prețuri CIF) după principiul țării de livrare, fără exportul și importul efectuat de persoane fizice

Graficul nr. 17. Exportul de bunuri, evoluție anuală (mil. USD)

redus cu 24.6 la sută), iar spre restul lumii – 630.1 mil. USD (s-au majorat cu 16.0 la sută).

În conformitate cu datele BNS, exporturile s-au concentrat în proporție de 80.9 la sută către 11 țări – Federația Rusă (17.3 la sută), România (14.8 la sută), Ucraina (12.2 la sută), Italia (11.1 la sută), Belarus (7.0 la sută), Germania (4.9 la sută), Polonia (3.7 la sută), Turcia (2.7 la sută), Marea Britanie (2.6 la sută),

Kazahstan (2.3 la sută) și Franța (2.3 la sută) (tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6. Exporturile de bunuri pe grupuri de țări

	2004	2005	2006	Ponderea în total		2006 față de 2005
				2005	2006	
mil. USD				%		
Uniunea Europeană 25 total	296.18	324.09	367.99	29.7	35.0	113.5
Uniunea Europeană 15, din care:	264.24	251.18	269.09	23.0	25.6	107.1
Italia	136.43	133.44	116.87	12.2	11.1	87.6
Germania	71.28	47.43	51.92	4.3	4.9	109.5
Marea Britanie	10.02	11.14	27.34	1.0	2.6	de 2.5 ori
Franța	11.31	16.49	23.85	1.5	2.3	144.6
Belgia	11.78	14.56	14.13	1.3	1.3	97.0
Austria	10.03	11.68	13.14	1.1	1.2	112.5
Uniunea Europeană 10, din care:	31.94	72.91	98.90	6.7	9.4	135.6
Polonia	6.55	25.30	39.22	2.3	3.7	155.0
Slovacia	1.70	15.06	22.72	1.4	2.2	150.9
Ungaria	14.47	14.74	14.63	1.4	1.4	99.3
Țările Balcanice, din care:	117.91	146.06	202.16	13.4	19.2	138.4
România	98.92	111.66	155.56	10.2	14.8	139.3
Turcia	12.27	24.66	28.46	2.3	2.7	115.4
Bulgaria	5.49	7.63	14.11	0.7	1.3	184.9
CSI, din care:	502.43	551.36	424.13	50.5	40.3	76.9
Rusia	353.33	347.48	182.01	31.8	17.3	52.4
Ucraina	64.76	99.91	128.79	9.2	12.2	128.9
Belarus	58.65	71.16	73.96	6.5	7.0	103.9
Kazahstan	15.43	17.30	24.15	1.6	2.3	139.6
Alte țări, din care:	68.66	69.75	57.32	6.4	5.5	82.2
S.U.A.	42.70	37.48	16.22	3.4	1.5	43.3
Elveția	1.10	7.39	14.23	0.7	1.4	192.6
TOTAL	985.18	1091.26	1051.60	100.0	100.0	96.4

Sursa: BNS, fără exportul efectuat de persoane fizice

Exporturile în Federația Rusă au însumat 182.0 mil. USD, ceea ce este cu 47.6 la sută mai puțin decât în 2005. Scăderea a fost cauzată de embargoul la producția vinicolă, impus în martie 2006 (înregistrându-se o diminuare cu 76.5 la sută a livrărilor de vinuri și vermuturi pe această piață), precum și de alte bariere comerciale (la carne și produse vegetale).

Exporturile în România au sporit

cu 39.3 la sută față de anul 2005 și au atins nivelul de 155.6 mil. USD, din care: produse alimentare, băuturi, tutun – 39.8 mil. USD (au crescut de 3.3 ori); materiale textile și articole din acestea – 20.4 mil. USD; grăsimi și uleiuri – 14.1 mil. USD.

În Ucraina s-au exportat bunuri în valoare de 128.8 mil. USD, cu 28.9 la sută mai mult față de anul precedent, din care livrările de produse alimentare, băuturi, tutun au constituit 45.5 mil. USD (s-au majorat cu 62.1 la sută); produse vegetale – 16.2 mil. USD; produse minerale – 15.7 mil. USD.

Exporturile către *Italia* s-au diminuat cu 12.4 la sută și au totalizat 116.9 mil. USD. Această diminuare a fost determinată de scăderea înregistrată la piei brute, tăbăcite, blănuri și produse din acestea – de 4.7 ori până la 11.6 mil. USD. Totodată, au crescut livrările de

Tabelul nr. 7. Exporturile de bunuri, pe principalele secțiuni

	2004	2005	2006	Ponderea în totalul anului 2006	Anul 2006 față de anul 2005
	mil. USD			%	
TOTAL, din care:	985.18	1091.26	1051.60	100.0	96.4
Animale vii și produse ale regnului animal	20.16	17.21	16.23	1.5	94.3
Produse ale regnului vegetal	119.97	131.90	136.49	13.0	103.5
Grăsimi și uleiuri animaliere sau vegetale	41.19	37.80	34.86	3.3	92.2
Produse alimentare; băuturi; tutun	345.88	395.96	276.34	26.3	69.8
Produse minerale	30.36	20.11	27.43	2.6	136.4
Produse ale industriei chimice	9.29	15.60	20.81	2.0	133.4
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	8.32	11.83	16.00	1.5	135.2
Piei brute, tăbăcite; blănuri și produse din acestea	77.89	71.57	23.65	2.2	33.0
Lemn și produse din lemn (fără mobilier)	3.58	2.29	3.98	0.5	173.8
Pastă de lemn, hârtie, carton și articole din acestea	8.04	11.83	18.40	1.7	155.5
Materiale textile și articole din acestea	170.10	193.95	228.27	21.7	117.7
Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	21.96	26.60	30.95	2.9	116.4
Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare	17.16	18.73	32.58	3.1	173.9
Metale comune și articole din acestea	29.89	48.74	75.84	7.2	155.6
Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile	39.30	46.22	53.13	5.1	115.0
Vehicule, aeronave, vase și echipamente auxiliare de transport	22.81	15.30	16.29	1.5	106.5

Sursa: BNS, fără exportul efectuat de persoane fizice

materiale textile și articole din acestea până la 83.0 mil. USD.

Produsele agroalimentare au rămas principala categorie în exportul de bunuri cu o pondere de 44.1 la sută din total, însumând 463.9 mil. USD (cu 20.4 la sută mai puțin decât în anul precedent) (tabelul nr. 7).

Exporturile de băuturi alcoolice au scăzut cu 40.6 la sută comparativ cu anul precedent din cauza embargoului impus de Federația Rusă (tabelul nr. 8). Totodată, exporturile acestor produse spre alte țări s-au majorat atât în valoare absolută, cât și în pondere.

Tabelul nr. 8. Exporturile de băuturi alcoolice

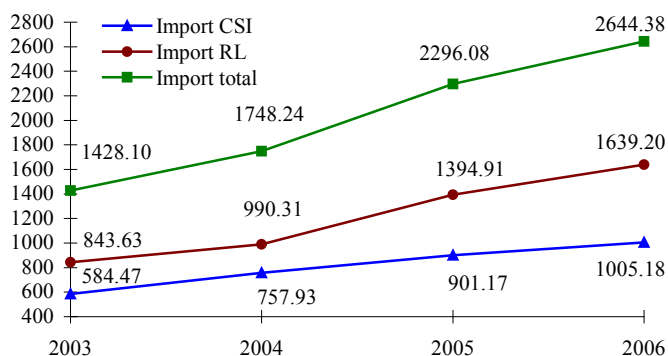
	2005	2006	Ponderea în total		2006 față de anul 2005	Gradul de influență a țărilor la creșterea (+), scăderea (-) exportului de băuturi alcoolice
			2005	2006		
	mil. USD		%			puncte procentuale
TOTAL	314.25	186.51	100.0	100.0	59.4	-40.6
Rusia	234.94	58.78	74.8	31.5	25.0	-56.0
Ucraina	18.38	37.27	5.8	20.0	de 2.0 ori	6.0
Belarus	36.56	37.00	11.6	19.8	101.2	0.1
România	1.58	24.29	0.5	13.0	de 15.4 ori	7.2
Polonia	2.39	4.09	0.8	2.2	171.1	0.6
Kazahstan	7.46	9.69	2.4	5.2	129.9	0.7
Alte țări	12.94	15.39	4.1	8.3	118.9	0.8

Sursa: BNS

Materialele textile, cu o pondere de 21.7 la sută în exporturi, au sporit cu 17.7 la sută comparativ cu anul precedent și au însumat 228.3 mil. USD. O pondere de 7.2 la sută din total a deținut secțiunea *metale comune și articole din acestea* – 75.8 mil. USD (în creștere cu 55.6 la sută).

Importurile de bunuri înregistrate în balanța de plăți au crescut față

Graficul nr. 18. Importul de bunuri, evoluție anuală (prețuri FOB) (mil. USD)

de anul precedent cu 15.2 la sută și au atins valoarea de 2644.4 mil. USD (prețuri FOB), importurile din CSI au totalizat 1005.2 mil. USD, sporind cu 11.5 la sută, din restul lumii – 1639.2 mil. USD, majorându-se cu 17.5 la sută (graficul nr. 18).

În conformitate cu datele BNS, 76.8 la sută din totalul importurilor de bunuri au fost efectuate din 8 state: Ucraina (20.9 la sută), România (17.7 la sută), Federația Rusă (15.2 la sută), Germania (7.3 la sută), Italia (5.8 la sută), Turcia (3.9 la sută), Polonia (3.2 la sută) și Belarus (2.8 la sută) (tabelul nr. 9).

Tabelul nr. 9. Importurile de bunuri pe grupuri de țări (prețuri CIF)

	2004	2005	2006	Pondere în total		2006 față de 2005
				2005	2006	
	mil. USD			%		
Uniunea Europeană 25 total	575.33	721.38	818.23	31.5	30.4	113.4
Uniunea Europeană 15, din care:	420.81	516.08	586.60	22.5	21.8	113.7
Germania	160.38	173.64	196.81	7.6	7.3	113.3
Italia	109.56	124.64	155.73	5.4	5.8	124.9
Franța	37.23	47.21	63.96	2.1	2.4	135.5
Belgia	22.93	35.78	37.00	1.6	1.4	103.4
Austria	23.21	35.58	31.31	1.6	1.2	88.0
Marea Britanie	5.30	16.61	25.63	0.7	1.0	154.3
Uniunea Europeană 10, din care:	154.52	205.30	231.63	9.0	8.6	112.8
Polonia	50.36	77.82	85.61	3.4	3.2	110.0
Ungaria	32.75	41.29	42.13	1.8	1.6	102.0
Cehia	16.66	26.18	30.17	1.1	1.1	115.2
Țările Balcanice, din care:	332.11	492.45	628.38	21.5	23.3	127.6
România	228.40	362.31	477.98	15.8	17.7	131.9
Turcia	59.79	81.42	106.31	3.6	3.9	130.6
Bulgaria	38.43	41.85	37.58	1.8	1.4	89.8
CSI, din care:	782.74	932.86	1057.58	40.7	39.3	113.4
Ucraina	461.48	534.19	563.34	23.3	20.9	105.5
Rusia	243.89	303.41	408.82*	13.2	15.2	134.7
Belarus	65.37	84.72	74.38	3.7	2.8	87.8
Alte țări, din care:	78.41	145.55	188.97	6.3	7.0	129.8
China	13.02	37.75	66.71	1.6	2.5	176.7
S.U.A.	17.74	28.52	22.62	1.2	0.8	79.3
TOTAL	1768.59	2292.24	2693.16	100.0	100.0	117.5

Sursa: BNS (fără importul efectuat de persoane fizice), selecții la import după principiul țării de livrare
* inclusiv returnarea vinurilor moldovenești

Din *Ucraina* s-au achiziționat mărfuri în valoare de 563.3 mil. USD (în creștere cu 5.5 la sută), din care: produse minerale – 221.0 mil. USD (creștere cu 15.7 la sută); metale comune și articole din acestea – 86.7 mil. USD (majorare cu 29.3 la sută); produse alimentare, băuturi, tutun – 54.9 mil. USD (sporire cu 37.9 la sută).

Importurile din *România* au constituit 478.0 mil. USD (cu 31.9 la sută mai mult), predominând produse minerale – 196.5 mil. USD (majorare cu 43.4 la sută); mașini și aparate – 42.6 mil. USD (sporire cu 55.4 la sută); metale comune și articole din acestea – 39.5 mil. USD (creștere cu 52.5 la sută).

Importurile din *Federația Rusă* au crescut cu 34.7 la sută și au totalizat 408.8 mil. USD. Creșterea s-a datorat majorării importurilor de produse minerale cu 65.8 la sută (până la 206.09 mil. USD). În

cadrul produselor minerale cea mai mare pondere – 82.6 la sută – au deținut-o gazele naturale, în expresie valorică – 170.2 mil. USD (majorare cu 75.2 la sută, cauzată de creșterea prețurilor: de la 80 USD la 110 USD / 1000 m³ – în prima jumătate a anului și apoi la 160 USD / 1000 m³ – în a doua jumătate a anului), volumul fizic al gazelor importate rămânând neschimbat.

În structura importurilor (tabelul nr. 10) au predominat produsele minerale (24.6 la sută din total), însumând 663.7 mil. USD, din care: *uleiuri din petrol sau minerale* – 338.1 mil. USD, în creștere cu 13.1 la sută; *gaz de sondă și alte hidrocarburi gazoase* – 218.1 mil. USD, au sporit cu 62.7 la sută; *energia electrică* – 73.1 mil. USD, s-a majorat cu 91.4 la sută.

Tabelul nr. 10. Importurile de bunuri, pe principalele secțiuni (prețuri CIF)

	2004	2005	2006	Ponderea în totalul anului 2006	Anul 2006 față de anul 2005
	mil. USD			%	
TOTAL, din care:	1768.52	2292.24	2693.16	100.0	117.5
Animale vii și produse ale regnului animal	38.78	57.19	51.92	1.9	90.8
Produse ale regnului vegetal	73.54	65.02	72.76	2.7	111.9
Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun	105.25	147.47	179.80*	6.7	121.9
Produse minerale	384.87	504.66	663.73	24.6	131.5
Produse ale industriei chimice	161.81	232.29	223.26	8.3	96.1
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	101.10	139.74	168.54	6.3	120.6
Piei brute, tăbăcite; blănuri și produse din acestea	72.52	69.57	22.80	0.8	32.8
Lemn și produse din lemn (fără mobilier)	33.98	43.62	52.08	1.9	119.4
Pastă de lemn, hârtie, carton și articole din acestea	63.42	82.25	75.52	2.8	91.8
Materiale textile și articole din acestea	150.56	179.86	206.54	7.7	114.8
Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare	64.37	67.28	79.93	3.0	118.8
Metale comune și articole din acestea	111.90	160.59	219.42	8.1	136.6
Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduc sunetul și imaginile	239.71	312.99	379.77	14.1	121.3
Vehicle, aeronave, vase și echipamente auxiliare de transport	95.95	130.32	162.39	6.0	124.6
Instrumente și aparate optice, fotografice, cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale; părți și accesorii ale acestora	20.88	26.98	33.49	1.2	124.1

Sursa: BNS (fără importul efectuat de persoane fizice), selecții la import după principiul țării de livrare

* inclusiv returnarea vinurilor moldovenești

Balanța serviciilor a înregistrat un sold negativ în valoare de 6.0 mil.

Tabelul nr. 11. Serviciile în dinamică

	2004	2005	2006	2006 față de 2005
	mil. USD			%
Balanța serviciilor	-26.39	-22.98	-5.99	26.1
Export	336.88	402.38	482.46	119.9
Import	-363.27	-425.36	-488.45	114.8
Transport	26.60	22.47	53.16	de 2.4 ori
Export	142.64	169.55	223.32	131.7
Import	-116.04	-147.08	-170.16	115.7
Călătorii	-27.39	-40.28	-80.27	199.3
Export	96.00	106.62	113.72	106.7
Import	-123.39	-146.90	-193.99	132.1
Comunicații	26.53	32.09	35.39	110.3
Export	45.34	59.37	63.29	106.6
Import	-18.81	-27.28	-27.90	102.3
Alte servicii	-52.13	-37.26	-14.27	38.3
Export	52.90	66.84	82.13	122.9
Import	-105.03	-104.10	-96.40	92.6

USD, ce s-a diminuat de 3.8 ori comparativ cu cel din anul precedent. Volumul comerțului exterior cu servicii a sporit cu 17.3 la sută, din care: prestările de servicii în CSI au crescut cu 28.7 la sută, în restul lumii – cu 16.4 la sută; importurile de servicii din CSI s-au majorat cu 20.0 la sută, din restul lumii – cu 13.0 la sută.

Prestările de servicii în exterior s-au majorat cu 19.9 la sută până la 482.5 mil. USD, fiind influențate de creșteri

înregistrate la transport – cu 53.8 mil. USD, călătorii – cu 7.1 mil.

Tabelul nr. 12. Veniturile în dinamică

	2004	2005	2006	2006 față de 2005
	mil. USD			%
Balanța veniturilor	356.64	403.45	399.57	99.0
Credit	490.04	539.27	605.88	112.4
Debit	-133.40	-135.82	-206.31	151.9
Compensare pentru muncă	438.94	476.83	522.60	109.6
Credit	480.00	520.00	573.00	110.2
Debit	-41.06	-43.17	-50.40	116.7
Venituri din investiții	-82.30	-73.38	-123.03	167.7
Credit	10.04	19.27	32.88	170.6
Debit	-92.34	-92.65	-155.91	168.3
<i>Venituri din investiții directe, din care:</i>	<i>-49.75</i>	<i>-50.32</i>	<i>-109.41</i>	<i>de 2.2 ori</i>
Dividende și profituri distribuite ale filialelor	-3.93	-6.06	-54.77	de 9.0 ori
Venit reinvestit și profituri nedistribuite ale filialelor	-38.07	-32.15	-43.27	134.6
Dobânzi	-7.75	-12.11	-11.37	93.9
<i>Venituri din investiții de portofoliu</i>	<i>0.12</i>	<i>2.68</i>	<i>8.35</i>	<i>de 3.1 ori</i>
Credit	2.37	5.12	10.87	de 2.1 ori
Debit	-2.25	-2.44	-2.58	105.7
<i>Venituri din alte investiții</i>	<i>-32.67</i>	<i>-25.74</i>	<i>-21.97</i>	<i>85.4</i>
Credit	7.67	14.15	22.01	155.5
Debit	-40.34	-39.89	-43.92	110.1

USD. Sporirea importurilor de servicii cu 14.8 la sută până la 488.5 mil. USD a fost determinată de majorările consemnate la călătorii – cu 47.1 mil. USD și transport – cu 23.1 mil. USD (tabelul nr. 11).

Balanța veniturilor realizate în anul 2006 a înregistrat un excedent în valoare de 399.6 mil. USD (tabelul nr.12). Ințrările de venituri au însumat

605.9 mil. USD, cu 12.4 la sută mai mult comparativ cu anul precedent, ieșirile au însumat 206.3 mil. USD, crescând cu 51.9 la sută.

Tabelul nr. 13. Transferurile curente unilaterale în dinamică

	2004	2005	2006	2006 față de 2005
	mil. USD			%
Balanța transferurilor curente	366.36	569.62	798.36	140.2
Credit	402.19	612.71	857.54	140.0
Debit	-35.83	-43.09	-59.18	137.3
Granturi și asistență tehnică	115.39	132.20	153.38	116.0
Credit	117.67	133.27	154.85	116.2
Debit	-1.21	-0.79	-1.47	186.1
Învățământ și perfecționarea cadrelor	9.72	10.94	6.86	62.7
Credit	10.34	11.48	7.10	61.8
Debit	-0.62	-0.54	-0.24	44.4
Ajutor umanitar	17.64	9.84	10.50	106.7
Credit	17.67	9.99	10.50	105.1
Debit	-0.03	-0.15		
Cotizații în organizații internaționale	-4.71	-4.68	-5.85	125.0
Credit			0.05	
Debit	-4.71	-4.68	-5.90	126.1
Transferuri ale angajaților	220.60	391.98	596.36	152.1
Credit	221.37	395.08	602.82	152.6
Debit	-0.77	-3.10	-6.46	2.1
Alte transferuri curente	6.65	29.06	37.11	126.5
Credit	35.14	62.89	82.22	130.7
Debit	-28.49	-33.83	-45.11	134.5

Veniturile din munca rezidenților în străinătate au fost estimate la 573.0 mil. USD, ceea ce reprezintă o pondere de 94.6 la sută din totalul intrărilor de venituri.

Cea mai însemnată pondere în ieșirile de venituri a revenit veniturilor din investiții directe – 53.0 la sută, care comparativ cu anul precedent s-au dublat.

Principalele plăți au fost preconizate pentru serviciul procentual al obligațiilor de

stat – 2.3 mil. USD și al împrumuturilor Bancii Naționale a Moldovei de la FMI – 2.6 mil. USD, celor guvernamentale – 23.5 mil. USD, băncilor – 2.9 mil. USD și întreprinderilor din alte sectoare – 23.1 mil. USD (inclusiv serviciul împrumuturilor primite de la companii afiliate – 11.3 mil. USD).

Transferurile curente au înregistrat un excedent în valoare de 798.4 mil. USD (tabelul nr. 13). Intrările de transferuri s-au majorat cu 40.0 la sută față de anul precedent, iar ieșirile – cu 37.3 la sută.

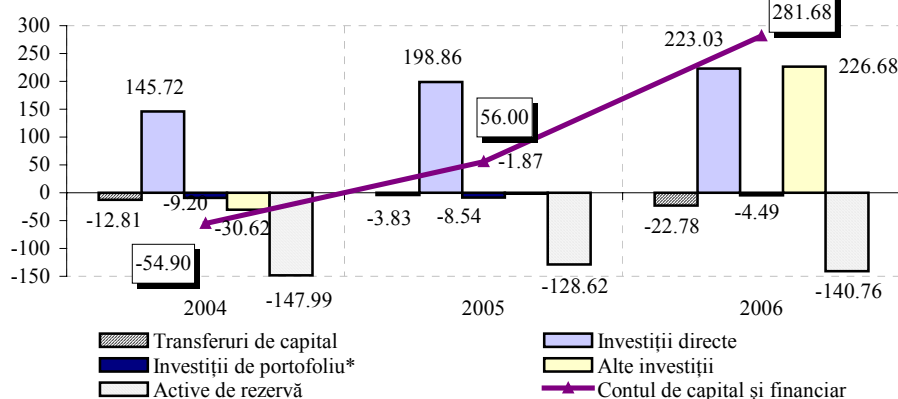
Valoarea granturilor și asistenței tehnice acordate Moldovei în 2006 de către organismele internaționale și guvernele străine a fost evaluată la 154.9 mil. USD. Intrările de ajutor umanitar înregistrate de statistica vamală au constituit 10.5 mil. USD. Suma cotizațiilor internaționale plătite de către Moldova s-a cifrat la 5.9 mil. USD.

Cea mai însemnată pondere (70.3 la sută) în total intrări de

transferuri curente din exterior a fost cea a transferurilor efectuate de angajați ce lucrează mai mulți ani peste hotare, care au fost estimate la 602.8 mil. USD.

Contul de capital și financiar al balanței de plăți a totalizat intrări nete în valoare de 281.7 mil. USD (graficul nr. 19).

Graficul nr. 19. Contul de capital și financiar - componente principale (mil. USD)

*inclusiv derivate financiare

Transferurile de capital au însumat ieșiri nete în valoare de 22.8 mil. USD, determinate de emigrare.

Investițiile străine directe efectuate pe parcursul anului 2006 în economia națională au fost evaluate conform datelor provizorii la 358.8 mil. USD, din care 126.3 mil. USD – în capital social. Venitul reinvestit de nerezidenți a fost evaluat la 43.3 mil. USD (tabelul nr. 14).

Tabelul nr. 14. Investițiile directe (mil. USD)

	2004			2005			2006		
	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net
Investiții directe	241.08	95.36	145.72	268.12	69.26	198.86	367.26	144.23	223.03
peste hotare	1.81	5.03	-3.22	1.60	1.44	0.16	8.51	7.77	0.74
în economia națională	239.27	90.33	148.94	266.52	67.82	198.70	358.75	136.46	222.29
capital subscris	126.45	12.33	114.12	98.81	19.18	79.63	126.29	8.36	117.93
sector bancar	6.31	1.22	5.09	2.22	4.42	-2.20	33.18		33.18
alte sectoare	120.14	11.11	109.03	96.59	14.76	81.83	93.11	8.36	84.75
venit reinvestit	38.07		38.07	32.15		32.15	43.27		43.27
sector bancar	6.80		6.80	8.45		8.45	7.38		7.38
alte sectoare	31.27		31.27	23.70		23.70	35.89		35.89
alt capital (alte sectoare)	74.75	78.00	-3.25	135.56	48.64	86.92	189.19	128.10	61.09
Structura sectorială a fluxurilor de investiții directe în economia națională (%)									
sector bancar	5.5	1.4	8.0	4.0	6.5	3.1	11.3		18.2
alte sectoare	94.5	98.6	92.0	96.0	93.5	96.9	88.7	100.0	81.8

Tragerile de noi împrumuturi de la firme-mamă nerezidente (alt capital) au constituit 189.2 mil. USD, în creștere cu 39.6 la sută. Conform orarului au fost preconizate rambursări în sumă de 128.1 mil. USD, real s-au plătit 113.6 mil. USD.

Stocul de investiții directe acumulat în economia națională până la sfârșitul anului 2006 a fost evaluat la 1284.3 mil. USD, din care: capitalul subscris și venitul reinvestit – 951.0 mil. USD, alt capital – 333.3 mil. USD. Astfel, investițiile străine directe pe cap de locuitor au constituit 359.0 USD.

Investițiile de portofoliu au fost nesemnificative, ieșirile nete în valoare de 4.7 mil. USD au fost determinate de serviciul euroobligațiilor (6.4 mil. USD).

Alte investiții s-au soldat cu intrări nete de capital în valoare de 226.7 mil. USD, creanțele externe majorându-se cu 31.7 mil. USD, iar angajamentele față de nerezidenți – cu 258.4 mil. USD.

În anul 2006 Republica Moldova a obținut finanțare externă de la organismele financiare internaționale, astfel Banca Națională a

Tabelul nr. 15. Împrumuturi externe (mil. USD)

	2004		2005		2006	
	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări
Împrumuturi ale autorităților monetare (BNM de la FMI)		21.61		21.62	65.15	24.10
Împrumuturi guvernamentale	40.41	59.46	25.91	40.70	118.87	61.08
din care: reeșalonate	17.73	15.42			87.71	14.45
Împrumuturi bancare	23.39	21.13	15.57	14.29	24.22	16.73
pe termen lung	20.39	12.03	15.57	12.29	24.22	16.73
pe termen scurt	3.00	9.10		2.00		
Împrumuturi ale altor	94.39	60.62	126.82	102.06	163.88	115.81
pe termen lung	93.82	59.33	118.05	94.79	151.81	110.36
din care: reeșalonate			2.51	10.50		
pe termen scurt	0.57	1.29	8.77	7.27	12.07	5.45
TOTAL	158.19	162.82	168.30	178.67	372.12	217.72
TOTAL fără cele reeșalonate	140.46	147.40	165.79	168.17	284.41	203.27

Moldovei a valorificat primele două tranșe în valoare de 65.2 mil. USD, din noul program de finanțare al FMI, rambursând din împrumuturile anterioare 24.1 mil. USD (tabelul nr. 15).

Guvernul a efectuat trageri în valoare de 31.2 mil. USD, preconizând spre

rambursare 61.1 mil. USD, din care 14.5 mil. USD au fost reeșalonate, realmente fiind plătiți 41.7 mil. USD. În urma negocierilor cu Clubul Creditorilor de la Paris, Guvernul Republicii Moldova a obținut în luna mai 2006 reeșalonarea unei părți din datoriile externe bilaterale.

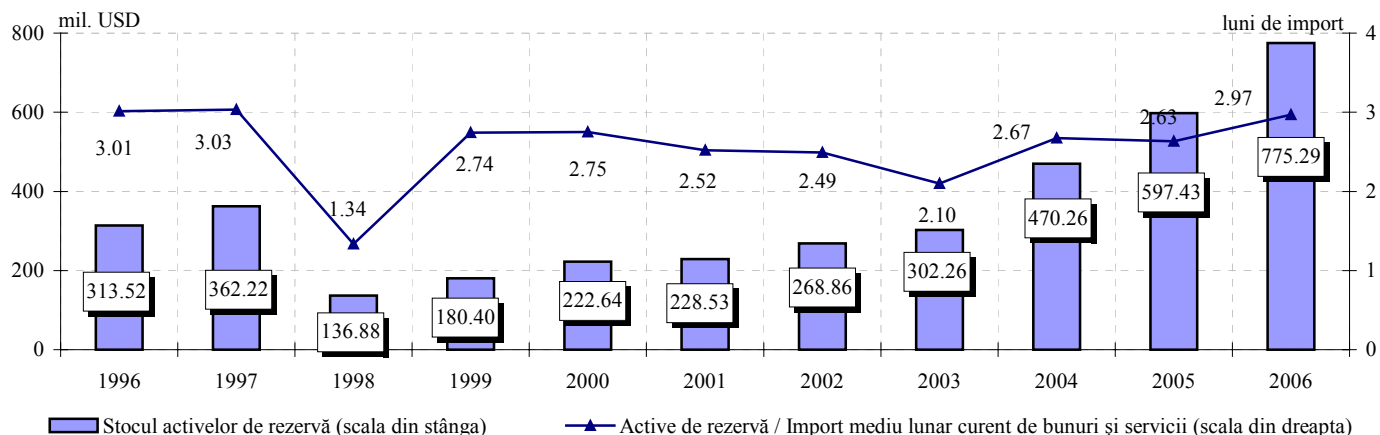
Agenții economici din alte sectoare au împrumutat 163.9 mil. USD. Spre rambursare conform orarului au fost preconizați 115.8 mil. USD, dar s-au achitat 83.9 mil. USD, sumele neachitate (arieratele) fiind înregistrate la alte pasive.

Arieratele acumulate pe parcursul anului 2006 au constituit în valoare netă 22.6 mil. USD, din care: cele guvernamentale s-au micșorat cu 60.9 mil. USD (în urma reeșalonării), iar cele ale agenților economici din alte sectoare s-au majorat cu 83.5 mil. USD.

La sfârșitul anului 2006 activele oficiale de rezervă ale statului au însumat 775.3 mil. USD, nivel suficient pentru acoperirea importului curent de bunuri și servicii pe parcursul a 3 luni (graficul nr. 20).

Graficul nr. 20. Activele de rezervă ale Republicii Moldova

Datoria externă a Republicii Moldova

Datoria externă brută a țării la sfârșitul anului 2006 a constituit 2482.1 mil. USD, din care angajamentelor pe termen scurt le revine 37.4 la sută (tabelul nr. 16).

Tabelul nr. 16. Datoria externă a Republicii Moldova, prezentare sectorială (mil. USD)

	31.12.2004*	31.12.2005*	31.12.2006
Sector guvernamental	699.78	657.96	718.62
<i>Pe termen scurt</i>	<i>20.86</i>	<i>36.30</i>	<i>0.13</i>
Alte angajamente aferente datoriei	20.86	36.30	0.13
Arierate	20.86	36.30	0.13
<i>Pe termen lung</i>	<i>678.92</i>	<i>621.66</i>	<i>718.49</i>
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	31.76	25.40	19.05
Împrumuturi	647.16	596.26	699.44
Autorități monetare	125.94	95.44	140.96
<i>Pe termen lung</i>	<i>125.94</i>	<i>95.44</i>	<i>140.96</i>
Împrumuturi	125.94	95.44	140.96
Bănci	74.36	86.67	150.85
<i>Pe termen scurt</i>	<i>41.55</i>	<i>50.95</i>	<i>106.78</i>
Împrumuturi	2.00		
Valută și depozite	39.55	50.95	106.78
<i>Pe termen lung</i>	<i>32.81</i>	<i>35.72</i>	<i>44.07</i>
Împrumuturi	32.81	35.72	44.07
Alte sectoare	790.97	956.71	1105.59
<i>Pe termen scurt</i>	<i>540.64</i>	<i>685.75</i>	<i>789.83</i>
Împrumuturi	0.12	1.27	7.93
Credite comerciale	175.02	318.81	347.72
Alte angajamente aferente datoriei	365.50	365.67	434.18
Arierate	52.22	54.24	89.95
Altele	313.28	311.43	344.23
din care datoria pentru resurse energetice	287.06	288.58	319.74
<i>Pe termen lung</i>	<i>250.33</i>	<i>270.96</i>	<i>315.76</i>
Împrumuturi	250.33	270.96	315.76
Investiții directe: creditare între companii afiliate	206.80	283.70	366.05
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	206.80	283.70	366.05
Arierate	20.68	16.19	32.77
Altele	186.12	267.51	333.28
TOTAL	1897.85	2080.48	2482.07

*date revizuite

Din punctul de vedere al structurii datoriei pe sectoare instituționale, ponderea majoră o dețin agenții economici din alte sectoare - 44.5 la sută.

În luna mai 2006 la Clubul Creditorilor de la Paris s-a convenit reeșalonarea angajamentelor externe guvernamentale bilaterale, specificându-se ulterior condițiile cu fiecare creditor. Astfel, stocul datoriei externe publice și public garantate la sfârșitul anului 2006 a înregistrat 876.7 mil. USD (tabelul nr. 17).

Datoria externă privată negarantată a constituit 1605.3 mil. USD, în

Tabelul nr. 17. Datoria externă publică, public garantată și datoria privată negarantată (mil. USD)

	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
Datoria publică și public garantată	880.11	774.09	876.73
<i>Pe termen scurt</i>	<i>30.48</i>	<i>36.30</i>	<i>0.13</i>
Alte angajamente aferente datoriei*	30.48	36.30	0.13
Arierate (principal și dobânda)	30.48	36.30	0.13
<i>Pe termen lung</i>	<i>841.53</i>	<i>737.79</i>	<i>876.60</i>
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	31.76	25.40	19.05
Împrumuturi	809.77	712.39	857.55
Investiții directe: creditare între companii	8.10		
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei*	8.10		
Arierate	8.10		
Datoria privată negarantată	1017.74	1306.39	1605.34
<i>Pe termen scurt</i>	<i>572.57</i>	<i>736.70</i>	<i>896.61</i>
Împrumuturi	2.12	1.27	7.93
Valută și depozite	39.55	50.95	106.78
Credite comerciale	175.02	318.81	347.72
Alte angajamente aferente datoriei*	355.88	365.67	434.18
Arierate (principal + dobânda)	42.60	54.24	89.95
Altele	313.28	311.43	344.23
<i>Pe termen lung</i>	<i>246.47</i>	<i>285.99</i>	<i>342.68</i>
Împrumuturi	246.47	285.99	342.68
Investiții directe: creditare între companii	198.70	283.70	366.05
Angajamente față de investitorii străini, aferente datoriei	198.70	283.70	366.05
din care arierate*	12.58	16.19	32.77
Total	1897.85	2080.48	2482.07

* corespunde altor pasive din poziția investițională internațională netă

Națională a Moldovei a primit de la FMI 65.2 mil. USD, rambursând

Tabelul nr. 18. Împrumuturi și titluri de angajamente externe - specificarea creditorilor* (mil. USD)

	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
Autorități monetare	125.94	95.44	140.96
FMI	125.94	95.44	140.96
Datoria guvernamentală directă	671.58	634.26	698.80
Organisme internaționale	413.26	387.79	412.66
BIRD și AID	385.76	370.60	393.39
BERD	6.35	5.37	4.39
UE	13.61	3.55	
FIDA	7.54	8.27	12.25
BDCE			2.63
Relații bilaterale	226.56	221.07	267.09
SUA	58.10	58.10	56.99
Japonia	27.31	24.06	22.26
Rusia	98.30	98.30	137.30
altele	42.85	40.61	50.54
<i>Titluri de angajamente</i>	<i>31.76</i>	<i>25.40</i>	<i>19.05</i>
Datoria privată garantată de guvern**	82.59	44.39	36.97
<i>Organisme internaționale</i>	<i>54.69</i>	<i>20.88</i>	<i>17.29</i>
BERD	54.69	20.88	17.29
<i>Alți creditorii</i>	<i>27.90</i>	<i>23.51</i>	<i>19.68</i>
Datoria privată negarantată de guvern	489.89	625.20	806.61
<i>Organisme internaționale</i>	<i>91.18</i>	<i>82.03</i>	<i>75.48</i>
<i>Alți creditorii</i>	<i>398.71</i>	<i>543.17</i>	<i>731.13</i>
Total	1370.00	1399.29	1683.34

* inclusiv arieratele la principal și dobândă

** creditele sub garanția guvernului, al căror serviciu a fost efectuat atât de agenții economici din sectorul privat, cât și de guvern

creștere cu 22.9 la sută de la sfârșitul anului 2005, în special în urma valorificării de noi împrumuturi de la companiile afiliate, precum și a acumulării de arierate la ele, prin amânarea plăților.

Din punctul de vedere al structurii pe debitori, 49.9 la sută din angajamentele sub formă de împrumuturi și titluri de valoare reprezintă datoria publică, 47.9 la sută - datoria privată și 2.2 la sută - datoria public garantată.

În structura pe creditori, organismele internaționale continuă să rămână principalul creditor al Republicii Moldova (tabelul nr. 18).

Pe parcursul anului 2006 Banca Națională a Moldovei a primit de la FMI 65.2 mil. USD, rambursând 24.1 mil. USD, astfel majorându-și angajamentele cu 45.5 mil. USD (tabelul nr. 19).

Sectorul guvernamental a beneficiat de 31.2 mil. USD din creditele contractate anterior. Plățile de principal la împrumuturi și titluri de valoare conform orarului s-au cifrat la 64.5 mil. USD, din care au fost achitate 47.3 mil. USD, restul fiind reeșalonate conform deciziilor Clubului Creditorilor de la Paris.

Stocul angajamentelor agenților economici sub garanția guvernului la sfârșitul anului 2006 s-a diminuat cu 16.7 la sută comparativ cu sfârșitul anului 2005. Credite noi sub garanția

guvernului nu au fost contractate. Conform condițiilor acceptate la Clubul de la Paris 4.7 mil. USD au fost reclasificate la datoria guvernamentală directă. Plățile reale de principal au constituit 4.6 mil. USD.

Tabelul nr. 19. **Împrumuturi și titluri de angajamente externe - detalii complementare*** (mil. USD)

	Stoc la 31.12. 2005	Trageri**	Plăți de principal	Acumulări de arierate la dobândă (net)	Alte ajustări	Fluctuația ratei de schimb	Stoc la 31.12. 2006
Împrumuturi de la FMI	95.44	65.15	-24.10			4.47	140.96
Datoria guvernamentală directă	634.26	31.16	-47.27		62.86	17.79	698.80
<i>organisme internaționale</i>	387.79	28.45	-18.72			15.14	412.66
<i>relații bilaterale</i>	221.07	2.71	-22.20		62.86	2.65	267.09
<i>obligațiuni de stat pe termen lung</i>	25.40		-6.35				19.05
Datoria privată garantată de guvern	44.39		-4.59		-5.13	2.30	36.97
<i>organisme internaționale</i>	20.88		-3.77			0.18	17.29
<i>alți creditori</i>	23.51		-0.82		-5.13	2.12	19.68
Datoria privată negarantată de guvern	625.20	377.29	-210.44	5.81		8.75	806.61
<i>organisme internaționale</i>	82.03	14.63	-22.54	0.31		1.05	75.48
<i>alți creditori</i>	543.17	362.66	-187.90	5.50		7.70	731.13
Total	1399.29	473.60	-286.40	5.81	57.73	33.31	1683.34

*inclusiv arieratele la principal și dobândă;

**fără sumele reclasificate și reeșalonate

Sectorul privat a beneficiat de noi împrumuturi în sumă de 377.3 mil. USD, din care 24.2 mil. USD au fost contractate de băncile comerciale, restul - de agenții economici din alte sectoare. Plăți reale de principal au fost efectuate de către agenții economici privați în sumă de 210.4 mil. USD.

Evoluția indicatorilor ce relevă gradul de îndatorare a țării este prezentată în tabelul nr. 20.

Tabelul nr. 20. **Indicatorii ce vizează datoria externă a Republicii Moldova**

	UM	2004	2005	2006
Datoria externă la sfârșit de an	mil. USD	1897.85	2080.48	2482.07
Export de bunuri și servicii	mil. USD	1330.95	1506.96	1535.94
Datoria externă sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente	mil. USD	1370.00	1399.29	1683.34
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)	mil. USD	111.48	99.65	123.76
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)	mil. USD	136.26	87.36	98.16
Serviciul datoriei externe guvernamentale** (plăți efective)	mil. USD	103.53	52.41	66.45
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (conform orarului)/export de bunuri și servicii	%	8.4	6.6	8.1
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi și titluri de angajamente* (plăți efective)/export de bunuri și servicii	%	10.2	5.8	6.4

*inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului

**inclusiv serviciul împrumuturilor sub garanția guvernului efectuat de guvern

2. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei

Realizarea politicii monetare și valutare

Obiectivele și rezultatele politicii monetare

În cadrul politicii economice a statului, Banca Națională a Moldovei elaborează și implementează politica monetară și valutară orientată spre asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Pe parcursul anului 2006 realizarea politicii monetare s-a efectuat în corespundere cu Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2006, aprobată de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei la 23.12.2005.

Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2006 s-a bazat pe următoarele considerente:

- menținerea obiectivului de inflație în limitele de 8.0–10.0 la sută;
- oferta netă de valută străină pe piața valutară internă va păstra tendințele anului 2005;
- onorarea datoriei externe de către stat conform Legii bugetului de stat pe anul 2006 și deservirea creditelor Fondului Monetar Internațional de către Banca Națională a Moldovei (25.7 mil. dolari SUA).

La stabilirea indicatorilor monetari s-a reieșit din tendința de sporire a cererii de bani adecvată nivelului creșterii economice preconizate (creșterea PIB cu 6.5 la sută în anul 2006). În acest context, s-a stabilit creșterea masei monetare M2 cu 40.0 la sută, în condițiile prognozei creșterii bazei monetare cu 20.0 la sută și a gradului monetizării M2 la nivelul de circa 35.0 la sută la finele anului 2006.

Evoluția cadrului juridic al politicii monetare și valutare în anul 2006

În anul 2006 Guvernul Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei și Fondul Monetar Internațional au semnat Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare pentru anii 2006 – 2008.

Totodată, prin aprobarea Legii nr. 191-XVI din 30.06.2006 cu privire la modificarea Legii nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei s-a trecut de la „realizarea și menținerea stabilității monedei naționale” la „asigurarea și menținerea stabilității prețurilor” ca obiectiv fundamental. Prin modificarea art. 41 s-a interzis acordarea împrumuturilor și garanțiilor sub orice formă statului sau organelor acestuia, inclusiv prin procurarea pe piața primară a hârtiilor de valoare de stat.

În anul 2006, în scopul coordonării politicilor monetare, valutare și bugetar-fiscale, de către Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor a fost instituit Comitetul de Gestionare a Lichidității, care are ca obiectiv asigurarea unei comunicări și colaborări eficiente în vederea realizării atribuțiilor de gestionare și monitorizare a lichidităților pe piața financiară.

Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2006

Realizarea și promovarea politicii monetare pe parcursul anului 2006 a fost influențată de șocurile externe legate de interdicția impusă de Federația Rusă asupra importurilor de vinuri din Republica Moldova și dublarea prețurilor la gazele naturale. Un alt factor cu influență negativă a fost agiotajul neîntemeiat pe piața valutară, care a provocat o creștere sporită a cererii de valută străină în perioada mai–iulie.

Evoluția produsului intern brut, starea balanței de plăți a statului și dinamica prețurilor a fost diferită față de pronosticul macroeconomic care a servit drept bază la elaborarea și realizarea Politicii monetare și valutare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2006. Din acest motiv Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei a rectificat Politica monetară și valutară pentru anul 2006, stabilind:

- menținerea obiectivului de inflație în limita de 12.0 la sută anual;
- creșterea bazei monetare în limita de sus de 2.0 la sută;
- creșterea masei monetare M2 în limita de sus de cca 10.0 la sută;
- gradul monetizării la nivelul de cca 30.0 la sută la sfârșitul anului.

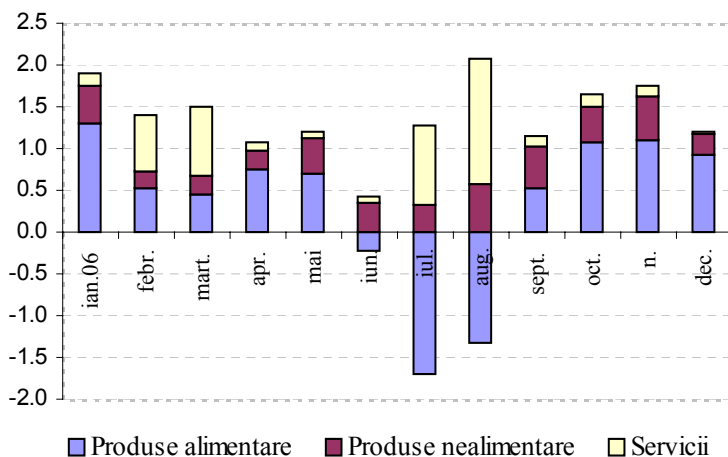
Conform calculelor preliminare ale Biroului Național de Statistică creșterea PIB real în anul 2006 a constituit 4.0 la sută. În aceeași perioadă ritmul de creștere a exporturilor de bunuri și servicii a înregistrat 1.9 la sută, iar cel al importurilor – 15.1 la sută în

comparație cu anul precedent. Cursul mediu de schimb pentru anul 2006 a constituit 13.1319 MDL pentru 1 dolar SUA, iar bugetul de stat a înregistrat un excedent la nivel de 0.2 la sută din PIB.

La finele anului 2006 inflația a constituit 14.1 la sută, inclusiv prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 9.5 la sută, la mărfurile nealimentare cu 15.7 la sută și la serviciile prestate populației cu 20.1 la sută (graficul nr. 21).

Depășirea ratei inflației cu 4.1 puncte procentuale peste limita inițial prognozată

Graficul nr. 21. Evoluția lunară a contribuției componentelor indicelui prețurilor de consum pentru anul 2006 (%)

În anul 2006 a fost cauzată de factori, în mare parte, care nu depind de măsurile politicii monetare și valutare și care nu sunt sub controlul Băncii Naționale a Moldovei. Principalii factori au fost majorarea tarifelor la resursele energetice și servicii, inclusiv la gaze naturale de 2.1 ori, la apă și canalizare cu 19.6 la sută, la transportul feroviar cu 24.9 la sută, la transportul de troleibuze și auto urban cu 20.0 la sută, precum și a prețurilor la combustibil cu 28.7 la sută și la medicamente cu 29.2 la sută.

Concepută din perspectiva necesității atenuării impactului inflaționist și în contextul situației economice create, politica monetară promovată în anul 2006 s-a caracterizat printr-un grad sporit de restrictivitate. În același timp, Banca Națională a Moldovei a intervenit pe piața valutară internă în calitate de cumpărător net de valută străină. Astfel, în perioada de raportare Banca Națională a Moldovei a achiziționat 122.1 mil. USD, condiționând astfel majorarea rezervelor internaționale nete cu 130.6 mil. USD (26.0 la sută), până la nivelul de 632.2 mil. USD. Tranzacții în volume mai mari s-au efectuat în trimestrul IV 2006, constituind 97.6 mil. USD, sau 67.3 la sută din volumul cumpărărilor nete de valută străină pe piața valutară interbancară.

În aceste condiții, acțiunile Băncii Naționale a Moldovei au fost orientate spre menținerea echilibrului între volumul maxim admisibil al emisiunii monetare și neadmiterea unor fluctuații excesive a monedei naționale. Efectuarea unui control strict asupra surplusului de lichiditate de către Banca Națională a Moldovei s-a realizat prin operațiuni de sterilizare mai masive și prin majorarea ratelor dobânzilor la instrumentele de politică monetară. Ca rezultat, banii de rezervă s-au diminuat, iar indicatorul M2 a înregistrat cea mai mică creștere din ultimii ani.

Dinamica indicatorilor monetari

Baza monetară

În anul 2006 *baza monetară** s-a micșorat cu 7.0 la sută (490.6 mil. lei) față de anul precedent și a constituit 6512.3 mil. lei la sfârșitul lunii decembrie 2006 (graficul nr. 22). Reducerea bazei monetare a fost determinată preponderent de evoluția *activelor interne nete* ale Băncii Naționale a Moldovei, care s-au diminuat cu 2197.3 mil. lei, ca urmare a scăderii cererilor de plăți față de Guvern cu 26.6 la sută (608.3 mil. lei) și a cererilor de plăți ale Băncii Naționale a Moldovei față de bănci cu 71.3 la sută (845.0 mil. lei).

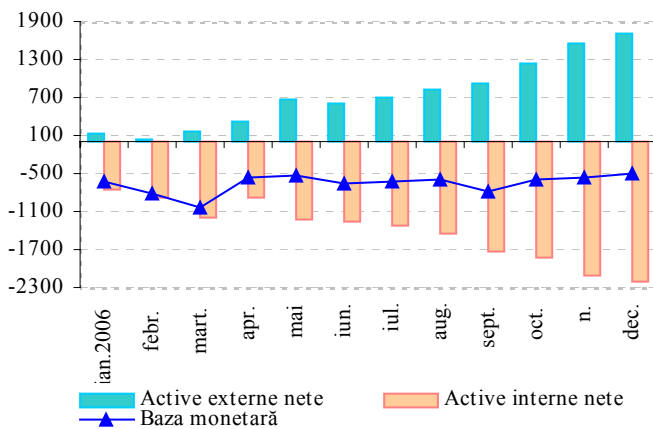
---

* Baza monetară include banii în circulație (în afara sistemului bancar), rezervele bancare (rezervele băncilor în lei menținute în conturile corespondente la Banca Națională a Moldovei și numerarul în casele băncilor) și depozitele la vedere ale altor organizații la Banca Națională a Moldovei.

În același timp, activele externe nete ale Băncii Naționale a Moldovei au crescut cu 26.5 la sută (1706.7 mil. lei) față de anul 2005 și au constituit 8140.3 mil. lei la finele anului 2006. Factorul principal care a stat la baza evoluției acestora au fost cumpărările nete de valută străină pe piața valutară interbancară.

Graficul nr. 22. Dinamica componentelor bazei monetare față de decembrie 2005 (mil. lei)

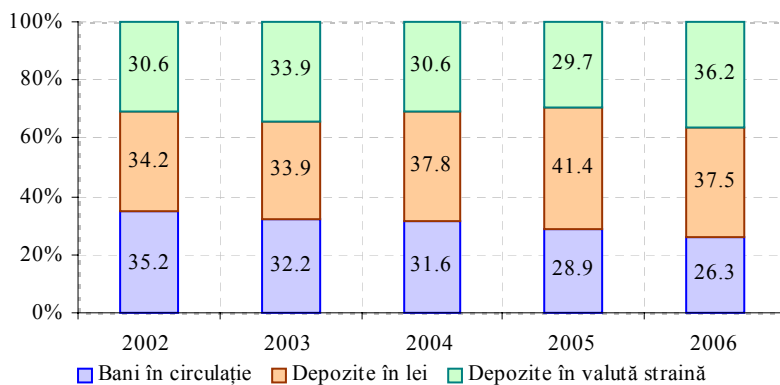

În structura bazei monetare în anul 2006 ponderea banilor în circulație s-a majorat de la 65.3 la sută până la 79.0 la sută. În același timp, cota-parte a rezervelor băncilor s-a micșorat de la 34.7 la sută până la 21.0 la sută. Micșorarea rezervelor bancare pe parcursul anului 2006 cu 43.8 la sută a fost condiționată de operațiunile de sterilizare a excesului de lichiditate în sistemul bancar.

Multiplicatorul monetar (raportul dintre baza monetară și masa monetară, M2) în perioada de referință a crescut cu 20.8 la sută (de la 1.59 până la 1.92), fapt ce denotă sporirea intermedierei financiare și respectiv creșterea masei monetare (M2) cu ritmuri superioare creșterii bazei monetare.

Evoluția masei monetare

Graficul nr. 23. Structura componentelor masei monetare M3 în anii 2002–2006

Masa monetară (M2)* la finele anului 2006 a constituit 12485.2 mil. lei, majorându-se cu 1359.6 mil. lei, sau cu 12.2 la sută, inclusiv banii în circulație cu 12.6 la sută și depozitele în moneda națională cu 11.7 la sută.

În același timp, *masa monetară* (M3)** a crescut cu 3731.2 mil. lei sau cu 23.6 la sută și a constituit 19558.0 mil. lei la 31 decembrie 2006 (graficul nr. 23).

La modificarea structurii masei monetare (M3) a influențat evoluția depozitelor în valută străină. În timp ce ponderea *banilor în circulație* (M0)*** în totalul masei monetare s-a redus de la 28.9 la sută în anul 2005 până la 26.3 la sută în anul 2006, ponderea soldului depozitelor în valută străină ale rezidenților exprimate în lei s-a majorat de la 29.7 la sută până la 36.2 la sută (tabelul nr. 21)

* Masa monetară M2 include banii în circulație (M0), depozitele în lei și instrumentele pieței monetare

** Masa monetară M3 include masa monetară M2 și depozitele în valută străină ale rezidenților exprimate în lei.

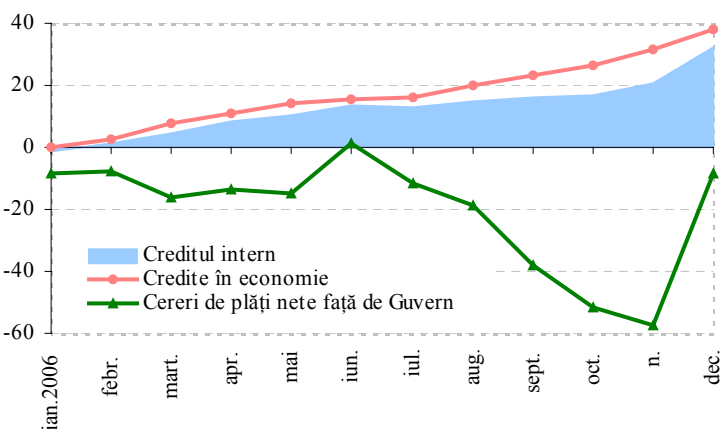
*** Banii în circulație (M0) reprezintă banii în numerar emiși în circulație de către Banca Națională a Moldovei, exclusiv numerarul în casele băncilor și casa Băncii Naționale a Moldovei

Tabelul nr.21 . Componentele masei monetare la sfârșitul perioadei (mil. lei)

Perioada	2005	2006	Creștere, %	Creștere absolută
Masa monetară (M3)	15826.8	19558.0	23.6	3731.2
Masa monetară (M2)	11125.6	12485.2	12.2	1359.6
Banii în circulație (M0)	4571.2	5145.8	12.6	574.6
Depozitele	11255.5	14397.2	27.9	3141.7
în lei	6554.3	7324.4	11.7	770.1
în valută străină	4701.2	7072.8	50.4	2371.6
Instrumentele pieței monetare	0.1	15.0		14.9

la sută). Cea mai esențială creștere a banilor în circulație s-a înregistrat în trimestrele II și IV ale anului gestionar.

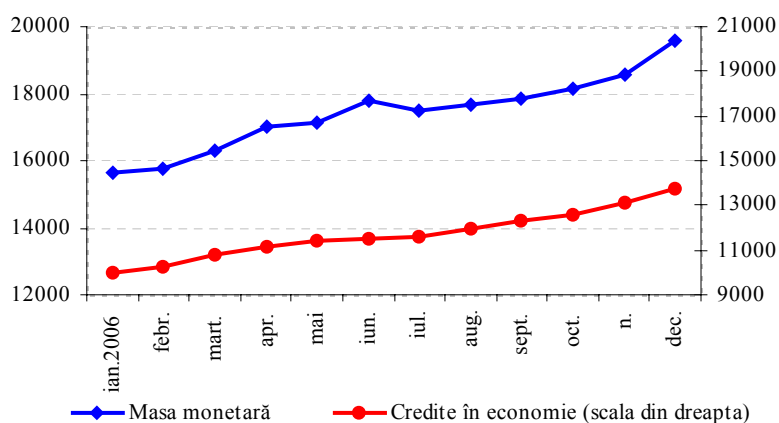
Graficul nr. 24. Componentele sporului creditului intern (dec. 2005 = 100%)

Activele interne nete ale sistemului bancar au crescut cu 1686.6 mil. lei, însumând 10091.9 mil. lei. Totodată, *creditul intern* pe sistemul bancar s-a majorat cu 3663.4 mil. lei (32.2 la sută), până la nivelul de 15040.9 mil. lei, creșterea acestuia fiind determinată de majorarea soldului *creditelor în economie*. În același timp *cererile de plăți nete față de Guvern* s-au redus în anul 2006 cu 113.9 mil. lei (8.2 la sută) (graficul nr. 24).

Activele externe nete (convertibile) ale sistemului bancar s-au majorat cu 158.9 mil. USD, totalizând 737.0 mil. USD.

Graficul nr. 25. Evoluția agregatelor monetare (mil. lei)

Activele externe nete (convertibile) ale sistemului bancar s-au majorat cu 158.9 mil. USD, totalizând 737.0 mil. USD. În structura acestora, activele externe nete ale Băncii Naționale a Moldovei au crescut cu 153.9 mil. USD, iar cele ale băncilor – cu 5.0 mil. USD.

Piața creditelor

Soldul total al creditelor acordate în economie* a însumat 13767.8 mil. lei la finele anului 2006, majorându-se cu 37.8 la sută (3777.3 mil. lei) (graficul nr. 25).

Pe parcursul anului s-a manifestat o cerere sporită de credite din partea sectorului industriei și comerțului

* Conform metodologiei FMI, din total credite în economie (inclusiv dobânda calculată la credite) sunt excluse creditele interbancare și creditele acordate Guvernului

(în creștere cu 41.6 la sută, sau cu 2033.8 mil. lei), care au deținut o pondere de 50.3 la sută din totalul creditelor, urmate de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare cu o pondere de 19.2 la sută din totalul creditelor, consemnând o creștere cu 8.4 la sută. În același timp, dezvoltarea pieței financiare a condus la creșterea ponderii creditelor pentru imobil, construcție și dezvoltare și a ponderii creditelor de consum, până la nivelul de 10.9 și 9.5 la sută, respectiv (tabelul nr. 22).

Tabelul nr. 22. Structura creditelor pe ramuri (mil. lei)

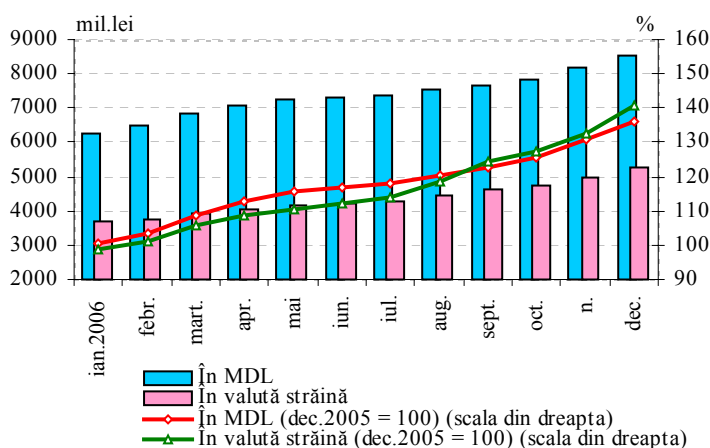
	La 31.12.2005	Ponderea în 2005, %	La 31.12.2006	Ponderea în 2006, %	Creșterea absolută mil. lei	Creșterea %
Credite agriculturii și industriei alimentare	2437.6	24.4	2643.4	19.2	205.8	8.4
Credite pentru imobil, construcție și dezvoltare	697.9	7.0	1502.2	10.9	804.3	115.2
Credite de consum	793.2	7.9	1302.6	9.5	509.4	64.2
Credite industriei energetice și a combustibilului	294.0	3.0	205.7	1.4	-88.3	-30.0
Credite industriei/comerțului	4890.1	48.9	6923.9	50.3	2033.8	41.6
Credite pentru construcția drumurilor și transportare	297.2	3.0	478.4	3.5	181.2	61.0
Alte credite	580.5	5.8	711.6	5.2	131.1	22.6
Total	9990.5	100.0	13767.8	100.0	3777.3	37.8

Soldul creditelor în moneda națională a înregistrat o creștere cu 2254.0 mil. lei (36.0 la sută), până la 8509.0 mil. lei, ceea ce reprezintă 61.8 la sută din totalul creditelor bancare (graficul nr. 26).

Volumul creditelor acordate în moneda națională a crescut cu 13.4 la sută și a însumat 10235.6 mil. lei, comparativ cu creșterea de 57.9 la sută înregistrată în anul precedent.

În structura pe scadențe s-a evidențiat creșterea ponderii creditelor pe termene de peste 12 luni (de la 46.3 la sută în anul 2005 până la 56.6 la sută în anul 2006), în timp ce creditele pe termene de la 6 până la 12 luni s-au diminuat în pondere cu 7.9 puncte procentuale, până la nivelul de 25.5 la sută în anul 2006, ceea ce reflectă continuarea procesului finanțării pe termen mediu și lung.

Graficul nr. 26. Evoluția creditelor în economie

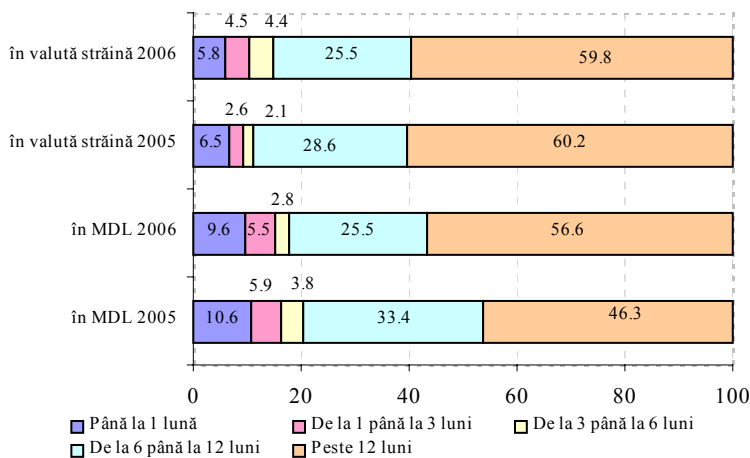

Soldul creditelor în valută străină a constituit 5258.8 mil. lei (407.5 mil. USD) la finele anului 2006 și a crescut cu 1523.3 mil. lei (116.4 mil. USD, sau cu 40.0 la sută).

Volumul creditelor acordate în valută străină s-a cifrat la 6354.7 mil. lei, în creștere cu 43.8 la sută față de anul anterior. Echivalentul acestora în valută străină a crescut cu 133.3 mil. USD (38.0 la sută) și a constituit 483.9 mil. USD.

În perioada de referință creditele în valută străină acordate pe o perioadă mai îndelungată (de peste 12 luni) și-au menținut cota superioară (59.8 la sută din total), majorându-se cu 78.2 mil. USD (graficul nr. 27).

Graficul nr. 27. Structura creditelor pe termene (%)

Politica de reducere treptată a ratelor dobânzilor, promovată de către Banca Națională a Moldovei pe parcursul ultimilor ani, a condus la micșorarea continuă a ratelor dobânzilor la creditele aplicate de bănci.

Ca rezultat, *rata medie anuală ponderată a dobânzii la creditele acordate în monedă națională* a scăzut de la 18.93 la sută în anul 2005

până la 18.18 la sută în anul 2006.

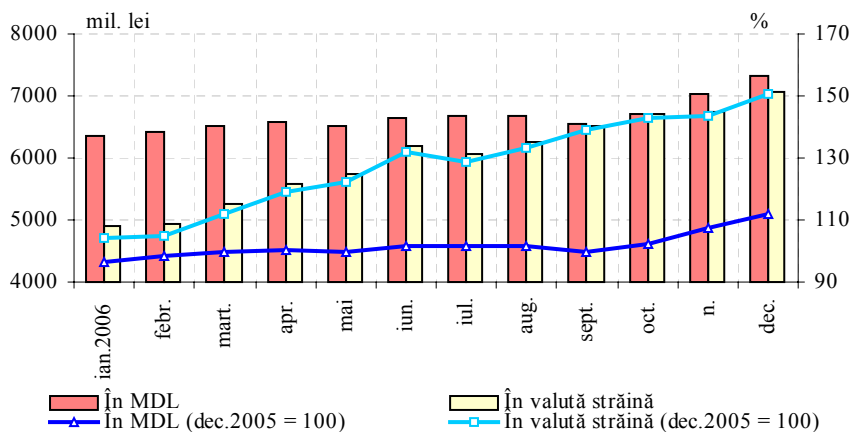
Dinamica ratelor dobânzilor la creditele acordate în valută străină pe parcursul anului a fost relativ stabilă, *rata medie ponderată anuală la creditele acordate în valută străină* practic nu s-a schimbat, constituind 11.06 la sută în anul 2006.

Piața depozitelor

Soldul depozitelor* în sistemul bancar a totalizat la finele anului 2006 un volum de 14397.2 mil. lei, depășind cu 27.9 la sută (3141.7 mil. lei)

nivelul anului precedent. Creșterea soldului total al depozitelor a fost generată de ambele componente, cea în valută străină având o dinamică mai accelerată (50.4 la sută) comparativ cu cea în moneda națională (11.7 la sută) (graficul nr. 28).

Graficul nr. 28. Evoluția depozitelor în anul 2006

Totodată, creșterea depozitelor în moneda națională în anul 2006 (cu 770.1 mil. lei, sau cu 11.7 la sută) până la nivelul de 7324.4 mil. lei a fost mai redusă decât în anul 2005 (cu 2117.7 mil. lei, sau cu 47.7 la sută).

Depozitele la termen în moneda națională, cu o pondere de 21.5 la sută în totalul masei monetare (M3), au sporit cu 10.8 la sută, până la 4202.0 mil. lei. Creșterea acestora s-a datorat depozitelor persoanelor

* Conform metodologiei FMI, din total depozite în sistemul bancar sunt excluse mijloacele băncilor comerciale și ale altor instituții financiare; conturile bugetului de stat; mijloacele extrabugetare; depozitele persoanelor fizice și juridice nerezidente

fizice, care au crescut cu 15.0 la sută (462.5 mil. lei) față de finele anului 2005.

Soldul depozitelor în valută străină ale rezidenților, exprimat în lei, a însumat 7072.8 mil. lei (echivalentul a 548.1 mil. USD), sporind cu 2371.6 mil. lei, ceea ce reprezintă 75.5 la sută din creșterea anuală a depozitelor în sistemul bancar.

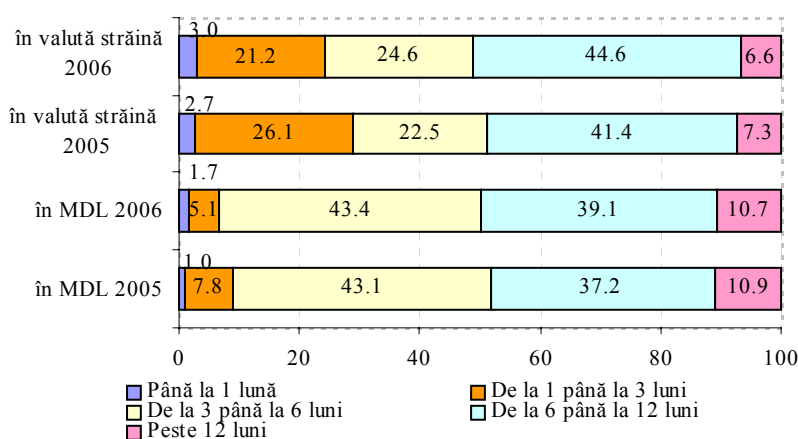
Soldul depozitelor la termen în valută străină ale rezidenților a sporit cu 56.4 la sută până la 4893.2 mil. lei. Exprimate în dolari SUA, acestea s-au majorat cu 135.4 mil. USD și au constituit 379.2 mil. USD la finele anului 2006. Totodată, 91.3 la sută din această creștere le-a revenit **depozitelor la termen în valută străină ale persoanelor fizice**, care au sporit cu 59.9 la sută (123.7 mil. USD) față de finele anului 2005.

Ca urmare, ponderea depozitelor în valută străină în structura depozitelor totale a sporit cu 7.3 puncte procentuale, astfel condiționând creșterea nivelului dolarizării depozitelor de la 41.8 la sută în decembrie 2005 până la 49.1 la sută în decembrie 2006.

Volumul depozitelor la termen atrase de bănci în anul de raportare a constituit 13674.9 mil. lei, majorându-se cu 28.7 la sută în comparație cu anul 2005. În același timp, a fost înregistrată o reducere esențială a ritmurilor de creștere a volumelor depozitelor atrase la termen în moneda națională (5.3 la sută în anul 2006 față de creșterea cu 61.5 la sută în anul 2005), până la un volum de 5942.9 mil. lei. În structură, ca și în anul precedent, segmentul de bază (43.4 la sută) a aparținut depunerilor pe termene de la 3 până la 6 luni, urmate de cele pe termene de la 6 până la 12 luni, a căror pondere a crescut cu 1.9 puncte procentuale, sau cu 227.1 mil. lei.

Volumul depozitelor la termen în valută străină atrase în anul 2006 s-a majorat cu 2750.6 mil. lei (55.2 la sută), până la un total de 7732.0 mil. lei. Echivalentul lor în USD reprezintă 588.8 mil. USD, sporind

Graficul nr. 29. Structura depozitelor la termen atrase în MDL și în valută străină (%)

cu 48.9 la sută comparativ cu anul precedent. Din totalul resurselor atrase în valută străină la termen 83.6 la sută au fost deținute de depunerile persoanelor fizice. Conform termenelor de atragere, în structura depozitelor în valută străină dominante au fost depozitele pe termen de la 6 până la 12 luni, care au constituit 3451.3 mil. lei, sau 262.8 mil. USD (în creștere cu 99.1 mil. USD), fiind urmate de cele pe termen de la 3 până la 6 luni cu o pondere de

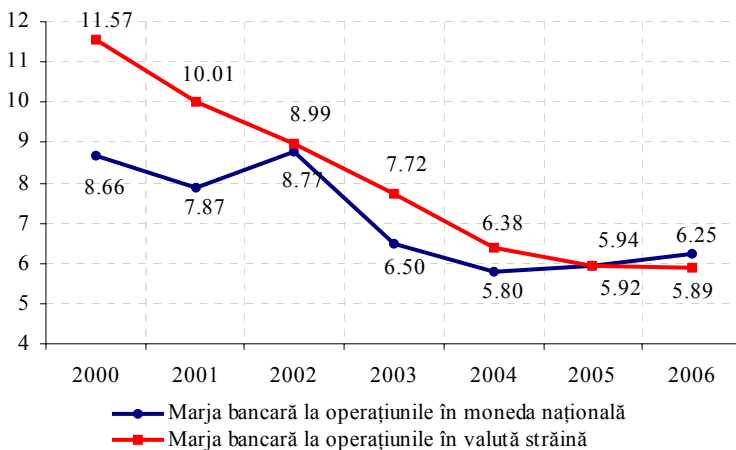
24.6 la sută (în creștere cu 2.1 puncte procentuale comparativ cu anul precedent) (graficul nr. 29).

Rata medie anuală a dobânzii la depozitele la termen atrase în moneda națională s-a micșorat cu 1.06 puncte procentuale față de anul 2005, constituind 11.93 la sută.

Rata medie anuală la depozitele la termen în valută străină a rămas practic la nivelul anului precedent, alcătuiind 5.17 la sută.

Marja bancară (diferența dintre rata medie la credite și depozite) aferentă operațiunilor în moneda națională a sporit cu 0.31 puncte procentuale, până la nivelul de 6.25 puncte procentuale, iar cea asociată tranzacțiilor în valută străină s-a redus cu 0.03 puncte procentuale, constituind 5.89 puncte procentuale în anul 2006 (graficul nr. 30).

Graficul nr.30. Evoluția marjei bancare la operațiunile în moneda națională și valută străină (puncte procentuale)

Instrumentele politicii monetare

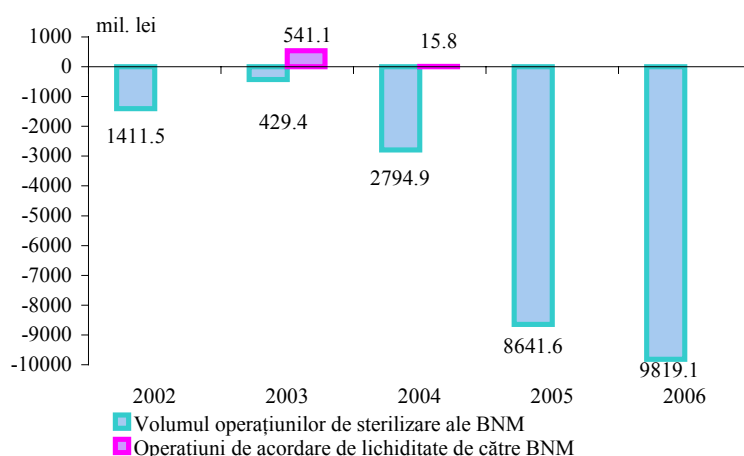
Pe parcursul anului 2006 piața monetară a continuat să fie caracterizată prin intrări de valută străină și efectuarea emisiei în cazul procurării acesteia de către Banca Națională a Moldovei.

În scopul îndeplinirii obiectivului său fundamental – menținerea stabilității prețurilor, Banca Națională a Moldovei a intervenit pe piața monetară cu operațiuni de sterilizare a lichidităților în volume superioare celor din anii precedenți.

Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei de gestionare a lichidității

Realizarea politicii monetare s-a efectuat prin utilizarea instrumentelor cu caracter de piață.

Graficul nr. 31. Operațiunile Băncii Naționale a Moldovei pe piața monetară

Certificatele Băncii Naționale a Moldovei împreună cu atragerea depozitelor de la bănci au constituit principalele instrumente de sterilizare a lichidității în sistemul bancar pe parcursul anului gestionar.

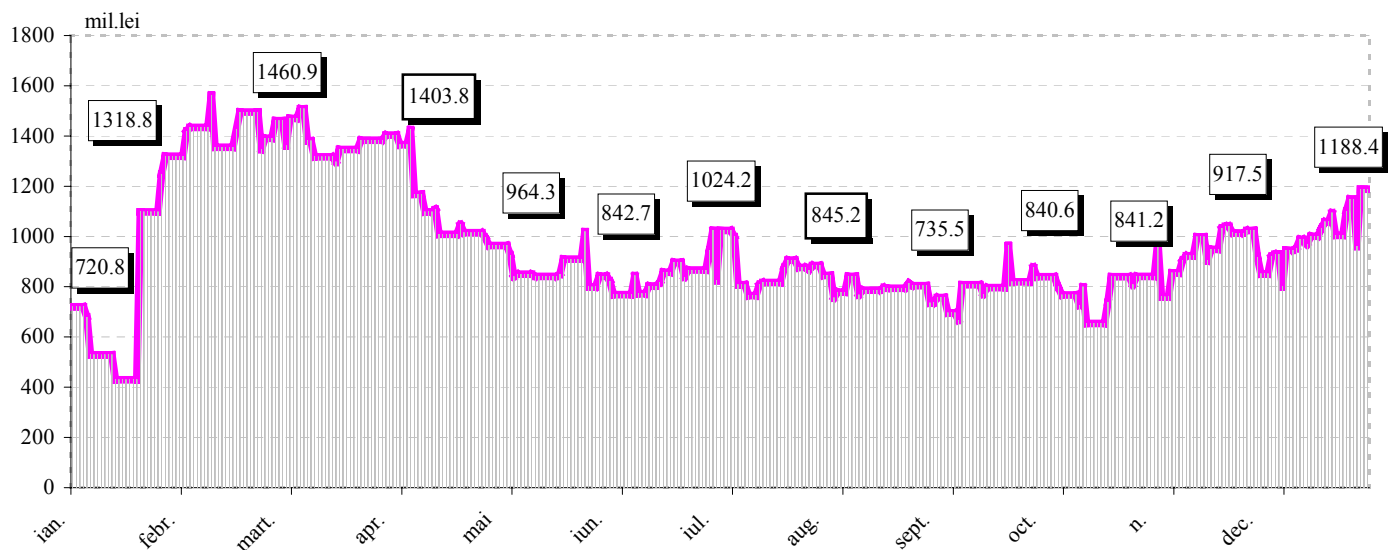
În anul 2006 operațiunile de sterilizare ale Băncii Naționale a Moldovei au însumat un volum de 9819.1 mil. lei, depășind nivelul sterilizărilor anului 2005 cu 13.6 la sută (graficul nr. 31).

Rata medie ponderată anuală a operațiunilor de sterilizare s-a cifrat la

9.62 la sută anual, față de 3.36 la sută anual în anul 2005.

Sterilizarea intensă pe parcursul anului a excidentului de lichiditate a avut loc, îndeosebi, spre finele acestuia. Majorarea treptată a ratei maxime anunțată de Banca Națională a Moldovei și acceptarea cererilor băncilor în volum integral, a permis menținerea soldului mediu zilnic al operațiunilor de piață ale Băncii Naționale a Moldovei la nivelul de 970.8 mil. lei – cu 24.0 mil. lei peste nivelul celui din anul 2005 (graficul nr. 32).

Graficul nr. 32. Soldul operațiunilor de sterilizare efectuate de Banca Națională a Moldovei în anul 2006

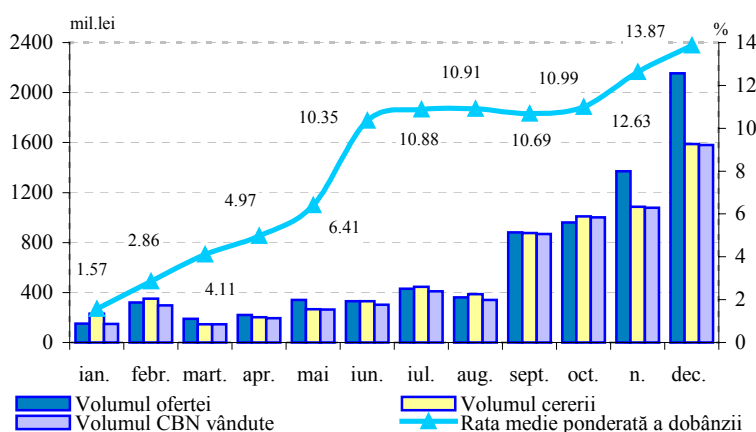

Costul total suportat de Banca Națională a Moldovei la sterilizarea excesului de lichiditate s-a ridicat în anul 2006 până la 71.1 mil. lei.

Operațiuni de vânzare a CBN

În decursul anului 2006 Banca Națională a Moldovei a desfășurat 67 licitații de plasare a Certificatelor Băncii Naționale.

Graficul nr. 33. Dinamica indicatorilor licitațiilor de vânzare a CBN în anul 2006

anual.

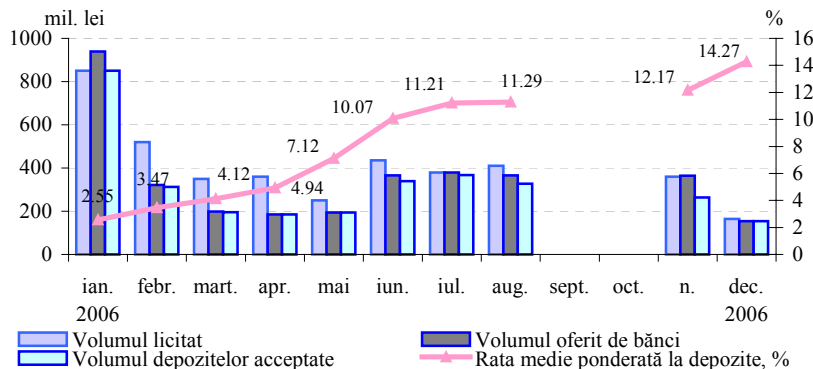
Oferta de CBN, cu termenul de circulație până la 28 zile, a constituit 7705.0 mil. lei. Cererea participanților a însumat 6917.1 mil. lei. Au fost plasate 86.6 la sută din oferta anunțată, valoarea absolută a CBN realizate a constituit 6673.0 mil. lei la valoarea nominală și 6629.5 mil. lei la prețul de vânzare.

Rata medie a dobânzii la CBN emise în anul 2006 a fost de 10.78 la sută

Operațiuni de depozit

Pe parcursul anului 2006 volumul lichidității excedentare absorbite de către Banca Națională a Moldovei prin intermediul licitațiilor de depozit și al negocierilor directe a constituit 3189.6 mil. lei, fiind inferior cu 28.8 la sută volumului sterilizat prin intermediul depozitelor în anul 2005.

Graficul nr. 34. Dinamica indicatorilor licitațiilor de depozit

La cele 42 licitații de depozit desfășurate în anul 2006, Banca Națională a Moldovei a oferit un volum de 3290.0 mil. lei. Suma integrală a cererilor băncilor a constituit 2578.5 mil. lei, sau 78.4 la sută din volumul licitat, iar valoarea cererilor acceptate s-a cifrat la 2399.6 mil. lei, care reprezintă 72.9 la sută din suma

oferită (graficul nr. 34).

În anul 2006 rata medie ponderată la depozitele plasate la Banca Națională a Moldovei s-a majorat de la 2.55 la sută anual în luna ianuarie până la 14.27 la sută anual în luna decembrie. Rata medie ponderată anuală s-a majorat cu 3.64 puncte procentuale față de rata constituită la depozitele din anul precedent, constituind 7.21 la sută anual.

Scadența medie a plasamentelor în anul 2006 a fost de 62 zile, superioară celei de 50 zile consemnată în anul 2005.

Rezerve obligatorii

Pe parcursul anului 2006 norma rezervelor obligatorii a rămas neschimbată, reprezentând 10.0 la sută din nivelul mijloacelor atrase de bănci atât în lei moldovenești, cât și în valută străină.

Menținerea normei rezervelor obligatorii la același nivel a fost posibilă datorită stabilității situației în sistemul bancar și gestionării lichidităților excesive din sistemul bancar prin utilizarea instrumentelor de sterilizare cu caracter de piață.

În anul 2006 rezervele obligatorii în moneda națională s-au majorat treptat ca urmare a creșterii mijloacelor atrase, evoluând până la 936.1 mil. lei la sfârșitul lunii decembrie, astfel fiind cu 17.7 la sută mai mult față de nivelul înregistrat la 31 decembrie 2005.

Spre deosebire de rezervele obligatorii în lei moldovenești, rezervele în valută străină (dolari SUA și euro) în anul 2006 au avut un comportament pozitiv mai pronunțat, datorită majorării semnificative a

mijloacelor atrase în valutele respective. La situația din 31 decembrie 2006 suma rezervelor obligatorii constituite și menținute de bănci s-a cifrat la circa 30.1 mil. dolari SUA și 23.9 mil. euro, fiind în creștere comparativ cu 31 decembrie 2005 cu 27.0 și 73.2 la sută, respectiv.

Pentru rezervele obligatorii constituite în anul 2006 Banca Națională a Moldovei a achitat băncilor suma de 15.4 mil. lei, în creștere cu 2.8 mil. lei, sau cu circa 22.0 la sută comparativ cu anul 2005.

Facilitățile permanente

În anul 2006 băncile au utilizat facilitățile de depozit și facilitățile de creditare acordate de către Banca Națională a Moldovei.

Depozite overnight

Utilizarea de către bănci a mecanismului depozitelor overnight a conferit Băncii Naționale a Moldovei în anul de raportare un plus de flexibilitate în realizarea politicii sale monetare. În scopul neutralizării excesului de lichiditate pe termen scurt al băncilor, în lunile noiembrie și decembrie 2006, periodic, Banca Națională a Moldovei a anunțat acceptarea depozitelor overnight de la bănci.

Volumul plasamentelor overnight ale băncilor la Banca Națională a Moldovei în anul 2006 a însumat 983.0 mil. lei.

Facilități permanente de creditare

În anul 2006, începând cu 21 aprilie, Regulamentul privind modul de acordare de către Banca Națională a Moldovei a creditelor overnight, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 423 din 28 decembrie 2000 a fost abrogat și a intrat în vigoare Regulamentul privind facilitățile permanente de creditare acordate băncilor de către Banca Națională a Moldovei, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 70 din 30 martie 2006. În baza noului regulament băncile aflate în lipsă temporară de lichiditate pot beneficia de credite intraday și credite overnight.

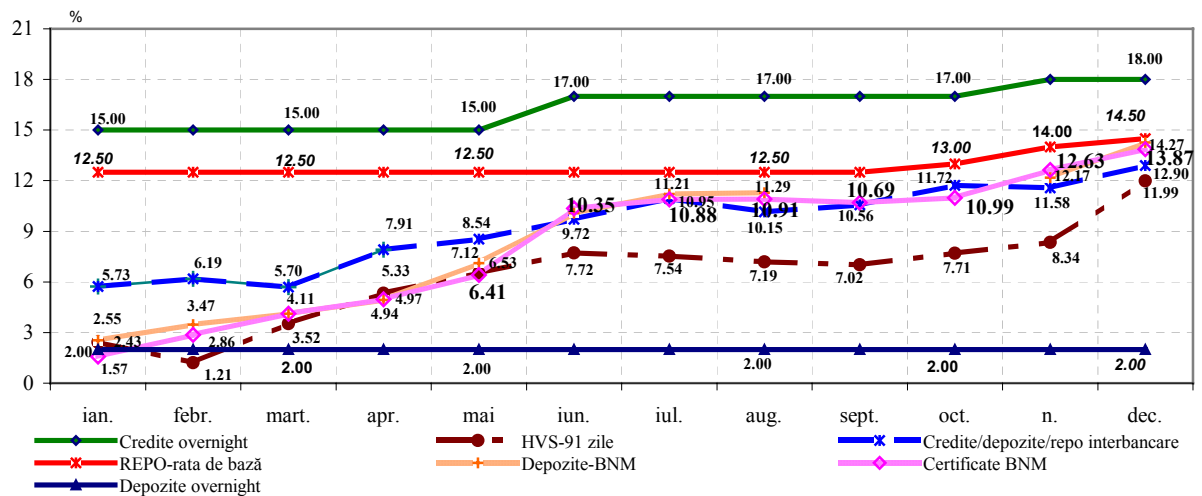
Caracterul permanent al excedentului de lichiditate, urmărit în sistemul bancar în anul de referință, a determinat recurgerea neesențială a băncilor la creditele overnight. Pe parcursul anului doar două bănci au apelat la credite overnight, beneficiind în lunile mai și octombrie de credite overnight în sumă totală de 10.5 mil. lei, la ratele dobânzii, respectiv, 15.0 și 17.0 la sută anual.

Politica ratelor dobânzilor

În scopul diminuării presiunilor inflaționiste prin efectuarea unei politici monetare mai agresive, Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2006 a fost nevoită să recurgă la majorarea ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară.

Astfel, rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei a fost majorată de la 12.5 la sută în luna decembrie 2005 până la nivelul de 14.5 la sută în luna decembrie 2006.

Graficul nr. 35. Evoluția coridorului ratelor dobânzilor în anul 2006

Concomitent, Banca Națională a Moldovei a majorat treptat și nivelul ratelor la instrumentele sale de sterilizare pentru a influența nivelul ratelor pe piața monetară și volumele lichidităților libere ale sistemului bancar.

Activitatea de creditare

Monitorizarea creditelor acordate anterior de Banca Națională a Moldovei sistemului bancar

În anul 2006 Banca Națională a Moldovei a continuat monitorizarea creditelor acordate băncilor comerciale în anii 1992 – 2002 pentru creditarea cooperativelor de construcție a locuințelor în baza unor hotărâri ale Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova. Soldul creditelor acordate băncilor s-a diminuat cu 21.3 la sută, înregistrând la finele anului 40.7 mil. lei.

Volumul creditelor achitate pe parcursul anului a însumat 11.0 mil. lei, inclusiv înainte de termen au fost rambursate 10.2 mil. lei, sau 92.7 la sută din suma creditelor achitate în anul 2006.

Datoria Guvernului Republicii Moldova față de Banca Națională a Moldovei

Gestionarea datoriei interne a statului în anul 2006 a fost efectuată de către Banca Națională a Moldovei în baza Legii bugetului de stat pentru anul 2006 nr.291-XVI din 16 noiembrie 2005, Legii privind datoria de stat și garanțiile de stat nr.943-XIII din 18 iulie 1996 și Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr.548-XIII din 21 iulie 1995.

Datoria statului contractată de la Banca Națională a Moldovei la situația din 31 decembrie 2006 s-a cifrat la 2492.2 mil. lei și fiind constituită din datoria la împrumuturile contractate anterior de la Banca Națională a Moldovei în sumă de 2092.2 mil. lei și din datoria reprezentată prin hârtii de valoare de stat în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei – 400.0 mil. lei (la prețul de cumpărare).

Datoria statului contractată anterior de la Banca Națională a Moldovei la finele anului 2006 s-a diminuat cu 118.8 mil. lei, sau cu 4.5 la sută comparativ cu sfârșitul anului 2005 (tabelul nr. 23), ca rezultat al rambursării de către Ministerul Finanțelor a împrumuturilor în conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2006.

Tabelul nr. 23. Dinamica datoriei de stat contractate de la Banca Națională a Moldovei (mil. lei)

Destinația	Sold la 31.12.2005	Împrumuturi achitate în anul 2006	Sold la 31.12.2006	Pondere, %
1. Împrumuturi contractate anterior de la BNM:	2211.0	118.8	2092.2	
- pentru onorarea datoriei externe	1629.7	118.8	1510.9	60.6
- pentru finanțarea deficitului bugetului de stat	261.5	–	261.5	10.5
- pentru răscumpărarea în termen a HVS	319.8	–	319.8	12.8
2. HVS în portofoliul BNM	400.0	–	400.0	16.1
Total datoria statului către BNM	2611.0	118.8	2492.2	100.0

Reperfectarea împrumuturilor

Împrumuturile statului au fost reperfectate de către Banca Națională în condițiile obținerii în calitate de gaj a hârtiilor de valoare de stat negociabile la dobânda pieței, pe termen până la 91 de zile, la rata de piață a dobânzii, care a evoluat de la 3.56 la sută anual în luna ianuarie până la 13.69 la sută anual în luna decembrie.

La situația din 31 decembrie 2006 rata medie ponderată la portofoliul de împrumuturi s-a cifrat la 9.26 la sută anual, față de 4.29 la sută anual la 31 decembrie 2005.

Portofoliul de HVS al Băncii Naționale a Moldovei

Reemisiunile de HVS din portofoliul propriu al Băncii Naționale a Moldovei efectuate pe parcursul anului 2006 au avut scadențe de 91 și 98 zile. Ratele dobânzii la titlurile emise au evoluat de la 2.75 la sută în luna ianuarie până la 13.69 la sută anual în luna decembrie.

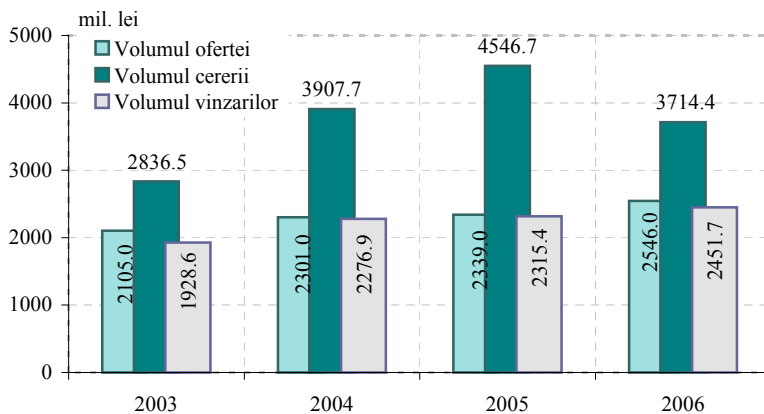
Rata medie ponderată a dobânzii la hârtiile de valoare de stat deținute în portofoliu la 31 decembrie 2006 a înregistrat nivelul de 8.96 la sută anual, fiind cu 4.40 puncte procentuale peste nivelul înregistrat la finele lunii decembrie 2005.

Piața monetară

Piața primară a hârtiilor de valoare de stat

Aționând ca agent fiscal al statului cu scopul vânzării, evidenței și răscumpărării hârtiilor de valoare de stat, Banca Națională a Moldovei în anul 2006 a desfășurat 169 emisiuni de hârtii de valoare de stat.

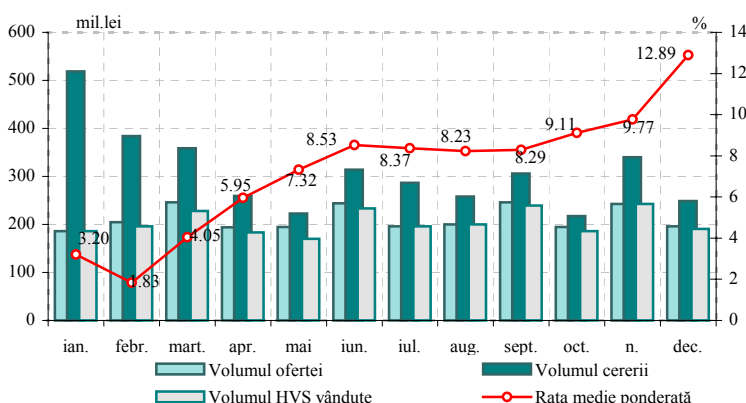
Graficul nr. 36. Volumul ofertei, cererii și vânzărilor de HVS (mil. lei)

Ministerul Finanțelor a oferit spre vânzare la licitațiile de piață primară hârtii de valoare în volum de 2546.0 mil. lei – cu 207.0 mil. lei mai mult comparativ cu anul 2005 (graficul nr. 36).

Cererea de titluri de stat pe piața primară în anul 2006 a constituit 3714.4 mil. lei, fiind superioară ofertei Ministerului Finanțelor cu 1168.4 mil. lei.

Graficul nr. 37. Dinamica lunară a volumului ofertei, cererii și vânzărilor de HVS la licitațiile de piață primară în 2006

Valoarea titlurilor de stat puse în circulație s-a cifrat la 2451.7 mil. lei, constituind 96.3 la sută din suma totală a ofertei (graficul nr. 37).

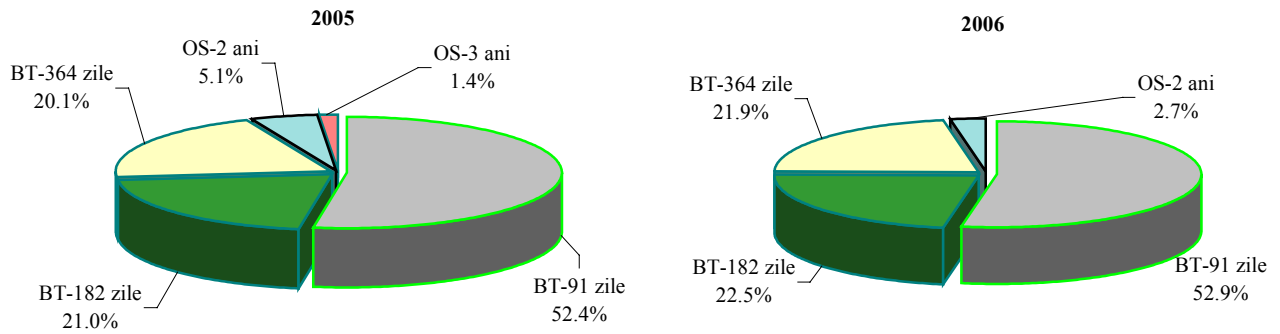
Procurările de către bănci în portofoliile proprii au fost superioare celor din anul 2005, atât în valoare absolută cât și ca pondere, cifrându-se la 2274.1 mil. lei, sau 92.8 la sută față de 90.7 la sută în anul 2005. Respectiv, s-a diminuat ponderea procurărilor din contul investitorilor, care a constituit 7.2 la sută din

volumul total, față de 9.3 la sută în anul 2005.

Titlurile de stat cu scadența până la un an au fost emise pe trei termene: bonuri de trezorerie (BT) de 91 zile, de 182 zile și de 364 zile, a căror pondere în volumul total emis a constituit 97.3 la sută.

Ca și în anii precedenți majoritatea titlurilor de stat au fost emise pe termen de 91 zile, ceea ce reprezintă 52.9 la sută din volumul total al emisiunilor lansate de Ministerul Finanțelor (graficul nr. 38).

Graficul nr. 38. Structura emisiunilor de HVS în profilul tipurilor

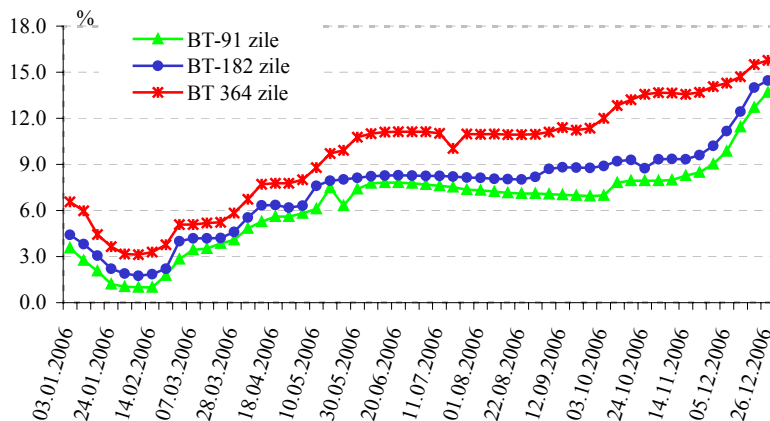
Totodată, Ministerul Finanțelor a micșorat volumul și frecvența emisiunilor de obligațiuni de stat, cota acestora diminuându-se de la 6.5 la sută în anul precedent, până la 2.7 la sută în anul 2006,

Tabelul nr. 24. Ratele medii ponderate ale profitului la HVS comercializate (%)

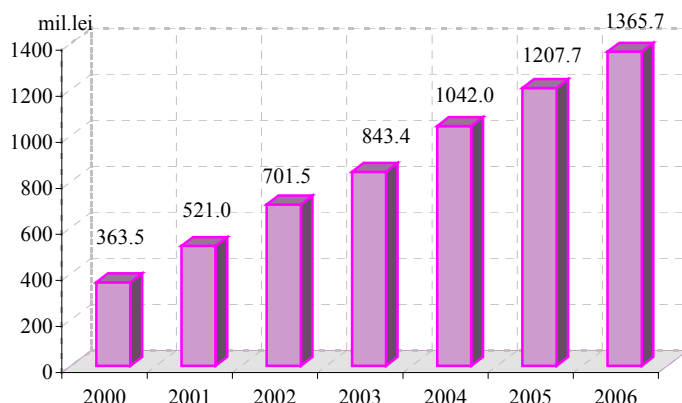
	BT 91 zile	BT 182 zile	BT 364 zile	OS 2 ani	OS 3 ani
Anul 2005	2.98	3.77	5.36	5.90	6.62
Anul 2006	6.46	7.56	9.90	11.93	-

concomitent, renunțându-se la emisiunile de obligațiuni de stat cu termenul de 3 ani. Au fost lansate

Graficul nr. 39. Dinamica ratelor nominale ale dobânzilor la HVS cu scadența până la un an emise în 2006

Graficul nr. 40. Dinamica volumului de HVS în circulație (din cele plasate prin intermediul licitațiilor de piață primară) la finele anilor 2000-2006

13 emisiuni de obligațiuni de stat cu scadență la 2 ani cu dobândă flotantă. Ca rezultat al acestor modificări ale Ministerului Finanțelor în structura emisiunilor de titluri, scadența medie anuală a titlurilor de stat emise în anul gestionar s-a redus de la 210 zile în anul 2005 până la 186 zile în anul gestionar.

Rata nominală medie anuală a dobânzii la hârtiile de valoare de stat cu scadența până la un an, adjudecate în 2006, s-a dublat comparativ cu anul precedent constituind 7.34 la sută anual.

Analiza evoluției ratei medii a dobânzii în profilul scadențelor relevă o creștere continuă a ratelor pe parcursul anului gestionar (graficul nr. 39).

Volumul hârtiilor de valoare de stat în circulație, plasate prin intermediul licitațiilor pe piața primară, a crescut față de 31 decembrie 2005 cu 158.0

mil. lei, sau cu 13.1 la sută, înregistrând la 31 decembrie 2006 nivelul de 1365.7 mil. lei la valoarea nominală (graficul nr. 40).

Piața monetară interbancară

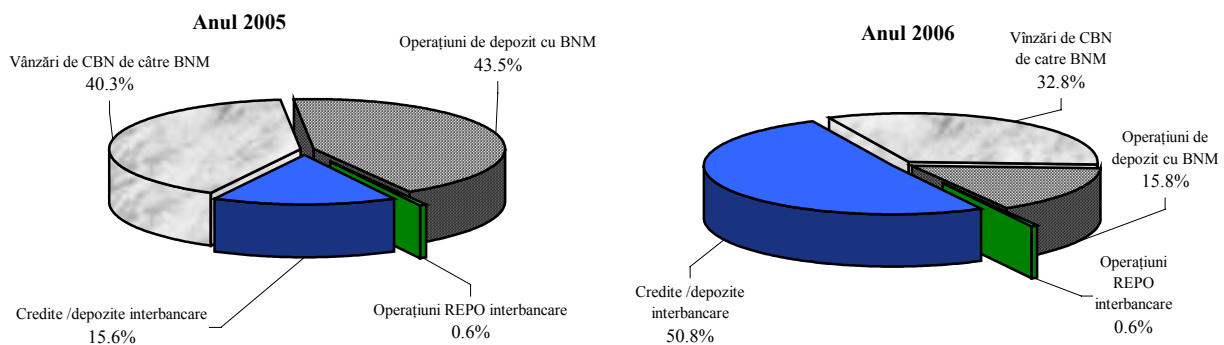
Rulajul pieței monetare interbancare (inclusiv Banca Națională a Moldovei) în anul de referință a atins valoarea de 20184.1 mil. lei, majorându-se de circa 2 ori comparativ cu anul precedent.

Principalele performanțe cantitative au fost consemnate pe segmentul interbănci, volumul tranzacțiilor pe ansamblul anului cifrându-se la 10365.0 mil. lei, nivel superior de circa 6 ori celui înregistrat în anul 2005.

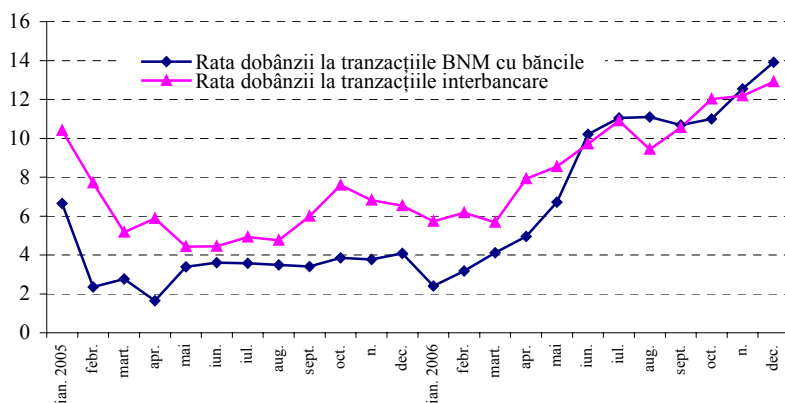
În aceeași perioadă, operațiunile pe piața interbancară, care au avut drept contrapartidă Banca Națională a Moldovei, au însumat 9819.1 mil. lei, în creștere cu 1177.5 mil. lei față de anul 2005.

Anul 2006 s-a manifestat prin egalarea raportului volumului anual al tranzacțiilor din cele două segmente ale pieței interbancare (operațiunile interbancare și operațiunile Băncii Naționale a Moldovei cu băncile), care a constituit, respectiv, 51.4 și 48.6 la sută. În anul 2005 această proporție a alcătuit corespunzător 16.2 și 83.8 la sută (graficul nr. 41).

Graficul nr. 41. Operațiunile pe piața interbancară

Graficul nr. 42. Rata dobânzii interbancare (%)

În anul 2006 suma principală în rulajul tranzacțiilor pe segmentul interbănci a aparținut creditelor/depozitelor interbancare, care au totalizat 10263.3 mil. lei (99.0 la sută din total), urmate de operațiunile REPO interbancare, care au constituit 101.7 mil. lei (1.0 la sută).

Media lunară a ratelor interbancare a fost în creștere, constituind 12.90 la sută anual la sfârșitul anului, fiind cu 6.36 puncte procentuale

superioară celei din luna decembrie 2005. Rata medie anuală a dobânzii la tranzacțiile interbancare a crescut comparativ cu anul precedent cu 3.66 puncte procentuale, consemnând 9.97 la sută anual.

În anul 2006 termenul mediu ponderat la tranzacțiile interbancare a alcătuit 3 zile, fiind în descreștere cu 6 zile față de anul 2005. Diminuarea termenului mediu se explică prin majorarea ponderii tranzacțiilor overnight în rulajul total anual de la 69.0 la sută în anul precedent, până la 90.0 la sută în anul 2006.

Ratele de referință pe piața interbancară

Ratele de referință interbancare pe parcursul anului 2006 s-au manifestat adecvat situației pieței monetare. La sfârșitul anului 2006 ratele de referință interbancare au înregistrat următoarele valori: rata de referință CHIBOR overnight – 12.56 la sută anual față de 6.35 la sută la finele anului 2005, CHIBOR 1 lună – 13.66 la sută față de 8.56 la sută și CHIBOR 3 luni – 14.31 la sută față de 9.57 la sută.

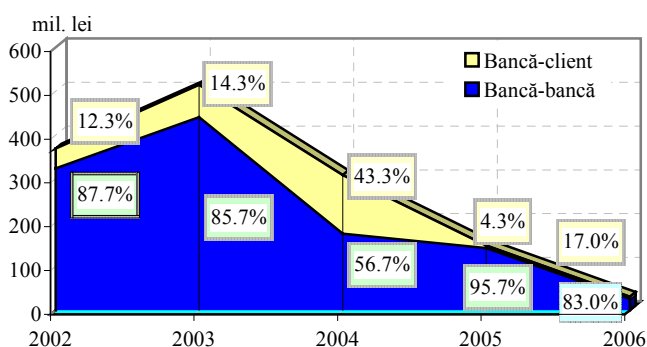
Piața secundară a hârtiilor de valoare de stat

În anul 2006 piața secundară a hârtiilor de valoare de stat a consemnat o restrângere a activității în contextul persistenței excesului de lichiditate pe piața monetară.

Volumul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a hârtiilor de valoare de stat încheiate pe piața secundară s-a diminuat comparativ cu anul precedent și a însumat 30.6 mil. lei.

Ca și în anii precedenți, băncile comerciale au deținut ponderea majoră în valoarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare efectuate pe piața secundară a HVS – 83.0 la sută, operațiunile derulate între bănci și clienții acestora – 17.0 la sută (graficul nr. 43).

Graficul nr. 43. Structura tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a hârtiilor de valoare de stat

Pe tot parcursul anului, rata medie nominală ponderată a profitului la hârtiile de valoare de stat până la un an tranzacționate pe piața secundară a marcat un trend ascendent (excepție făcând lunile iulie și septembrie), demarând de la nivelul minim de 2.22 la sută (ianuarie) până la nivelul maxim de 11.59 la sută (decembrie).

CertIFICATELE Băncii Naționale a Moldovei (CBN) au fost tranzacționate pe piața secundară cu rata nominală medie ponderată de 10.09 la sută, cu termenul mediu ponderat până la scadență de 18 zile și în volum de 17.2 mil. lei, ceea ce a depășit de 2.2 ori volumul înregistrat în anul 2005.

Tranzacțiile REPO cu hârtii de valoare

Volumul operațiunilor REPO interbancare a crescut în anul gestionar de circa 1.5 ori comparativ cu anul precedent, înregistrând 101.7 mil. lei.

Rata medie ponderată anuală la tranzacțiile încheiate prin acorduri REPO pe piața interbancară s-a majorat cu circa 3.6 puncte procentuale față de anul precedent, înregistrând nivelul de 8.3 la sută anual.

Activitatea dealerilor primari pe piața hârtiilor de valoare de stat

Pe parcursul anului 2006 pe piața hârtiilor de valoare de stat au activat 11 dealeri primari, care au contribuit la buna derulare a licitațiilor de plasare a hârtiilor de valoare de stat pe piața primară și la asigurarea lichidității lor pe piața secundară.

Volumul cererilor depuse de către dealerii primari la licitațiile de plasare a titlurilor de stat a înregistrat în anul 2006 valoarea de 3475.0 mil. lei.

În anul 2006 dealerii primari au procurat hârtii de valoare în volum de 2318.5 mil. lei, ceea ce constituie 91.1 la sută din oferta Ministerului Finanțelor (în anul 2005 acest indicator a constituit 93.9 la sută).

Din volumul total de titluri de stat adjudecate 88.7 la sută, sau 2175.1 mil. lei au fost procurate de către dealerii primari în numele și din contul propriu, iar titlurile procurate la cererea și din contul clienților au constituit 5.8 la sută, sau 143.4 mil. lei.

În perioada de gestiune volumul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a hârtiilor de valoare de stat încheiate de către dealerii primari pe piața secundară a însumat 30.6 mil. lei. În structura HVS comercializate pe piața secundară cele mai solicitate au fost HVS cu termenele până la scadență variind de la 28 până la 91 zile.

În conformitate cu prevederile Acordurilor cu privire la îndeplinirea funcțiilor de dealer primar pe piața HVS dematerializate, încheiate între Banca Națională a Moldovei și băncile-dealeri primari, dealerii primari, în perioada de analiză, au asigurat cotații zilnice ale HVS prin intermediul sistemului „Mesaje interbancare”.

Piața certificatelor bancare de depozit

În anul 2006, urmărind tendința de promovare a unor produse bancare noi, băncile au lansat în circulație certificate bancare de depozit, oferind persoanelor fizice și agenților economici posibilitatea să-și diversifice plasamentele în instrumente mai flexibile și mai atractive comparativ cu depozitele clasice la termen.

Volumul total al certificatelor bancare de depozit emise în perioada de referință a însumat 41.2 mil. lei, iar rata medie a dobânzii a evoluat de la 13.25 la sută în luna mai 2006 (luna lansării certificatelor) la 15.18 la sută către finele anului. Scadențele acestor titluri au variat între 3 și 12 luni.

Evidența hârtiilor de valoare de stat în sistemul de înscrieri în conturi la Banca Națională a Moldovei (SIC)

Sistemul electronic de înscrieri în conturi al Băncii Naționale a Moldovei, având o interacțiune la nivel ridicat de integrare cu sistemul automatizat de plăți intrabancare și sistemul informațional de evidență contabilă al Băncii Naționale a Moldovei, asigură depozitarea și decontarea operațiunilor cu hârtiile de valoare emise de către Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei.

Banca Națională a Moldovei, în calitate de administrator al sistemului de înscrieri în conturi ale hârtiilor de valoare dematerializate, gestionează și monitorizează funcționarea sistemului, autorizează participarea în sistem, administrează conturile hârtiilor de valoare ale participanților, stabilește și modifică regulile de sistem, urmărește respectarea regulilor de către participanți.

Sistemul electronic de înscrieri în conturi al Băncii Naționale a Moldovei dispune de următoarele funcționalități:

- înregistrarea volumelor totale pentru fiecare emisiune de hârtii de valoare aflate în circulație într-un cont al emitentului;
- gestionarea conturilor de hârtii de valoare, evidențiindu-se deținerile în numele și contul propriu al participanților și deținerile cumulate ale clienților acestora;
- înregistrarea operațiunilor desfășurate pe piața primară și secundară a hârtiilor de valoare (plasament inițial, vânzare-cumpărare, transferuri fără plată, administrarea gajului etc.);
- gestionarea evenimentelor de plată aferente emisiunilor hârtiilor de valoare (răscumpărări la scadență, plata dobânzilor/ cupoanelor etc.);
- reconcilierea deținerilor participanților cu deținerile evidențiate în sistem.

Pe parcursul anului gestionar Banca Națională a Moldovei a întreprins acțiuni întru perfecționarea sistemului electronic de înscrieri în conturi al Băncii Naționale a Moldovei în corespundere cu principiile și recomandările Comitetului Sistemelor de Plăți și Decontare (The Committee on Payment and Settlement System).

Concomitent cu intrarea în funcțiune în luna aprilie 2006 a Sistemului Automatizat de Plăți Interbancare (SAPI), a fost implementat un mecanism modern de gestionare a riscurilor aferente operațiunilor cu hârtiile de valoare – principiul “livrare contra plată” în timp real

pentru decontarea finală a tranzacțiilor cu hârtii de valoare pe parcursul zilei operaționale.

Conform acestui mecanism transferul definitiv (irevocabil și necondiționat) al hârtiilor de valoare are loc numai dacă are loc transferul definitiv (irevocabil și necondiționat) al mijloacelor bănești de la cumpărător la vânzător, iar decontarea operațiunilor cu hârtiile de valoare se efectuează în regim de timp real, limitându-se riscul apariției unor evenimente de neîndeplinire a obligațiilor financiare.

Pe parcursul anului de raportare în SIC la Banca Națională a Moldovei au fost înregistrate 5519 operațiuni în sumă de 39231.3 mil. lei (cu 3389.0 mil. lei mai mult decât în anul precedent) la valoarea nominală, dintre care:

- Operațiuni pe piața primară (emiteri noi) – 19491.2 mil. lei;
- Răscumpărarea de către Ministerul Finanțelor a hârtiilor de valoare de stat la data scadenței acestora – 12749.9 mil. lei;
- Răscumpărarea de către Banca Națională a Moldovei a Certificatelor Băncii Naționale a Moldovei la data scadenței acestora – 5868.0 mil. lei;
- Operațiuni de vânzare-cumpărare – 47.8 mil. lei;
- Operațiuni REPO interbancare (etapa I și II) – 204.9 mil. lei;
- Operațiuni de gajare – 869.5 mil. lei.

La 31 decembrie 2006 în Sistemul de înscrieri în conturi al Băncii Naționale a Moldovei au fost înregistrate hârtii de valoare în suma totală de 4861.9 mil. lei la valoarea nominală, care în diviziune pe emitenți constituie:

I. Ministerul Finanțelor – HVS în sumă totală de 3915.2 mil. lei, inclusiv:

- 1365.7 mil. lei, sau 34.9 la sută constituie HVS emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară;
- 2140.5 mil. lei, sau 54.7 la sută constituie HVS emise și livrate Băncii Naționale a Moldovei pentru garantarea împrumuturilor acordate Statului;
- 409.0 mil. lei, sau 10.4 la sută constituie HVS emise prin intermediul conversiunii împrumuturilor acordate anterior statului.

II. Banca Națională a Moldovei – Certificatele Băncii Naționale a Moldovei în suma totală de 946.7 mil. lei emise prin intermediul licitațiilor pe piața primară.

Suma totală a HVS înregistrate în SIC la valoarea nominală în profilul deținătorilor (graficul nr. 44):

Băncile

- la 31.12.2006 - 1237.1 mil. lei

- la 31.12.2005 - 1115.8 mil. lei
Alți investitori (inclusiv Fondul de garantare a depozitelor bancare)

- la 31.12.2006 - 128.6 mil. lei
- la 31.12.2005 - 91.9 mil. lei

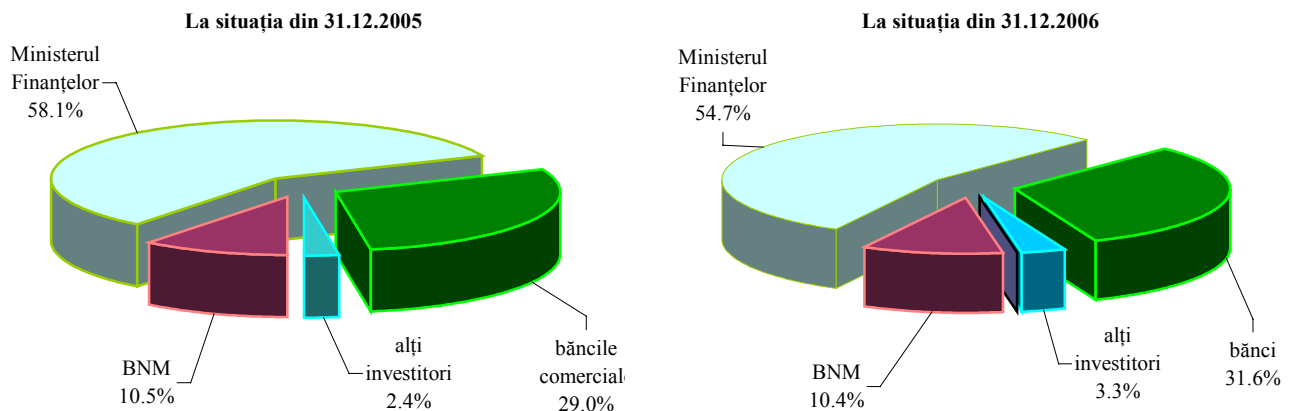
Ministerul Finanțelor (HVS gajate Băncii Naționale a Moldovei ca garanție a împrumuturilor acordate)

- la 31.12.2006 - 2140.5 mil. lei
- la 31.12.2005 - 2234.7 mil. lei

Banca Națională a Moldovei

- la 31.12.2006 - 409.0 mil. lei
- la 31.12.2005 - 404.5 mil. lei

Graficul nr. 44. Structura hârtiilor de valoare de stat aflate în circulație în profilul portofoliilor

CertIFICATELE Băncii Naționale a Moldovei în sumă de 946.3 mil. lei au fost înregistrate în portofoliile băncilor, iar 0.4 mil. lei – în portofoliile altor investitori.

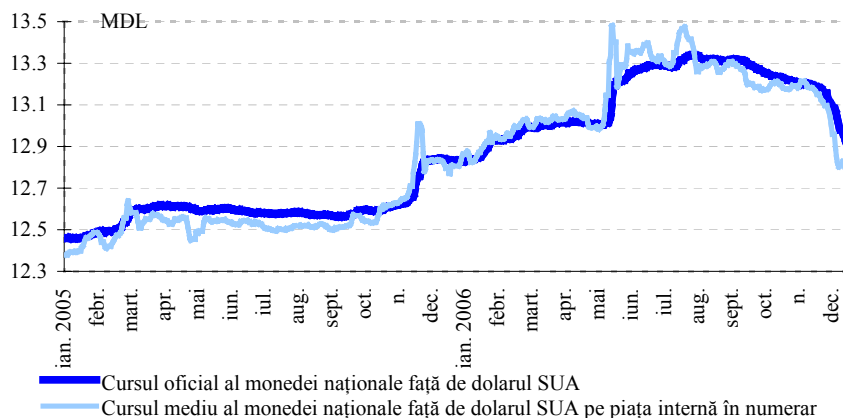
Analiza structurii HVS înregistrate în SIC după deținători la situația din 31 decembrie 2005 și din 31 decembrie 2006 denotă majorarea cotei deținute de bănci și micșorarea cotei deținute de către Ministerul Finanțelor, ca rezultat al rambursării împrumuturilor în suma prevăzută în Legea bugetului de stat.

Evoluția pieței valutare

Dinamica cursului valutar în anul 2006

Pe parcursul anului 2006 cursul oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA s-a depreciat cu 0.6 la sută (de la 12.8320 lei pentru un dolar SUA la 31 decembrie 2005 până la 12.9050 lei pentru un dolar SUA la 31 decembrie 2006) și față de euro – cu 11.7 la sută (de la 15.1950 lei la 31 decembrie 2005 până la 16.9740 lei pentru un euro la 31 decembrie 2006).

Graficul nr. 45. Fluctuațiile cursului de schimb oficial nominal și cursului mediu al monedei naționale față de dolarul SUA pe piața valutară internă în numerar

Evoluția cursului mediu de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă în numerar în perioada analizată a avut aceeași tendință ca și cursul oficial al monedei naționale față de dolarul SUA (graficul nr. 45).

Cursul oficial mediu de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA în anul 2006 a constituit 13.1319 lei pentru un

dolar SUA, comparativ cu 12.6003 lei pentru un dolar SUA în anul 2005. Cursul oficial mediu de schimb al monedei naționale față de euro în anul 2006 a constituit 16.4918 lei pentru un euro, comparativ cu 15.6978 lei pentru un euro în anul 2005.

Pe parcursul anului 2006 evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe piața valutară internă a fost influențată preponderent de următorii factori:

1) Deteriorarea deficitului balanței de bunuri și servicii ca urmare a majorării prețurilor la resursele energetice și a diminuării încasărilor de la exportul de mărfuri și servicii.

În perioada de gestiune deprecierea monedei naționale în raport cu dolarul SUA a avut loc pe fundalul creșterii deficitului balanței de bunuri și servicii, la care au contribuit următorii factori externi: dublarea prețurilor la resursele energetice importate din Federația Rusă, suspendarea exportului anumitor produse către Federația Rusă concomitent cu dificultățile de pătrundere a mărfurilor autohtone pe alte piețe de desfacere, precum și majorarea semnificativă a prețurilor la resursele energetice pe piața internațională (graficul nr. 46).

2) Diminuarea ritmului de creștere al ofertei nete de valută de la persoanele fizice.

Evoluția cursului oficial nominal al monedei naționale față de dolarul

SUA a fost influențată și de diminuarea ritmului de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice, de la 36.1 la sută în anul 2005 față de anul 2004 până la 14.8 la sută în anul 2006 față de anul 2005 (graficul nr. 47).

În anul 2006 oferta netă de valută în valoare absolută de la persoanele fizice s-a cifrat la 1193.6 mil. dolari SUA, sau 38.8 la sută din fluxurile de valută comparativ cu 1039.3 mil. dolari SUA, sau 38.2 la sută în anul 2005.

De menționat că, în condițiile majorării deficitului balanței bunurilor și serviciilor și diminuării ritmului de creștere a ofertei nete de valută de la persoanele fizice, în anul 2006 soldul deficitar al balanței de bunuri și servicii* nu a fost acoperit de oferta netă de valută de la persoanele fizice cu 150.3 mil. dolari SUA. În 2005 oferta netă de valută de la persoanele fizice a depășit cu 22.3 mil. dolari SUA soldul deficitar al balanței de bunuri și servicii.

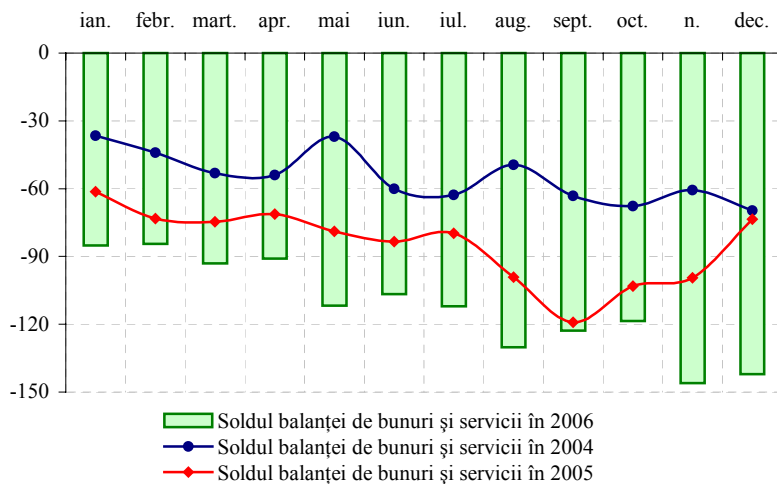
3) Majorarea activelor nete de bilanț ale băncilor, precum și a depozitelor în valută străină.

Trendul de depreciere a cursului oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA în anul 2006 se

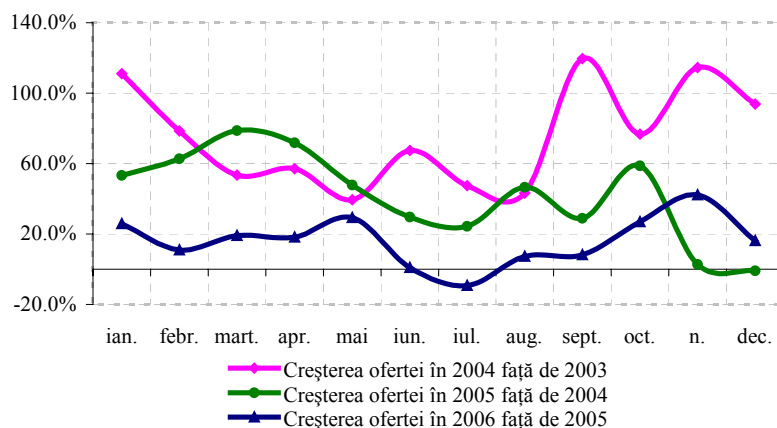
explică și prin majorarea activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor și depozitelor în valută străină ale clienților băncilor ce au contribuit la diminuarea ofertei totale de valută pe piața valutară internă. La finele anului 2006 comparativ cu finele anului 2005 activele nete de bilanț în valută străină ale băncilor s-au majorat cu 45.1 la sută, iar depozitele în valută străină – cu 53.3 la sută (graficul nr. 48).

În anul 2006 s-a înregistrat sporirea activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor cu 227.9 mil. dolari SUA (de la 505.2 mil. dolari SUA la finele lunii decembrie 2005 până la 733.1 mil. dolari SUA la

Graficul nr. 46. Dinamica soldului balanței de bunuri și servicii*

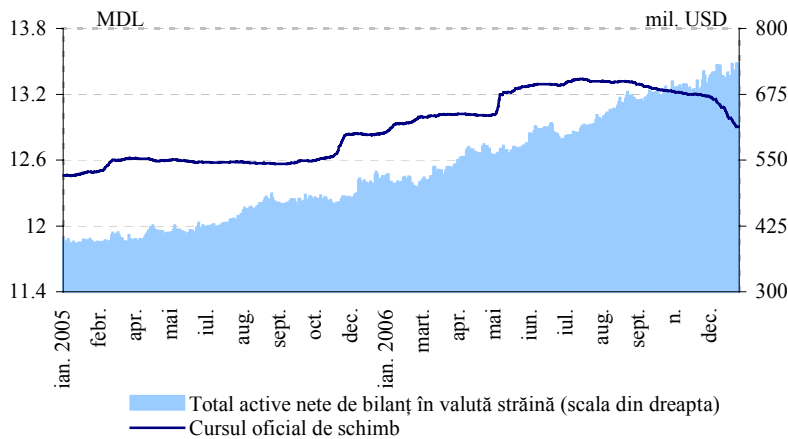

Graficul nr. 47. Dinamica ritmului de creștere al ofertei nete de valută de la persoanele fizice

* reflectat în statistica bancară (bănci) conform metodologiei privind tranzacțiile internaționale.
Sursa: Statistica bancară: Rapoartele Direcției bilanța de plăți

Graficul nr. 48. Evoluția cursului oficial nominal de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA și a activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor

USD (cu 38.7 la sută) și a încasărilor din exportul de mărfuri și servicii – cu 52.0 mil. USD (cu 3.9 la sută).

finele lunii decembrie 2006), comparativ cu creșterea de 105.5 mil. dolari SUA în anul 2005.

În anul 2006 *fluxul de valută* s-a majorat cu 355.8 mil. USD, sau cu 13.1 la sută comparativ cu anul precedent (tabelul nr. 25). La această creștere a contribuit sporirea ofertei nete de valută străină de la persoanele fizice cu 154.3 mil. USD (cu 14.8 la sută), a investițiilor directe și de portofoliu – cu 82.9 mil. USD (cu 59.9 la sută), a creditelor externe – cu 60.5 mil.

Tabelul nr. 25. Structura fluxului și refluxului de valută străină* (echivalentul în mil. USD)

	Anul 2004		Anul 2005		Anul 2006		Modificarea în 2005 față de 2004		Modificarea în 2006 față de 2005	
	mil. USD	ponderea %	mil. USD	ponderea %	mil. USD	ponderea %	mil. USD	%	mil. USD	%
Flux total de valută străină	2148.5	100.0	2721.3	100.0	3077.1	100.0	572.8	26.7	355.8	13.1
<i>Exportul mărfurilor și serviciilor</i>	1154.2	53.7	1343.0	49.4	1395.0	45.3	188.8	16.4	52.0	3.9
<i>Oferta netă de valuta de la persoanele fizice</i>	763.9	35.6	1039.3	38.2	1193.6	38.8	275.4	36.1	154.3	14.8
<i>Credite</i>	137.4	6.4	156.4	5.7	216.9	7.1	19.0	13.8	60.5	38.7
<i>Granturi și asistență tehnică</i>	47.8	2.2	44.2	1.6	50.3	1.6	-3.6	-7.5	6.1	13.8
<i>Investiții directe și de portofoliu în țară</i>	45.2	2.1	138.4	5.1	221.3	7.2	93.2	de 3.1 ori	82.9	59.9
Reflux total de valută străină	1935.3	100.0	2553.6	100.0	3044.2	100.0	618.3	31.9	490.6	19.2
<i>Importul mărfurilor și serviciilor</i>	1812.1	93.6	2359.9	92.4	2738.9	90.0	547.8	30.2	379.0	16.1
<i>Deservirea creditelor</i>	110.3	5.7	147.2	5.8	159.7	5.2	36.9	33.5	12.5	8.5
<i>Investiții directe și de portofoliu în străinătate</i>	9.7	0.5	41.0	1.6	91.2	3.0	31.3	de 4.2 ori	50.2	de 2.2 ori
<i>Plăți de Venituri din investiții directe și de portofoliu</i>	3.2	0.2	5.5	0.2	54.4	1.8	2.3	71.9	48.9	de 9.9 ori
Flux net de valută	213.2		167.7		32.9					

* Reflectat în statistica bancară (bănci comerciale) conform metodologiei privind tranzacțiile internaționale

Sursa: Statistica bancară: Rapoartele Direcției bilanța de plăți

În anul 2006 *refluxul de valută* a crescut cu 490.6 mil. USD (cu 19.2 la sută) comparativ cu anul 2005. Această creștere s-a datorat majorării plăților pentru importul de mărfuri și servicii cu 379.0 mil. USD (cu 16.1 la sută), plăților aferente serviciului creditelor externe – cu 12.5 mil. USD (cu 8.5 la sută), plăților aferente investițiilor directe și de portofoliu în străinătate – cu 50.2 mil. USD (de 2.2 ori) și a plăților de venituri din investiții directe și de portofoliu – cu 48.9 mil. USD (de 9.9 ori).

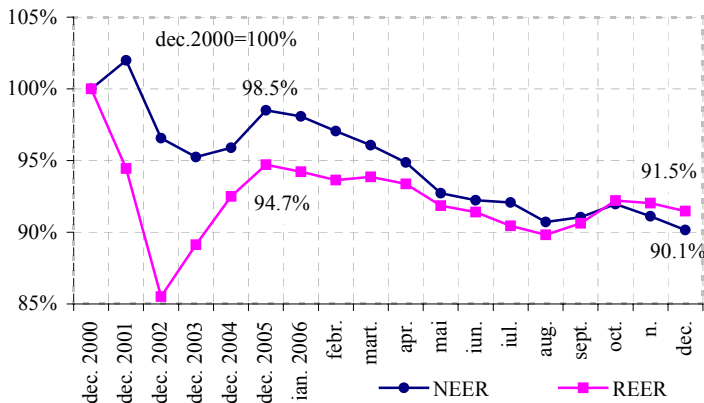
În anul 2006 în structura fluxurilor de valută ponderea dolarului SUA s-a majorat de la 59.4 la sută în luna ianuarie 2006 până la 60.8 la sută

în luna decembrie 2006 și a refluxurilor de valută a scăzut de la 74.9 la sută în luna ianuarie 2006 până la 68.3 la sută în luna decembrie 2006.

În anul 2006 ponderea euro în structura fluxurilor de valută s-a diminuat (de la 35.9 la sută în ianuarie 2006 până la 32.2 la sută în decembrie 2006) și a sporit în refluxurile de valută (de la 21.2 la sută în ianuarie 2006 până la 26.6 la sută în decembrie 2006).

Graficul nr. 49. Dinamica cursului efectiv nominal și real al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali

Pe parcursul anului 2006 *cursul de schimb nominal efectiv al monedei naționale (NEER)*, calculat față de decembrie 2000 în baza ponderii principalilor parteneri comerciali în cadrul tranzacțiilor de comerț exterior, s-a depreciat cu 8.4 puncte procentuale, de la 98.5 la sută în luna decembrie 2005 până la 90.1 la sută în luna decembrie 2006 (graficul nr. 49).

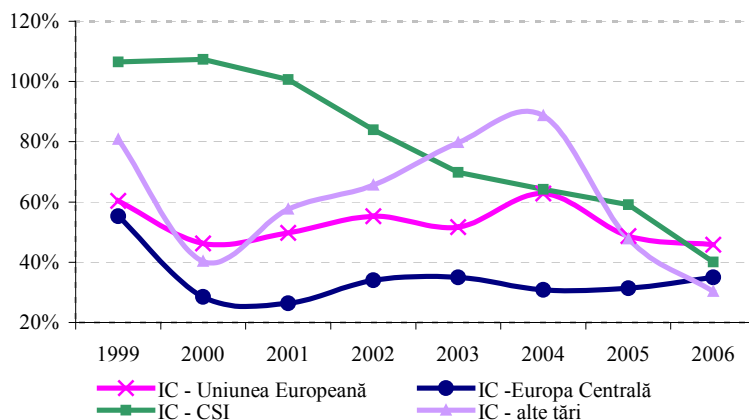
Cursul real efectiv al monedei naționale (REER) care este un indicator ce reflectă

modificarea cursului leului în termeni reali față de valutele principalilor parteneri comerciali (calculat comparativ cu luna decembrie 2000, luând în considerație nivelul inflației din țările parteneri comerciali și modificarea cursului de schimb mediu lunar) a constituit 91.5 la sută în luna decembrie 2006, fapt care denotă

caracterul competitiv al monedei naționale. Pe parcursul anului 2006 cursul real efectiv al monedei naționale s-a depreciat cu 3.2 puncte procentuale.

Indicele competitivității* al Republicii Moldova cu țările ce fac parte din CSI a fost în descreștere, de la 59.1 la sută în anul 2005 la 40.1 la sută în anul 2006 (graficul nr. 50). Indicele competitivității calculat pentru țările Uniunii Europene s-a diminuat de la 48.7 la sută în anul 2005 până la 45.9 la sută în anul 2006, fapt condiționat de

Graficul nr. 50. Evoluția indicelui competitivității mărfurilor autohtone (IC)

creșterea în proporții mai mari a importurilor din Uniunea Europeană (cu 13.7 la sută) și majorării în proporții mai mici (cu 7.1 la sută) a exporturilor în această regiune. Un nivel jos al competitivității s-a înregistrat pentru țările Europei Centrale și de Est, constituind în anul

*calculat ca raport între exportul de mărfuri și servicii al Republicii Moldova în țările din zona respectivă și importul de mărfuri și servicii din țările din aceeași zonă

de raportare 35.0 la sută, datorită faptului că importul prevalează cu mult exportul în această regiune.

Piața valutară a Republicii Moldova

Rulajul total al valutei tranzacționate contra MDL a însumat echivalentul a 6853.6* mil. USD, majorându-se cu 9.6 la sută față de anul 2005 (tabelul nr. 26). În structura rulajului total, cumpărările de valută pe piața valutară internă contra MDL au constituit 3449.2 mil. USD, iar vânzările – 3404.4 mil. USD.

Tabelul nr. 26. **Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă** (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL) (echivalentul în milioane USD)

	Piața valutară internă prin virament *						Piața valutară internă în numerar **			Piața valutară internă
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	diverse	total	CSV ale băncilor	case de schimb valutar	total	
2005	213.2	405.7	526.3	3159.6	213.7	4518.5	1397.6	335.4	1733.0	6251.5
2006	167.9	592.0	99.9	3630.0	292.7	4782.5	1690.2	380.9	2071.1	6853.6
<i>Ponderea, %</i>										
2005	3.4	6.5	8.4	50.5	3.5	72.3	22.3	5.4	27.7	100.0
2006	2.4	8.6	1.5	53.0	4.3	69.8	24.7	5.5	30.2	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>										
2006	-21.2	45.9	-81.0	14.9	36.9	5.8	20.9	13.6	19.5	9.6

* Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

** Sursa: Rapoartele privind volumul de cumpărare-vânzare a valutei străine înregistrat de către casele de schimb valutar și punctele de schimb de pe lângă hoteluri, precum și datele BNM.

Rulajul pe piața valutară prin virament s-a majorat cu 5.8 la sută comparativ cu anul 2005, în timp ce rulajul pe piața valutară în numerar – cu 19.5 la sută. Ponderea operațiunilor de schimb valutar în virament în rulajul total al operațiunilor de schimb valutar pe piața valutară internă a scăzut cu 2.5 puncte procentuale (de la 72.3 la sută în 2005 până la 69.8 la sută în anul 2006), iar ponderea pieței valutare în numerar a crescut în aceeași proporție (de la 27.7 la sută în 2005 până la 30.2 la sută în anul 2006). Cota semnificativă a operațiunilor în numerar se datorează, în principal, transferurilor din munca de peste hotare a cetățenilor Republicii Moldova, care sunt preponderent convertite în numerar în moneda națională și orientate spre consum. Spre deosebire de anul 2005, în structura rulajului total al tranzacțiilor încheiate de participanții pieței valutare în anul 2006 a crescut cu 2.5 puncte procentuale ponderea operațiunilor efectuate de persoanele juridice, de casele de schimb valutar ce aparțin băncilor – cu 2.4 puncte procentuale, de băncile rezidente – cu 2.1 puncte procentuale, de casele de schimb valutar ce nu aparțin băncilor – cu 0.1 puncte procentuale. În același timp, s-a diminuat ponderea operațiunilor efectuate de băncile nerezidente și de Banca Națională a Moldovei, respectiv, cu 6.9 și cu 1.0 puncte procentuale.

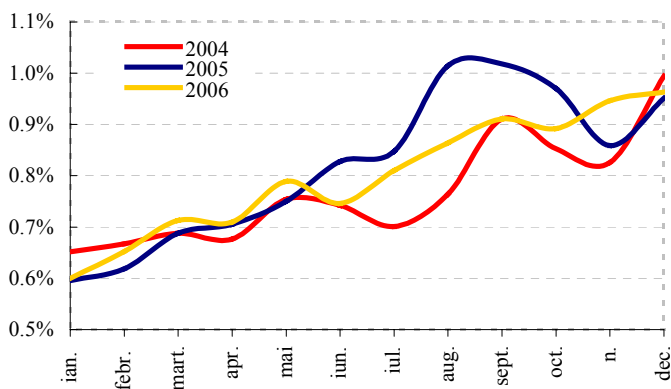
Ponderea rulajului operațiunilor efectuate în anul 2006 de casele de schimb valutar ce aparțin băncilor a constituit 24.7 la sută din rulajul

* Această sumă nu include cumpărările/vânzările contra MDL efectuate de BNM cu Ministerul Finanțelor, alte ministere.

total al operațiunilor pe piața valutară internă și a devansat de 4.5 ori ponderea rulajului operațiunilor efectuate de casele de schimb valutar ce nu aparțin băncilor.

Sporirea rulajului tranzacțiilor valutare pe parcursul anului 2006 a fost determinată de amplificarea operațiunilor în valută străină aferente importului / exportului de bunuri și servicii efectuate de agenții economici din Republica Moldova prin intermediul băncilor rezidente, de majorarea încasărilor din munca de peste hotare, precum și de primirea și efectuarea deservirii creditelor externe.

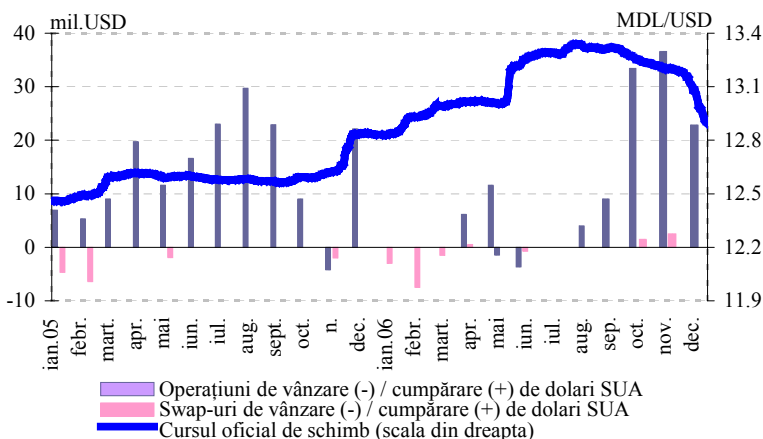
Graficul nr. 51. Lichiditatea pieței valutare interne

Tabelul nr. 27. Lichiditatea piețelor valutare străine (%)

	2005	2006
Federația Rusă	2.82	2.60
Moldova	0.82	0.80
Ucraina	0.68	0.76
Belarus	0.50	0.48

Graficul nr. 52. Evoluția cursului oficial MDL/USD și intervențiile BNM

Pe parcursul anului 2006, lichiditatea pieței valutare* s-a diminuat de la 0.82 la sută în 2005 până la nivelul de 0.80 la sută în 2006. Componentele acestui indicator, și anume, rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor în valută străină contra MDL și produsul intern brut s-au majorat comparativ cu anul trecut, respectiv, cu 2.3 mil. USD (de la 24.6 mil. USD până la 26.9 mil. USD) și cu 367.7 mil. USD (de la 2988.2 mil. USD până la 3355.9 mil. USD) (graficul nr. 51). Pe parcursul anului 2006 valorile maxime ale lichidității în valută străină au fost înregistrate în trimestrul IV, în special, în luna decembrie 2006 – 0.97 la sută.

Comparativ cu statele vecine și principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova, indicele lichidității pieței valutare în Republica Moldova este mai redus decât în Federația Rusă (2.60 la sută) și

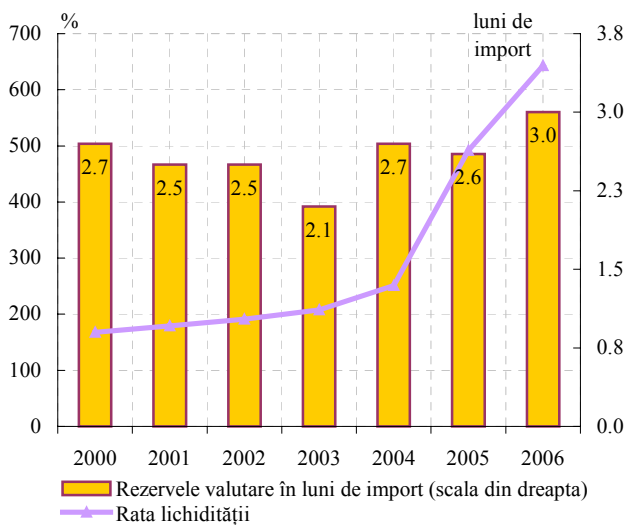
mai înalt decât în Ucraina (0.76 la sută) și în Republica Belarus (0.48 la sută) (tabelul nr. 27).

În scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului oficial nominal al monedei naționale în raport cu dolarul SUA, pe parcursul anului 2006, **Banca Națională a Moldovei a intervenit pe piața valutară internă utilizând următoarele instrumente:** operațiuni de cumpărare/vânzare de dolari SUA în sumă netă de 118.5 mil. dolari SUA și instrumente reversibile de tip swap (de vânzare/cumpărare) în sumă de 17.8 mil.

* Reprezintă raportul între rulajul mediu zilnic al tranzacțiilor contra MDL și produsul intern brut, exprimat în procente.

dolari SUA (graficul nr. 52).

Graficul nr. 53. Dinamica ratei lichidității și a rezervelor valutare exprimate în luni de import

În anul 2006 au fost efectuate plăți externe în sumă totală de 92.9 mil. USD, vizând deservirea datoriei de stat externe (inclusiv deservirea creditelor acordate de FMI). **Rezervele valutare ale statului** s-au majorat pe parcursul anului 2006 cu 177.9 mil. USD, sau cu 29.8 la sută (de la 597.4 mil. USD până la 775.3 mil. USD), volum suficient pentru acoperirea importului de bunuri și servicii pe parcursul a circa trei luni*. Rata lichidității rezervelor valutare** a atins nivelul de 642.8 la sută în anul 2006, fiind în creștere cu 151.0 puncte procentuale față de anul precedent (graficul nr. 53).

În anul 2006 ponderile medii anuale ale valurilor în rulajul total au constituit: dolarul SUA – 66.3 la sută, euro – 29.9 la sută, rubla rusească – 3.2 la sută și alte valute 0.6 la sută (tabelul nr. 28).

Tabelul nr. 28. Structura rulajului pe valute

Perioada	Piața valutară prin virament		Piața valutară în numerar		Total piața valutară		În rulajul total
	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	
2005	Ponderea, %						
USD	80.5	78.7	49.0	60.4	66.6	76.5	71.5
EUR	13.2	17.0	49.5	35.1	29.2	19.2	24.3
Ruble rusești	6.1	3.9	0.9	2.2	3.8	3.7	3.7
Alte valute	0.2	0.4	0.6	2.3	0.4	0.6	0.5
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2006	Ponderea, %						
USD	74.7	73.5	47.6	53.3	61.8	70.8	66.3
EUR	20.7	22.5	50.3	41.4	34.8	25.0	29.9
Ruble rusești	4.4	3.6	1.3	2.5	2.9	3.5	3.2
Alte valute	0.2	0.4	0.8	2.8	0.5	0.7	0.6
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Republicii Moldova, iar ponderea euro s-a majorat cu 5.6 puncte procentuale.

În anul 2006, comparativ cu anul 2005, **cumpărările de valută** efectuate de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă au sporit cu 284.6 mil. USD, sau cu 9.6 la sută (tabelul nr. 29).

* Conform datelor privind importul de mărfuri și servicii pentru anul 2006

** Rezervele valutare ale statului la începutul anului 2006 raportate la plățile totale vizând deservirea datoriei externe directe și garantate de stat (inclusiv datoria față de FMI), conform graficului de achitare pe parcursul anului (excluzând arieratele acumulate la începutul anului).

Tabelul nr. 29. Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă* (echivalentul în milioane USD)

Perioada	Cumpărări de valută pe piața valutară internă contra MDL de la:							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
2005	19.2	202.4	261.9	1127.7	4.3	1244.7	113.9	2974.1
2006	22.9	294.5	71.2	1227.8	0.0	1477.3	165.0	3258.7
Ponderea, %								
2005	0.7	6.8	8.8	37.9	0.1	41.9	3.8	100.0
2006	0.7	9.0	2.2	37.7	0.0	45.3	5.1	100.0
Ritmul creșterii față de anul precedent, %								
2006	19.3	45.5	-72.8	8.9	-100.0	18.7	44.9	9.6

*Sursa: Rapoartele privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei efectuate de către bănci pe piața valutară și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

Tabelul nr. 30. Direcțiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile din Republica Moldova pe piața valutară internă* (echivalentul în milioane USD)

Perioada	Vânzări de valută pe piața valutară internă contra MDL							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
2005	194.0	203.2	264.4	2031.8	1.0	209.3	38.3	2942.0
2006	145.0	297.5	28.7	2402.2	0.0	283.9	56.7	3214.0
Ponderea, %								
2005	6.6	6.9	9.0	69.1	0.0	7.1	1.3	100.0
2006	4.5	9.3	0.9	74.7	0.0	8.8	1.8	100.0
Ritmul creșterii față de anul precedent, %								
2006	-25.3	46.4	-89.1	18.2	-100.0	35.6	48.0	9.2

*Sursa: Rapoartele privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei efectuate de către bănci pe piața valutară și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

Tabelul nr. 31. Soldul net al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută contra MDL (echivalentul în milioane USD)

Perioada	Soldul net							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
2005	-174.8	-0.8	-2.5	-904.1	3.3	1035.4	75.6	32.1
2006	-122.1	-3.0	42.5	-1174.4	0.0	1193.4	108.3	44.7

al operațiunilor de vânzare/cumpărare de valută străină contra MDL în anul 2006 a constituit 44.7 mil. USD (tabelul nr. 31).

Dinamica activelor și obligațiilor în valută străină ale băncilor

Tabelul nr. 32. Active nete de bilanț în valută străină ale băncilor (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2005	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2005 %
Credite acordate	294.5	58.3	407.2	55.5	38.3
Disponibilități în valută străină	159.1	31.5	244.4	33.4	53.6
Rezerve obligatorii	40.1	7.9	61.6	8.4	53.6
Alte active în valută străină	11.5	2.3	19.9	2.7	73.0
Total active nete de bilanț în valută străină	505.2	100.0	733.1	100.0	45.1

În anul 2006, comparativ cu anul 2005, **vânzările de valută** efectuate de către bănci pe piața valutară internă au sporit cu 272.0 mil. USD, sau cu 9.2 la sută (tabelul nr. 30).

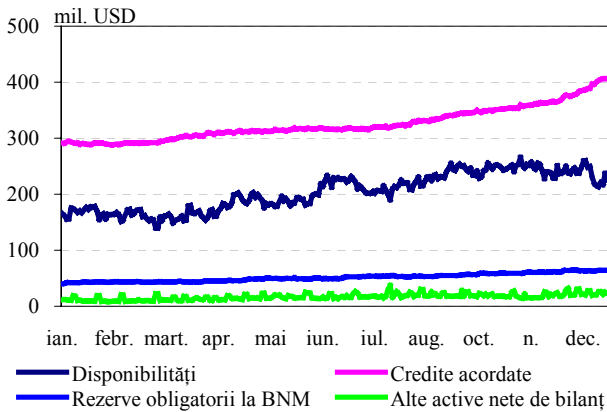
Excedentul de valută de pe piața valutară internă în suma totală de 1344.2 mil. USD, care derivă preponderent de la persoane fizice (1193.4 mil. USD, sau 88.8 la sută), procurat de bănci în anul 2006, a fost vândut preponderent persoanelor juridice – 1174.4 mil. USD și Băncii Naționale a Moldovei – 122.1 mil. USD. Soldul net

La 31 decembrie 2006 **activele nete de bilanț în valută străină ale băncilor** (credite acordate, disponibilități, rezerve obligatorii și alte active în valută străină) s-au majorat cu 227.9 mil. USD (de la 505.2 mil. USD până la 733.1 mil. USD) în comparație cu 31 decembrie 2005, ceea ce reprezintă o creștere de 45.1 la sută (tabelul nr. 32, graficul nr. 54).

Din totalul activelor nete de bilanț în valută străină ponderea cea mai

Graficul nr. 54. Evoluția activelor nete de bilanț în valută străină ale băncilor

mare revine soldului *creditelor acordate în valută străină*, constituind 55.5 la sută la 31 decembrie 2006, cu 2.8 puncte procentuale mai puțin decât la 31 decembrie 2005. Comparativ cu sfârșitul anului 2005, soldul creditelor acordate în valută străină la 31 decembrie 2006 s-a majorat cu 112.7 mil. USD (de la 294.5 mil. USD până la 407.2 mil. USD), sau cu 38.3 la sută (tabelul nr. 33).

În structura valutară a soldului creditelor acordate în valută străină la sfârșitul anului 2006 dolarul SUA a constituit 60.9 la sută, euro – 39.1 la sută. Ponderea soldului creditelor acordate în euro în soldul total al creditelor acordate în valută străină s-a majorat cu 6.5 puncte procentuale (de la 32.6 la sută până la 39.1 la sută) față de 31 decembrie 2005.

Tabelul nr. 33. Credite acordate în valută străină în sistemul bancar (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2005	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2005 %
Dolari SUA	198.5	67.4	247.8	60.9	24.8
Euro	96.0	32.6	159.4	39.1	66.0
Total la toate valutele	294.5	100.0	407.2	100.0	38.3

Obligațiunile nete de bilanț în valută străină în perioada de gestiune au înregistrat o majorare de 248.4 mil. USD (de la 479.6 mil. USD la 31 decembrie 2005

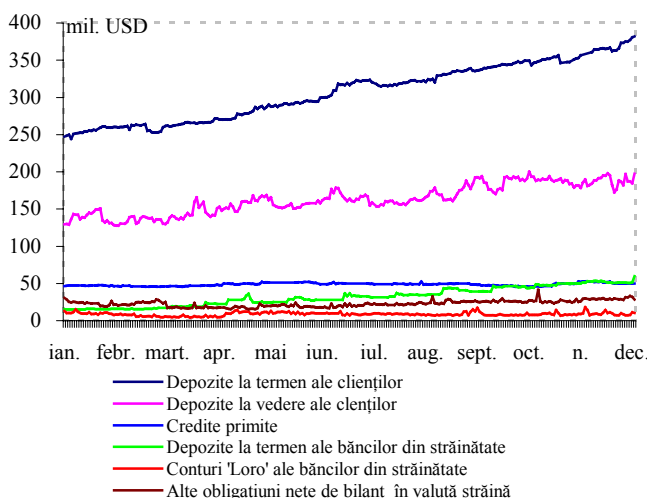
până la 728.0 mil. USD la 31 decembrie 2006), sau cu 51.8 la sută (tabelul nr. 34, graficul nr. 55).

Ponderea *depozitelor la termen în valută străină* ale clienților la finele anului 2006 a constituit 52.5 la sută din totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină.

Soldul lor s-a majorat cu 135.2 mil. USD comparativ cu finele anului 2005 (de la 246.8 mil. USD până la 382.0 mil. USD), sau cu 54.8 la sută.

La sfârșitul perioadei de gestiune, soldul *depozitelor la vedere în valută străină* ale clienților a constituit 27.1 la sută din totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină. În anul 2006 soldul acestor depozite s-a majorat în valori absolute cu 66.2 mil. USD (de la 131.3 mil. USD la 31 decembrie 2005 până la 197.5 mil. USD la 31 decembrie 2006), sau cu 50.4 la sută.

Graficul nr. 55. Obligațiuni nete de bilanț în valută străină

Ponderea soldului *creditelor primite în valută străină* în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină ale băncilor la 31 decembrie 2006 a constituit 6.9 la sută, comparativ cu 9.9 la sută la 31 decembrie 2005. Totodată, la sfârșitul anului 2006, soldul creditelor

Tabelul nr. 34. **Obligațiuni nete de bilanț în valută străină** (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2005	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2005 %
Depozite la termen ale clienților	246.8	51.5	382.0	52.5	54.8
Depozite la vedere ale clienților	131.3	27.4	197.5	27.1	50.4
Depozite la termen ale băncilor din străinătate	15.5	3.2	59.6	8.2	de 3.8 ori
Credite primite	47.3	9.9	50.0	6.9	5.7
Conturi „Loro” ale băncilor din străinătate	10.8	2.2	10.4	1.4	-3.7
Alte obligațiuni în valută străină	27.9	5.8	28.5	3.9	2.2
Total obligațiuni nete de bilanț în valută străină	479.6	100.0	728.0	100.0	51.8

primite în valută străină în valori absolute s-a majorat cu 2.7 mil. USD (de la 47.3 mil. USD la 31 decembrie 2005 până la 50.0 mil. USD la 31 decembrie 2006), sau cu 5.7 la sută.

Soldul *depozitelor la termen în valută străină ale băncilor din străinătate* la 31 decembrie 2006 s-a majorat în comparație cu 31 decembrie 2005 cu 44.1 mil. USD (de la

15.5 mil. USD până la 59.6 mil. USD), sau de 3.8 ori. Ponderea acestora în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină la sfârșitul anului 2006 a constituit 8.2 la sută, majorându-se cu 5.0 puncte procentuale față de 31 decembrie 2005.

Soldul *conturilor „Loro” ale băncilor din străinătate* în perioada analizată s-a micșorat cu 0.4 mil. USD (de la 10.8 mil. USD la 31 decembrie 2005 până la 10.4 mil. USD la 31 decembrie 2006), sau cu 3.7 la sută, ponderea acestora în totalul obligațiunilor nete de bilanț în valută străină la sfârșitul anului 2006 constituind 1.4 la sută.

Tabelul nr. 35. **Total depozite în valută străină ale clienților băncilor** (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2005	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2006	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2005 %
Euro	155.1	41.0	297.0	51.3	91.5
Dolari SUA	219.0	57.9	276.1	47.6	26.1
Rubla Rusă	2.3	0.6	4.3	0.7	87.0
Alte valute	1.7	0.5	2.1	0.4	23.5
Total la toate valutele	378.1	100.0	579.5	100.0	53.3

Obligațiunile de bază de bilanț în valută străină ale băncilor (depozitele la termen și depozitele la vedere ale clienților) s-au majorat la 31 decembrie 2006 față de sfârșitul anului 2005 cu 201.4 mil. USD (de la 378.1 mil. USD până la 579.5 mil. USD), sau cu 53.3 la sută (tabelul nr. 35).

În structura depozitelor clienților pe tipuri de valute, în anul 2006 euro a fost valuta preferată de tezurizare a clienților băncilor. Ponderea soldului depozitelor în euro în totalul depozitelor în valută străină ale clienților a constituit 51.3 la sută la sfârșitul perioadei de gestiune, majorându-se față de 31 decembrie 2005 cu 10.3 puncte procentuale. Soldul depozitelor clienților în euro s-a majorat cu echivalentul a 141.9 mil. USD, sau cu 91.5 la sută comparativ cu 31 decembrie 2005 și a constituit la sfârșitul anului de raportare 297.0 mil. USD.

Ponderea soldului depozitelor clienților în dolari SUA la finele anului 2006 în comparație cu sfârșitul anului 2005 s-a diminuat cu 10.3 puncte procentuale (de la 57.9 la sută până la 47.6 la sută). Soldul depozitelor în dolari SUA la finele perioadei de gestiune a constituit 276.1 mil. USD, înregistrând o creștere cu 57.1 mil. USD, sau cu 26.1 la sută comparativ cu 31 decembrie 2005.

Poziția valutară deschisă (lungă)* ale băncilor la toate valutele la sfârșitul anului 2006 față de sfârșitul anului 2005 s-a diminuat cu 40.4 la sută (de la 16.1 mil. USD până la 9.6 mil. USD).

La 31 decembrie 2006 poziția valutară deschisă lungă în dolari SUA a băncilor s-a diminuat comparativ cu sfârșitul anului 2005 cu 56.0 la sută (de la 8.4 mil. USD până la 3.7 mil. USD), în euro – cu 20.8 la sută (de la 2.4 mil. USD până la 1.9 mil. USD).

Reglementarea valutară în anul 2006

În anul 2006 Banca Națională a Moldovei a continuat activitatea de perfecționare a cadrului legal în contextul liberalizării treptate a reglementărilor valutare. La modificarea cadrului legal menționat s-au luat în considerare, de asemenea, modificările operate în legislația în vigoare a Republicii Moldova, precum și acțiunile de ajustare a legislației în domeniul valutar la standardele legislației Uniunii Europene și de liberalizare treptată a unor operațiuni ce țin de transferul de capital din Republica Moldova.

- Prin Legea nr.61-XVI din 23 martie 2006 „Pentru modificarea și completarea Legii nr.1569-XV din 20 decembrie 2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice”, proiectul căreia a fost elaborat de Serviciul Vamal al Republicii Moldova în colaborare cu Banca Națională a Moldovei au fost stabilite reglementări noi referitoare la introducerea în și scoaterea din Republica Moldova de către persoanele fizice a bancnotelor, monedelor și cecurilor în monedă națională și a bancnotelor, monedelor și cecurilor de călătorie în valută străină. Reglementările în cauză vizează, inter alia, limitele stabilite la introducerea în/scoaterea din Republica Moldova a numerarului și cecurilor de către persoanele fizice, cazul în care scoaterea numerarului și cecurilor se efectuează în baza actelor vamale ce confirmă introducerea valutei în Republica Moldova și/sau a permisiunilor de a scoate valută străină de pe teritoriul Republicii Moldova, eliberate în conformitate cu actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei, obligativitatea declarării valorilor menționate la

---

* Suma activelor bilanțiere într-o anumită valută străină, precum și a obligațiilor extrabilanțiere la tranzacțiile legate de procurarea acestei valute depășește suma obligațiilor bilanțiere în valuta respectivă, precum și a obligațiilor extrabilanțiere la tranzacțiile legate de vânzarea acestei valute

introducerea în /scoaterea din Republica Moldova a acestora în cazurile stipulate prin lege etc.

- În contextul ajustării legislației în domeniul valutar la standardele Uniunii Europene, în 2006 Banca Națională a Moldovei:

- a elaborat proiectul de Lege privind reglementarea valutară. La elaborarea proiectului în cauză s-a luat în considerare legislația comunitară, precum și a fost consultată legislația în domeniul reglementării valutare a statelor străine, inclusiv a unor state membre ale Uniunii Europene;

- a operat modificări în actele sale normative ce reglementează operațiunile ce țin de exportul de capital, prin care definițiile unor noțiuni au fost apropiate prevederilor Directivei nominalizate.

- În contextul liberalizării treptate a unor operațiuni ce țin de transferul de capital din Republica Moldova, pe parcursul anului 2006 au fost aprobate o serie de acte normative în domeniul reglementării valutare, în baza cărora începând cu 01.09.2006 a avut loc o nouă etapă de liberalizare a plăților/transferurilor ce țin de exportul de capital din Republica Moldova. Ca rezultat, printre altele, au fost total liberalizate plățile /transferurile ce țin de exportul de capital din Republica Moldova sub forma de investiții directe și imobiliare, de împrumuturi / credite aferente comerțului internațional.

- În anul gestionar au fost efectuate modificări ale regimurilor conturilor în valută străină ale rezidenților și ale conturilor în monedă națională și în valută străină ale nerezidenților. Aceste modificări se axează pe următoarele aspecte principale:

- a) stabilirea regimului unic al conturilor în valută străină ale persoanelor fizice rezidente, indiferent de sursa de proveniență (internă sau străină) a mijloacelor bănești deținute de către acestea;

- b) delimitarea reglementărilor aferente conturilor în lei moldovenești și în valută străină ale persoanelor fizice și juridice nerezidente;

- c) modificarea unor reglementări aferente depunerii în/retragerii din conturile în valută străină ale rezidenților și nerezidenților a numerarului/cecurilor de călătorie în valută străină.

- În contextul modificării regimurilor conturilor rezidenților și nerezidenților în anul 2006 au fost modificate:

- regulile de efectuare de către rezidenți și nerezidenți a plăților și transferurilor ce țin de domeniul reglementării valutare;

- unele reglementări în domeniul valutar ce vizează efectuarea operațiunilor cu carduri.

- Luând în considerare modificarea regulilor de efectuare de către persoanele juridice a plăților/transferurilor, și anume în partea ce se referă la prezentarea documentelor confirmative, au fost modificate reglementările aferente modului de prezentare la banca autorizată a documentelor confirmative în cazul efectuării de către persoanele juridice a unor operațiuni valutare.

- Ținând cont de faptul că, au fost operate unele modificări în regulile de efectuare a unor operațiuni valutare de către persoanele fizice, în perioada gestionară a fost adoptată Instrucțiunea privind transferarea/scoaterea din Republica Moldova a mijloacelor bănești de către unele categorii de persoane fizice, care a substituit Instrucțiunea privind modul de transferare/scoatere din Republica Moldova a mijloacelor bănești de către unele categorii de persoane fizice.

- În perioada gestionară a fost adoptată Instrucțiunea privind angajamentele externe, care a substituit Instrucțiunea cu privire la înregistrarea și autorizarea de către Banca Națională a Moldovei a angajamentelor externe private. Elaborarea Instrucțiunii noi a fost condiționată, printre altele, de substituirea procedurii de înregistrare a angajamentelor externe cu procedura mai simplificată de notificare a acestora la Banca Națională a Moldovei de către rezidenți, precum și de simplificarea modului de raportare a operațiunilor efectuate în cadrul angajamentelor externe care sunt notificate/autorizate.

Instrucțiunea nouă reglementează tipurile de angajamente externe care urmează a fi notificate/autorizate, modul de notificare la Banca Națională a Moldovei de către rezidenți despre angajamentele externe, modul de eliberare de către Banca Națională a Moldovei a autorizațiilor privind angajamentele externe, modul de efectuare a plăților/transferurilor aferente angajamentelor externe, modul de raportare la Banca Națională a Moldovei a operațiunilor efectuate conform angajamentelor externe notificate/autorizate, alte particularități aferente angajamentelor externe.

- În actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei ce reglementează operațiunile ce țin de exportul de capital din Republica Moldova sub formă de investiții, în cadrul angajamentelor externe, precum și deschiderea conturilor în străinătate, prevederile aferente procedurii de examinare a demersurilor de autorizare respective și procedurii de autorizare a acestora au fost revizuite și standardizate, luând în considerare specificul fiecărei operațiuni de capital. Printre altele, modificările operate au avut drept rezultat optimizarea listei documentelor ce urmează a fi prezentate la Banca Națională a Moldovei și reducerea de la 30 la 15 zile lucrătoare a termenului de examinare a demersurilor respective. De asemenea, unele prevederi aferente raportării operațiunilor menționate autorizate au fost simplificate.

• Luând în considerare unele modificări și completări operate la Planul de conturi al evidenței contabile în bănci și alte instituții financiare ale Republicii Moldova, stabilirea regimului unic al conturilor în valută străină ale persoanelor fizice rezidente, precum și în scopul perfecționării sistemului de colectare a datelor statistice, în anul 2006 au fost modificate unele reglementări referitoare la raportarea la Banca Națională a Moldovei de către bănci a operațiunilor ce țin de domeniul valutar.

• Ținând cont de evoluțiile recente care au avut loc pe piața valutară din Republica Moldova și pe piața valutară externă, în perioada gestionară a fost aprobat în redacție nouă Acordul privind piața interbancară de operațiuni valutare în Republica Moldova.

De asemenea, în anul 2006 Banca Națională a Moldovei a adoptat și alte reglementări în domeniul valutar.

Colaborarea internațională

Fondul Monetar Internațional (FMI)

Republica Moldova este membră a Fondului Monetar Internațional (FMI) din 12 august 1992. La sfârșitul anului 2006 cota de subscriere a Republicii Moldova la FMI constituia 123.2 mil. DST (circa 185.2 mil. dolari SUA).

În perioada 1993–2006 suportul financiar acordat Republicii Moldova de către FMI a constituit 456.1 mil. dolari SUA (313.5 mil. DST), fiind efectuate rambursări în valoare totală de 303.2 mil. dolari SUA (219.7 mil. DST) și achitate dobânzi în mărime totală de 85.9 mil. dolari SUA (61.4 mil. DST).

La finele anului 2006 datoria Republicii Moldova față de FMI a constituit 141.0 mil. dolari SUA, sau 93.8 mil. DST. În anul 2006, plățile totale aferente deservirii creditelor acordate de FMI au constituit 26.7 mil. dolari SUA (echivalentul a 18.1 mil. DST), din care plățile vizând rambursarea creditelor au constituit – 24.1 mil. dolari SUA (echivalentul a 16.4 mil. DST), iar plățile de dobânzi – 2.5 mil. dolari SUA (echivalentul a 1.7 mil. DST).

Tabelul nr. 36. Aranjamentele financiare cu FMI

Tipul facilității	Suma aprobată (mil. DST)	Suma disbursată (mil. DST)	Ponderele disbursărilor în suma total aprobată (%)	Stoc la 31.12.2006 (mil. DST)	Stoc la 31.12.2006 (mil. USD)
Facilitatea de finanțare Extinsă (EFF)	135.0	87.5	64.8	25.4	38.2
Facilitatea pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică (PRGF)	221.8	71.1	32.1	68.4	102.8

În contextul relațiilor de colaborare cu FMI, la 5 mai 2006 au fost finalizate ultimele consultări în cadrul Articolului IV al Statutului FMI, prin urmare, Consiliul

Executiv al Fondului Monetar Internațional a aprobat un nou acord cu Republica Moldova, pe termen de 3 ani, în baza Mecanismului pentru

Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică (PRGF), în valoare de 80.08 milioane de DST (circa 118.2 milioane dolari SUA)*

Programul autorităților Republicii Moldova susținut prin PRGF are ca scop susținerea creșterii economice și reducerii sărăciei prin menținerea stabilității macroeconomice, îmbunătățirea funcționării sistemului financiar etc.

Realizarea strictă a măsurilor preconizate în programul susținut prin PRGF urmează să stimuleze asistența externă pentru Republica Moldova, contribuind astfel la o creștere economică durabilă și la reducerea sărăciei.

În cadrul misiunii FMI din luna octombrie 2006 experții FMI au evaluat performanța vizând implementarea politicilor macroeconomice și reformelor structurale convenite în Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare (MEFP) pentru 2006. Misiunea a apreciat pozitiv amendamentele operate la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei privind modificarea obiectivului fundamental al Băncii Naționale a Moldovei de la „realizarea și menținerea stabilității monedei naționale” la „asigurarea și menținerea stabilității prețurilor”.

Modificarea obiectivului fundamental al Băncii Naționale a Moldovei a condiționat ajustarea de către Banca Națională a Moldovei a politicii sale monetare și valutare, precum și a instrumentelor sale la noile cerințe.

Ca urmare a finalizării la 15 decembrie 2006 de către Consiliul Executiv al FMI a evaluării programului Republicii Moldova de reforme economice și reducere a sărăciei din cadrul Acordului privind Facilitatea pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică (PRGF) a fost aprobată o suplimentare a acordului PRGF pentru trei ani până la suma de 110.88 mil. DST. Ca rezultat al primei evaluări a fost disbursată suma echivalentă cu 31.97 mil. DST (circa 48.0 mil. dolari SUA).

În cadrul misiunilor FMI efectuate în Republica Moldova pe parcursul anului 2006, Banca Națională a Moldovei a beneficiat de asistență tehnică în următoarele domenii: recapitalizarea Băncii Naționale a Moldovei și consolidarea relațiilor financiare dintre Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei; perfecționarea operațiunilor de politică monetară, crearea premiselor unui cadru de țintire a inflației și analiza stabilității sectorului financiar; dezvoltarea sistemului valutar (asistență acordată în vederea definitivării proiectului de Lege privind reglementarea valutară).

---

* Facilitatea pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică (PRGF) este un mecanism preferențial de creditare acordat de FMI statelor cu venituri mici. Creditele acordate în cadrul PRGF sunt oferite cu o rată a dobânzii de 0.5 la sută, pe un termen de 10 ani, cu o perioadă de grație de 5.5 ani.

În contextul aranjamentelor convenite cu Fondul Monetar Internațional (FMI) și în cadrul politicii FMI de evaluare a credibilității și siguranței băncilor centrale, în anul 2006 Banca Națională a Moldovei a fost supusă evaluării credibilității și siguranței, exercițiul fiind desfășurat de către Departamentul Financiar al FMI. În perioada 4–8 septembrie 2006 la Chișinău s-a aflat misiunea FMI care a efectuat o analiză în urma căreia a fost elaborat raportul de evaluare a credibilității și siguranței Băncii Naționale a Moldovei (Safeguards Assessment), aprobat de către FMI la 13 octombrie 2006. Raportul include o evaluare cu privire la mecanismul de audit intern și extern, structura juridică și independența Băncii Naționale a Moldovei, raportarea financiară și sistemul de control intern existent, pentru a asigura faptul că utilizarea resurselor acordate de FMI este monitorizată în mod adecvat. Raportul de evaluare din 2006 constată un progres substanțial în consolidarea cadrului de credibilitate și siguranță a Băncii Naționale a Moldovei din momentul evaluării anterioare din anul 2002.

La 2 mai 2006 Republica Moldova a devenit cel de-al 63-lea stat subscris la Standardul Special de Diseminare a datelor (SDDS) al FMI.

FMI a apreciat subscrierea Moldovei la SDDS, calificând acest fapt drept un pas major pentru statistica oficială autohtonă și pentru utilizatorii de date. Totodată, aceasta reprezintă un angajament al Republicii Moldova de a asigura transparența, precum și un succes în implementarea practicilor acceptate la nivel internațional în domeniul statisticii.

Grupul Băncii Mondiale (BM)

Banca Mondială în anul 2006, în scopul susținerii în continuare a realizării Strategiei de creștere economică și reducere a sărăciei din Moldova (SCERS), precum și a Planului de acțiuni Republica Moldova – UE, a aprobat pentru Moldova Creditul pentru susținerea reducerii sărăciei (CSRS) în sumă de 10.0 mil. dolari SUA. Creditul în cauză are drept scop susținerea acțiunilor Guvernului în vederea accelerării creșterii economice și îmbunătățirii eficienței programelor sociale și a administrației publice.

Pe parcursul anului 2006 Banca Mondială, în cadrul unor diverse proiecte, a aprobat și alte credite pentru Republica Moldova, printre care urmează a fi menționate:

- Creditul în valoare de 10.0 mil. dolari SUA, în cadrul Proiectului pentru educația de calitate în zonele rurale din Moldova;
- Creditul în sumă de 15.0 mil. dolari SUA, în cadrul Proiectului de investiții și servicii rurale (RISP II);

– Creditul în sumă totală de 10.6 mil. dolari SUA, în cadrul Proiectului de control al gripei aviare și pregătirea pentru combaterea pandemiei umane;

– Creditul pentru susținerea reducerii sărăciei (CSRS) în sumă de 10.0 mil. dolari SUA.

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD)

La 31 decembrie 2006 stocul împrumuturilor acordate de către BIRD Republicii Moldova a constituit 151.1 mil. dolari SUA. Proiectele finanțate de BIRD au fost acordate pentru dezvoltarea sistemului învățământului general, a sectorului privat, implementarea ajustărilor structurale, eliminarea consecințelor secetei, susținerea dezvoltării sistemului energetic etc.

Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID)

Stocul la creditele contractate de la AID la 31 decembrie 2006 a constituit 242.3 mil. dolari SUA, tragerile totale în anul 2006 au constituit 22.4 mil. dolari SUA.

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)

Conform Strategiei BERD pentru Moldova aprobată la ședința Consiliului Directorilor BERD la 26 iulie 2005 pentru o perioadă de doi ani, BERD oferă susținere sectorului financiar prin linii de credit, produse de microfinanțare, iar întreprinderilor private prin linii de credit și cofinanțare cu băncile locale.

În anul 2006 BERD și-a intensificat cooperarea cu băncile comerciale din Republica Moldova prin semnarea contractelor de acordare a liniilor de creditare.

Astfel, BC „Mobiasbancă” S.A. și BERD au semnat la 23.11.2006 acordul privind oferirea băncii moldovenești a liniei de credit în sumă de 6.0 mil. dolari SUA pentru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii din Moldova. Creditele oferite din contul liniei de credit urmează a fi acordate întreprinderilor private în suma de până la 500.0 mii dolari SUA (sau echivalentul în euro) pe termen de până la 5 ani. În cadrul acestui împrumut 3.0 mil. dolari SUA provin de la BERD, iar cealaltă parte va fi oferită de către Fondul Olandez de Dezvoltare Internațională (Netherlands Development Finance Company).

Totodată, în cadrul programului de finanțare comercială „Trade Facility Program”, BERD a dublat până la 9.0 mil. dolari SUA limita programului de creditare pentru BC „Mobiasbancă” S.A.

La 24.11.2006, BERD a semnat un acord de împrumut cu BC „Banca Socială” S.A. în sumă de 3.0 mil. euro pentru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii. De asemenea, BERD a majorat limita de creditare a BC „Banca Socială” S.A. de la 1.0 mil. dolari SUA până

la 4.0 mil. dolari SUA în cadrul programului de finanțare a comerțului – programele de export, import și cele interne, în țările unde este prezentă BERD. Din mijloacele obținute prin intermediul liniei de credit întreprinderile mici și mijlocii vor putea beneficia de împrumuturi de până la 100.0 mii dolari SUA.

Uniunea Europeană (UE)

Cadrul legal de derulare a relațiilor de colaborare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană reprezintă Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC) semnat la 28 noiembrie 1994 (în vigoare din 1 iulie 1998).

Documentul de bază care vizează implementarea APC reprezintă Planul de Acțiuni Republica Moldova–Uniunea Europeană (RM-UE). Pe parcursul anului 2006 Banca Națională a Moldovei a implementat toate măsurile prevăzute în Planul de Acțiuni RM-UE, în particular măsurile aferente obiectivului „Consolidarea creșterii economice și asigurarea durabilității acesteia pe termen mediu”, domeniului „Economie de piață funcțională” etc.

În anul 2006 Republica Moldova a beneficiat de un grant în mărime de 1.2 mil. euro în cadrul Programului Comisiei Europene de Securitate Alimentară (Food Security Programme 2006).

Pe parcursul anului 2006 au fost efectuate plăți vizând rambursarea creditelor acordate de către Comunitatea Europeană în mărime totală de 3.8 mil. dolari SUA (3.0 mil. euro) și achitate dobânzi în valoare totală de 0.1 mil. dolari SUA (0.08 mil. Euro).

Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei

Prin Legea nr.77-XVI din 12 februarie 2005, Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Acordul-cadru de împrumut dintre Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei și Republica Moldova, semnat la 5 ianuarie 2005 privind contractarea unui împrumut în mărime de 6.0 mil. euro destinat finanțării proiectului „Securitatea transfuzională în Republica Moldova”.

Pe parcursul anului 2006, în cadrul acestui împrumut au fost efectuate trageri în sumă totală de 2.0 mil. euro (2.49 mil. dolari SUA).

Colaborarea cu alte organisme internaționale

Pe parcursul anului 2006, în cadrul proiectului de asistență tehnică „Moldova-Dezvoltarea instrumentelor pieței monetare: Implementarea”, acordată Băncii Naționale a Moldovei de către Inițiativa FIRST, Banca Națională a Moldovei a continuat activitatea, în comun cu consultanții proiectului, în vederea dezvoltării pieței secundare a certificatelor bancare de depozit și cambiilor bancare.

Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est

Banca Națională a Moldovei face parte din cadrul Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est (SBECE), la care a aderat în iunie 1996 prin semnarea Acordului privind regulile de organizare și dirijare ale Grupului SBECE (cu modificările și completările ulterioare).

Calitatea de membru al Grupului SBECE permite Băncii Naționale a Moldovei să participe la schimbul de experiență între membrii grupului, la procesul de perfecționare continuă a calificării personalului, la elaborarea noilor standarde, precum și să beneficieze de asistență metodologică în domeniul reglementării prudențiale a băncilor.

Cele expuse facilitează creșterea competitivității sectorului bancar autohton, capacitatea acestuia de a atrage investiții, inclusiv străine, și ca urmare sporirea posibilității băncilor de a satisface cerințele diferitor ramuri ale economiei în servicii bancare.

Colaborarea cu băncile centrale ale altor state

În anul 2006 Banca Națională a Moldovei a conlucrat activ cu băncile centrale ale altor state.

În contextul dezvoltării și cooperării regionale, în perioada 28 noiembrie – 01 decembrie 2006 echipa de specialiști ai Băncii Naționale a Republicii Belarus (BNB) s-a aflat în vizită de lucru la Banca Națională a Moldovei în cadrul schimbului de experiență, având ca scop familiarizarea cu experiența Băncii Naționale a Moldovei în organizarea și implementarea sistemului de control intern (SCI), managementul riscului și metodologia auditului intern.

Ca urmare a relațiilor stabilite, în anul 2006 a fost semnat Memorandumul privind colaborarea între Banca Națională a Moldovei privind supravegherea bancară și Agenția Republicii Kazahstan privind reglementarea și supravegherea pieței financiare și a instituțiilor financiare.

În anul 2006 colaboratorii Băncii Naționale a Moldovei au participat la cursuri și seminare la următoarele bănci centrale: Deutsche Bundesbank, Banca Franței, Banca Națională a Elveției, Banca Olandei, Banca Națională a Cehiei etc.

Supravegherea și reglementarea activității băncilor*

La 31 decembrie 2006 în Republica Moldova funcționau 15 bănci pe acțiuni autorizate de Banca Națională a Moldovei, inclusiv trei sucursale ale băncilor străine. Numărul total de instituții ale băncilor (filiale și reprezentanțe) a constituit 966, dintre care 227 filiale și 739 reprezentanțe. Pe parcursul anului 2006 au fost deschise 15 filiale, 46 reprezentanțe noi și au fost închise 23 reprezentanțe.

În luna iunie 2006 a fost retrasă autorizația de desfășurare a activităților financiare BC "BUSINESSBANK" S.A. în baza art.10, alin.1, lit. a) „retragerea autorizației este solicitată de bancă” din Legea instituțiilor financiare (Monitorul Oficial al RM nr. 102-105/372 din 07.07.2006).

Numărul total al personalului ocupat în sistemul bancar la situația din 31 decembrie 2006 a constituit 9020 sau cu 544 persoane mai mult comparativ cu 31 decembrie 2005. În medie fiecărui angajat din sectorul bancar i-au revenit active în valoare de 2.5 mil. lei, ceea ce este cu 19.0 la sută mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2005.

Noile reglementări prudențiale

Pe parcursul anului 2006 Banca Națională a Moldovei a întreprins în continuare eforturi pentru dezvoltarea durabilă a sectorului bancar autohton prin perfecționarea mecanismului de supraveghere bancară.

Urmare intrării în vigoare a noilor prevederi ale Legii instituțiilor financiare (18 noiembrie 2005) au fost operate modificări și completări la un șir de acte normative ce țin de autorizarea băncilor, exigențele față de administratorii băncii, deținerea cotei substanțiale în capitalul băncii, tranzacțiile cu persoane afiliate băncii.

În vederea asigurării transparenței structurii proprietarilor băncii și cunoașterii persoanelor care influențează considerabil managementul și activitatea băncii, precum și determinării naturii legăturilor între debitorii și proprietarii băncilor a fost stabilită lista minimă a informației privind debitorii băncii și proprietarii (beneficiarii) direcți sau indirecti ai cotelor în capitalul băncii care trebuie să fie obținută și actualizată de către bănci. De asemenea, băncile trebuie să dispună de proceduri clare privind cunoașterea persoanelor afiliate băncii, inclusiv cunoașterea tuturor criteriilor de afiliere a membrilor consiliului băncii față de aceasta.

---

* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit și de depozit întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr. 36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.64-65 din 02.10.1997)

Au fost prevăzute două modalități de prezentare a cererii de deținere a cotei substanțiale în capitalul băncii: prin intermediul consiliului băncii emitente sau prin depunerea cererii scrise nemijlocit la Banca Națională a Moldovei. S-a extins cerința de prezentare a informației privind persoanele afiliate solicitantului de a deține o cotă substanțială în capitalul băncii, precum și au fost stabilite proceduri distincte de prezentare a setului de documente aferent deținerii de către băncile străine a unei cote substanțiale în capitalul băncilor autohtone. A fost prevăzută o specificare a necesității examinării premiselor pentru asigurarea influenței pozitive asupra dezvoltării și desfășurării activității băncii după emiterea autorizației de deținere a cotei substanțiale respective.

Au fost perfecționate rapoartele financiare prezentate de către bănci la Banca Națională a Moldovei. Astfel, s-a solicitat prezentarea informației privind acționarii băncilor care dețin cote mai mari sau egale cu 1.0 la sută din capitalul băncii, suma tuturor cotelor de participare în capital ale căror proprietari (beneficiari) direcți sau indirecti sunt persoane rezidente ale țărilor și/sau zonelor off-shore. Pentru cunoașterea cu certitudine a relațiilor băncilor cu persoanele afiliate și a riscului aferent acestor relații a fost solicitată prezentarea de către bănci a informației ce reflectă date privind natura și valoarea veniturilor și cheltuielilor aferente tranzacțiilor băncii cu persoanele sale afiliate, precum și a informației aferente obligațiunilor acesteia față de persoanele date.

Pentru supravegherea consolidată a riscurilor asumate de către bănci, ca urmare a investițiilor efectuate în capitalul unităților economice și evaluării impactului acestor riscuri asupra activității băncilor, băncile prezintă rapoartele financiare ale unităților economice în care dețin cote de 25.0 la sută sau mai mult din capitalul acestora, precum și informația aferentă expunerilor „mari” ale agenților economici în cauză. De asemenea, Banca Națională a Moldovei este avizată de către bănci, în mod obligatoriu, despre orice investiție efectuată în capitalul unităților economice.

Ținând cont de specificul microcreditelor, Banca Națională a Moldovei a aprofundat reglementările sale de evaluare și formare a reducerilor pentru pierderi la creditele eliberate întreprinderilor mici și mijlocii în valoare de până la 75.0 mii lei, care nu sunt asigurate cu gaj sau prin altă formă de asigurare și ale căror rambursare se bazează numai pe obligația debitorului și pe procedurile asigurătorii interne ale băncii.

Întru determinarea modalității specifice de organizare a sistemelor de control intern aferente gestionării riscului de țară și de transfer au fost elaborate Recomandările cu privire la sistemul de dirijare a riscului de

țară și de transfer de către băncile din Republica Moldova, care au ca scop oferirea principiilor minime, care urmează a servi drept călăuză pentru bănci la elaborarea propriilor sisteme de control intern ce țin de gestionarea riscului menționat.

În vederea perfecționării politicilor de identificare a clientului, au fost specificate cerințe suplimentare aferente identificării proprietarilor beneficiari ai clienților băncilor.

În scopul îmbunătățirii dezvăluirii de către bănci a informației despre activitatea lor, băncile au fost obligate să aducă la cunoștința publicului informația ce ține de suma totală a expunerilor băncii față de persoanele afiliate; politica de contabilitate a băncii care însoțește raportul financiar, precum și direcțiile principale strategice ale activității băncii; condițiile de eliberare a creditelor destinate persoanelor fizice; denumirea comitetelor specializate existente; informația referitor la membrii consiliului, organului executiv și contabilul – șef.

Activele băncilor

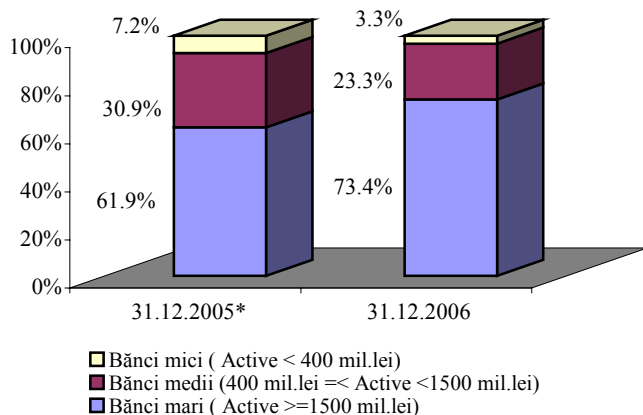
Pe parcursul anului 2006 sistemul bancar a marcat o evoluție pozitivă, manifestată prin creșterea cantitativă și calitativă. Activele totale s-au majorat cu 4837.5 mil. lei (27.0 la sută) și la situația din 31 decembrie 2006 au constituit 22776.7 mil. lei. De asemenea, s-a majorat și ponderea lor în PIB de la 47.6 la sută până la 51.7 la sută (graficul nr.58). Această creștere s-a datorat sporirii obligațiunilor băncilor cu 3858.3 mil. lei (25.7 la sută) și capitalului acționar cu 979.2 mil. lei (33.1 la sută).

Activele băncilor mari (6 bănci) au înregistrat o creștere respectiv cu 5616.5 mil. lei (50.6 la sută), pe când activele băncilor medii și mici

s-au diminuat respectiv cu 240.4 mil. lei (4.3 la sută) și cu 538.6 mil. lei (41.4 la sută). Concomitent, a crescut ponderea activelor băncilor mari în total active cu 11.5 puncte procentuale, iar cele ale activelor băncilor medii și mici s-au redus respectiv cu 7.6 și 3.9 puncte procentuale (graficul nr. 56).

În structura activelor s-a consemnat creșterea tuturor componentelor, cu excepția mijloacelor bănești datorate de bănci și Banca Națională a Moldovei, care s-au redus cu 83.4 mil. lei (1.8 la sută). Mijloacele bănești în numerar au consemnat o sporire cu 209.5 mil. lei

Graficul nr. 56. Concentrarea activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2005* - 31.12.2006 (%)

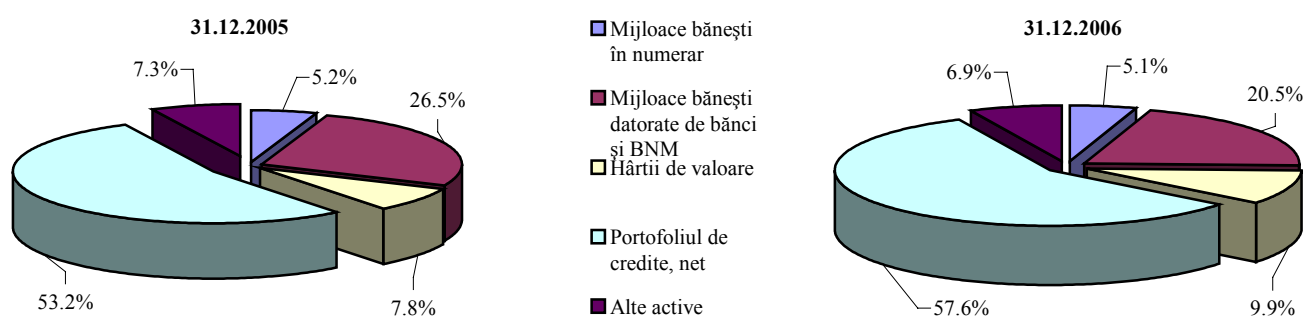

*Datele la 31.12.2005 pe parcursul textului sunt ajustate conform rezultatelor auditului extern și sunt reflectate având în vedere opinia autorității de promovare a politicii de contabilitate

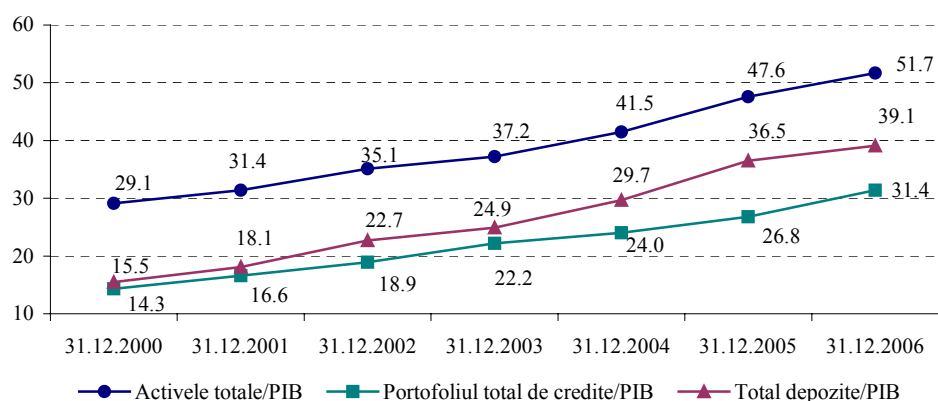
(22.3 la sută), hârtiile de valoare – cu 871.0 mil. lei (62.5 la sută), alte active - cu 265.5 mil. lei (20.4 la sută). Creșterea cea mai mare a avut-o portofoliul de credite, net* - cu 3574.9 mil. lei (37.4 la sută).

Ponderea maximă în totalul activelor a revenit portofoliului de credite, net – 57.6 la sută, fiind în majorare față de sfârșitul anului 2005 cu 4.4 puncte procentuale. Mijloacele datorate de bănci și Banca Națională a Moldovei au deținut o pondere de 20.5 la sută, hârtiile de valoare – 9.9 la sută, mijloacele bănești în numerar - 5.1 la sută și alte active – 6.9 la sută din totalul activelor (graficul nr. 57).

Graficul nr. 57. Structura activelor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2005 - 31.12.2006 (%)

Graficul nr. 58. Dinamica activelor, creditelor și depozitelor raportate la PIB (%)

Ponderea creditelor acordate în PIB s-a majorat de la 26.8 la sută la 31 decembrie 2005 până la 31.4 la sută la 31 decembrie 2006 (graficul nr. 58). Creșterea acestei ponderi la finele anului 2006 demonstrează că sistemul bancar continuă treptat să-și mărească influența asupra dezvoltării sectorului real al economiei țării.

În contextul distribuirii riscurilor și al destinației operațiunilor investiționale, ponderea cea mai mare în portofoliul total de credite au deținut-o creditele acordate industriei și comerțului – 48.9 la sută, fiind urmate de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare – 18.7 la sută, creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare – 10.6 la sută și creditele de consum – 9.2 la sută. Cea mai mică pondere în totalul creditelor au înregistrat-o creditele acordate băncilor

* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr. 36 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 08.08.1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 64-65 din 02.10.1997).

– 0.7 la sută, creditele acordate Guvernului - 1.3 la sută, creditele

Tabelul nr. 37. Dinamica structurii portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform destinației operațiunilor investiționale

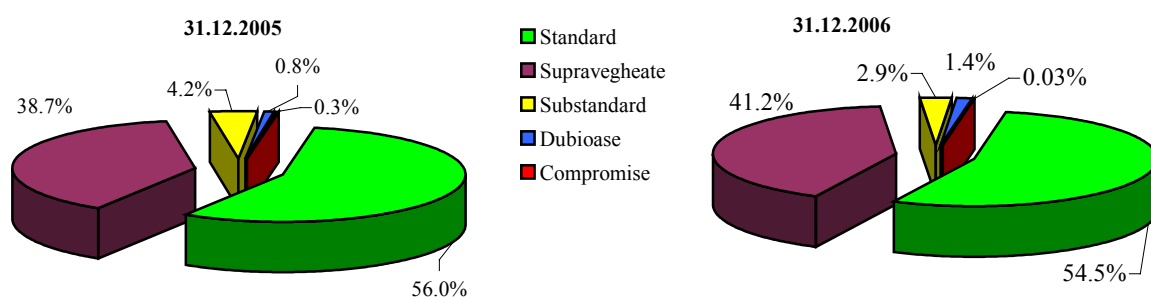
	La 31.12.2005		La 31.12.2006	
	mil. lei	(%)	mil. lei	(%)
Credite agriculturii și industriei alimentare	2415.3	24.0	2580.9	18.7
Credite pentru imobil, construcție și dezvoltare	691.5	6.9	1466.7	10.6
Credite de consum	785.9	7.8	1271.9	9.2
Credite industriei energetice și a combustibilului	291.3	2.9	300.8	2.2
Credite băncilor	45.4	0.4	99.0	0.7
Credite Guvernului	133.2	1.3	189.0	1.3
Credite industriei/comerțului	4845.3	48.1	6760.3	48.9
Credite pentru construcția drumurilor și transportare	294.5	2.9	467.1	3.4
Alte credite	575.2	5.7	694.8	5.0
Total	10077.6	100.0	13830.5	100.0

acordate industriei energetice și a combustibilului – 2.2 la sută și creditele acordate pentru construcția drumurilor și transportare – 3.4 la sută. Pe parcursul anului 2006 creșterea cea mai mare au

consemnat-o creditele acordate industriei/comerțului – cu 1915.0 mil. lei (39.5 la sută), creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare – cu 775.2 mil. lei (112.1 la sută) și creditele de consum – cu 486.0 mil. lei (61.8 la sută).

Soldul creditelor acordate pentru extinderea afacerii în mărime de până la 700.0 mii lei a crescut cu 265.0 mil. lei (24.4 la sută), înregistrând 1350.4 mil. lei, soldul creditelor de consum acordate în mărime de până la 700.0 mii lei s-a majorat cu 518.2 mil. lei (80.3 la sută), constituind 1163.4 mil. lei. La situația din 31 decembrie 2006 ponderea soldului creditelor acordate pentru extinderea afacerii în total credite a constituit 9.8 la sută, fiind în descreștere comparativ cu sfârșitul anului 2005 cu 1.0 puncte procentuale, iar ponderea soldului creditelor de consum în total credite s-a majorat cu 2.0 puncte procentuale, constituind 8.4 la sută. Pe parcursul anului 2006 au fost acordate 11412 credite pentru extinderea afacerii în volum de 1809.6 mil. lei și 113359 credite de consum în volum de 1539.8 mil. lei.

Graficul nr. 59. Structura portofoliului de credite și a leasingului financiar al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului riscului operațiunilor investiționale la 31.12.2005 și 31.12.2006 (%)

În perioada analizată s-a înregistrat o îmbunătățire a calității portofoliului de credite ce s-a manifestat prin diminuarea față de 31 decembrie 2005 a ponderii creditelor nefavorabile (substandard, dubioase și compromise) (graficul nr.59) în totalul creditelor cu 1.0

puncte procentuale, constituind 4.3 la sută la 31 decembrie 2006 și respectiv a reducerilor pentru pierderi la credite în totalul creditelor cu 0.2 puncte procentuale care la 31 decembrie 2006 au alcătuit 5.1 la sută.

Suma totală a expunerilor băncilor față de persoanele afiliate la 31 decembrie 2006 a alcătuit 1043.5 mil. lei, ocupând o pondere nesemnificativă în totalul creditelor – 7.6 la sută și 27.5 la sută din Capitalul de gradul I (*limita maximă – 100.0 la sută din capitalul de gradul I*).

Creditele acordate funcționarilor băncilor reprezentau 54.0 mil. lei, sau 0.4 la sută din totalul portofoliului de credite și 1.4 la sută din capitalul normativ total al băncilor (*limita maximă nu trebuie să depășească 10.0 la sută din capitalul normativ total*).

Valoarea totală a expunerilor "mari" a constituit 3887.6 mil. lei, ceea ce reprezintă 28.1 la sută din portofoliul total de credite și 102.3 la sută din capitalul normativ total al băncilor (*limita maximă nu trebuie să depășească 500.0 la sută din capitalul normativ total*). Suma celor mai mari zece datorii nete la credite a reprezentat 34.1 la sută din creditele nete pe sistem (*limita maximă – 50.0 la sută din volumul total al creditelor nete*).

Investițiile băncilor în activele materiale pe termen lung la finele anului 2006 raportate la capitalul normativ total au alcătuit 25.1 la sută (*limita maximă – 50.0 la sută*). Investițiile în activele materiale pe termen lung și cotele de participare în capitalul unităților economice raportate la capitalul normativ total au reprezentat 27.8 la sută (*limita maximă – 100.0 la sută*).

Ponderea activelor nete în valută străină în totalul activelor a constituit 41.5 la sută. Ponderea obligațiilor nete în valută străină în totalul activelor – 41.3 la sută. Diferența nesemnificativă față de ponderea activelor în valută străină care a constituit 0.2 puncte procentuale denotă că riscul cursului valutar este minim și nu influențează semnificativ asupra stabilității financiare a sistemului bancar. Comparativ cu 31 decembrie 2005 ponderea activelor și ponderea obligațiilor în valută străină au crescut respectiv cu 5.4 și 7.0 puncte procentuale. În structura activelor nete în valută străină ponderea cea mai mare a revenit creditelor în valută străină – 55.4 la sută.

Angajamentele extrabilanțiere (conturi condiționale de credit) au însumat 6861.2 mil. lei, sau 30.1 la sută din totalul activelor. Comparativ cu sfârșitul anului 2005 angajamentele extrabilanțiere s-au majorat cu 2851.7 mil. lei, sau cu 71.1 la sută. În structura angajamentelor extrabilanțiere ponderea cea mai mare a revenit

vânzărilor la operațiuni curente – 3204.1 mil. lei (46.7 la sută) și vânzărilor la operațiuni la termen – 1770.2 mil. lei (25.8 la sută).

Capitalul băncilor

Capitalul de gradul I este partea capitalului normativ total față de care este stabilită mărimea minimă necesară pentru a efectua activități financiare în conformitate cu art. 26 din Legea instituțiilor financiare.

Capitalul de gradul I a sporit cu 983.3 mil. lei (34.9 la sută), la 31 decembrie 2006 înregistrând 3801.3 mil. lei și exprimând consolidarea în continuare a sistemului pe fundalul unei stabilități durabile. De menționat că, la finele anului 2006 la toate băncile mărimea capitalului de gradul I corespundea categoriei autorizației deținute.

Capitalul normativ total (CNT) include capitalul de gradul I și capitalul de gradul II cu excluderea cotelor de participare în capitalul altor bănci, care dețin autorizația Băncii Naționale a Moldovei.

Capitalul normativ total a sporit în anul 2006 cu 983.4 mil. lei (34.9 la sută).

Dinamica capitalului de gradul I și a capitalului normativ total în perioada analizată este reprezentată în graficul nr. 60.

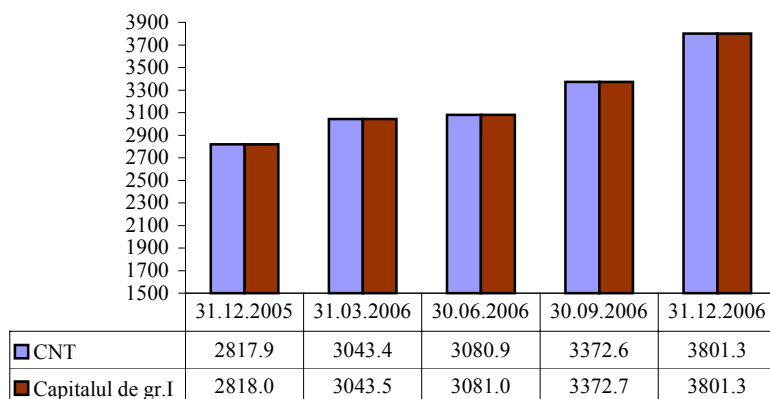
Sursa principală de majorare a capitalului de gradul I și CNT a fost

venitul net obținut de bănci în valoare de 691.7 mil. lei și realizarea emisiunilor de acțiuni din contul aporturilor suplimentare ale acționarilor în sumă de 399.4 mil. lei.

Media suficienței capitalului ponderat la risc (raportul valorii capitalului normativ total la activele ponderate la risc) pe sistemul bancar la situația din 31 decembrie 2006 a fost situată la un nivel înalt, consemnând 27.8 la sută (nivelul minim în Republica Moldova este de 12.0 la sută, iar cel stabilit de Comitetul Bazel pentru supravegherea bancară indică o suficiență și mai mică – 8.0 la sută). Indicatorul dat reflectă existența în bănci a unui potențial de creditare și totodată, demonstrează un nivel înalt de siguranță a sistemului, deci de protecție a intereselor deponenților.

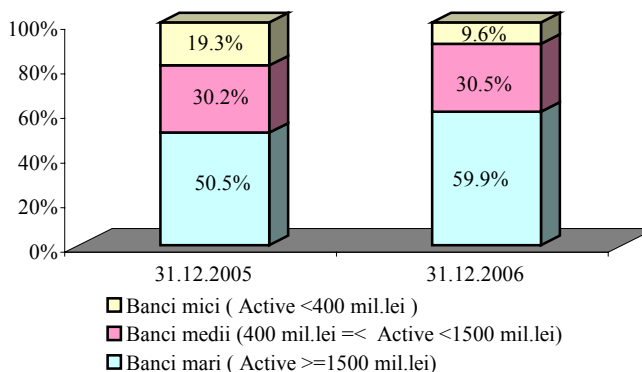
Pe parcursul anului 2006 s-a observat o creștere a capitalului normativ total al băncilor mari cu 853.8 mil. lei (60.0 la sută) și al băncilor medii cu 307.2 mil. lei (36.1 la sută). În același timp s-a micșorat

Graficul nr. 60. Dinamica capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2005 - 2006 (mil. lei)

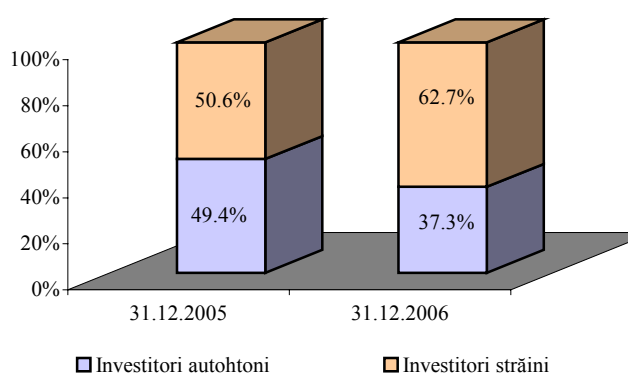

capitalul normativ total al băncilor mici cu 177.6 mil. lei (32.7 la sută).

Graficul nr. 61. Concentrarea capitalului normativ total al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci la 31.12.2005 și 31.12.2006 (%)

Graficul nr. 62. Structura capitalului social al sectorului bancar din Republica Moldova conform sursei de proveniență a investițiilor în perioada 31.12.2005 - 31.12.2006 (%)

Cota capitalului normativ total al băncilor mari și al băncilor medii în capitalul normativ total al sistemului bancar a înregistrat respectiv 59.9 la sută și 30.5 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2005 corespunzător cu 9.4 și 0.3 puncte procentuale, iar cota capitalului normativ total al băncilor mici s-a micșorat cu 9.7 puncte procentuale (graficul nr. 61).

În perioada analizată s-a menținut atractivitatea sectorului bancar pentru investitorii străini, fapt confirmat prin cota semnificativă a investițiilor străine în capitalul băncilor. Valoarea acesteia la situația din 31 decembrie 2006 a constituit 62.7 la sută, fiind cu 12.1 puncte procentuale mai mare față de sfârșitul anului 2005 (graficul nr. 62).

Printre investitorii străini care participă la formarea capitalului băncilor Republicii Moldova sunt bănci din Italia, Federația Rusă, România, Slovenia, precum și Banca Europeană de Reconstrucții și Dezvoltare și investitori corporativi din Federația Rusă, SUA, Grecia, etc.

În structura investițiilor străine ponderea cea mai mare a revenit Italiei – 40.7 la sută, Rusiei – 14.5 la sută, României – 10.5 la sută.

Din numărul total al băncilor 3 bănci dispun de capital format din investiții străine, 2 bănci – de capital format din investiții autohtone și 10 bănci – de capital format din investiții străine și autohtone.

Obligațiunile băncilor

La 31 decembrie 2006 obligațiunile băncilor au constituit 18843.0 mil. lei și au crescut comparativ cu sfârșitul anului 2005 cu 3858.3 mil. lei, sau cu 25.7 la sută. Sporirea obligațiunilor a avut loc preponderent din contul majorării depozitelor* cu 3512.3 mil. lei, sau cu 25.6 la sută, ceea ce denotă prezența credibilității în sistemul bancar.

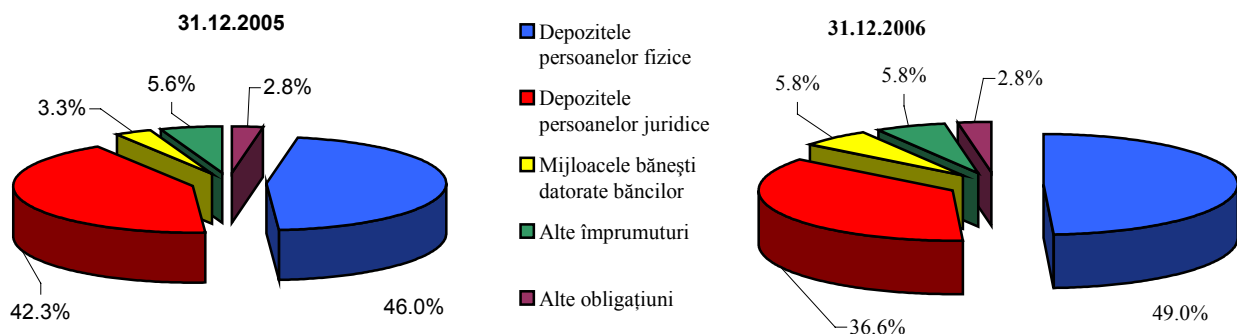
* Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de depozit, întocmite în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare, aprobată prin Hotărârea nr. 36 din 08.08.1997 a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 64-65 din 02.10.1997).

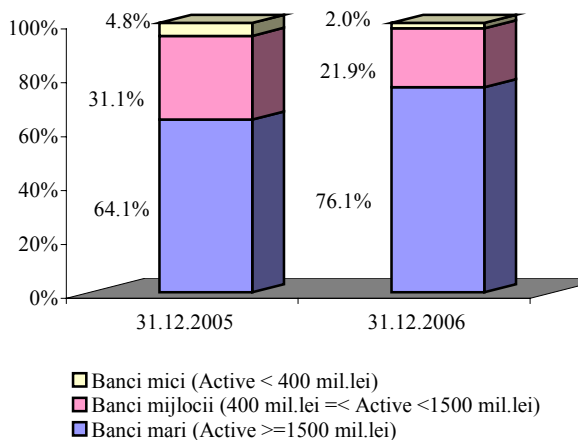
În anul 2006 tendința de majorare a fost înregistrată la toate articolele. Astfel, depozitele persoanelor fizice s-au majorat cu 2348.7 mil. lei (34.1 la sută), mijloacele bănești datorate băncilor - cu 600.5 mil. lei (120.7 la sută), depozitele persoanelor juridice - cu 563.1 mil. lei (8.9 la sută), alte împrumuturi - cu 241.4 mil. lei (28.7 la sută), alte obligațiuni - cu 104.6 mil. lei (25.3 la sută).

În obligațiunile băncilor ponderea cea mai mare la 31 decembrie 2006 a revenit depozitelor – 91.5 la sută, fiind la același nivel comparativ cu 31 decembrie 2005. De asemenea, s-a majorat și ponderea lor în PIB de la 36.5 la sută până la 39.1 la sută (graficul nr.58). În totalul obligațiunilor depozitelor persoanelor fizice le-au revenit 49.0 la sută, depozitelor persoanelor juridice – 36.6 la sută și depozitelor băncilor – 5.8 la sută. Alte împrumuturi și alte obligațiuni au constituit respectiv 5.8 la sută și 2.8 la sută (graficul nr. 63).

Graficul nr. 63. Structura obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova la 31.12.2005 și 31.12.2006 (%)

Graficul nr. 64. Concentrarea obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci la 31.12.2005 și 31.12.2006 (%)

Obligațiunile băncilor mari au sporit cu 4745.8 mil. lei (49.4 la sută). În același timp s-au micșorat obligațiunile băncilor medii și mici corespunzător cu 537.9 mil. lei (11.6 la sută) și cu 349.5 mil. lei (48.0 la sută), respectiv.

Ponderea obligațiunilor băncilor mari în totalul obligațiunilor sistemului bancar la 31 decembrie 2006 constituia 76.1 la sută, majorându-se comparativ cu 31 decembrie 2005 cu 12.0 puncte procentuale, iar ponderea obligațiunilor băncilor medii și cea a băncilor mici s-au redus respectiv cu 9.2 și 2.8 puncte procentuale până la 21.9 la sută și 2.0 la sută în totalul obligațiunilor pe sistem (graficul nr. 64).

Lichiditatea băncilor

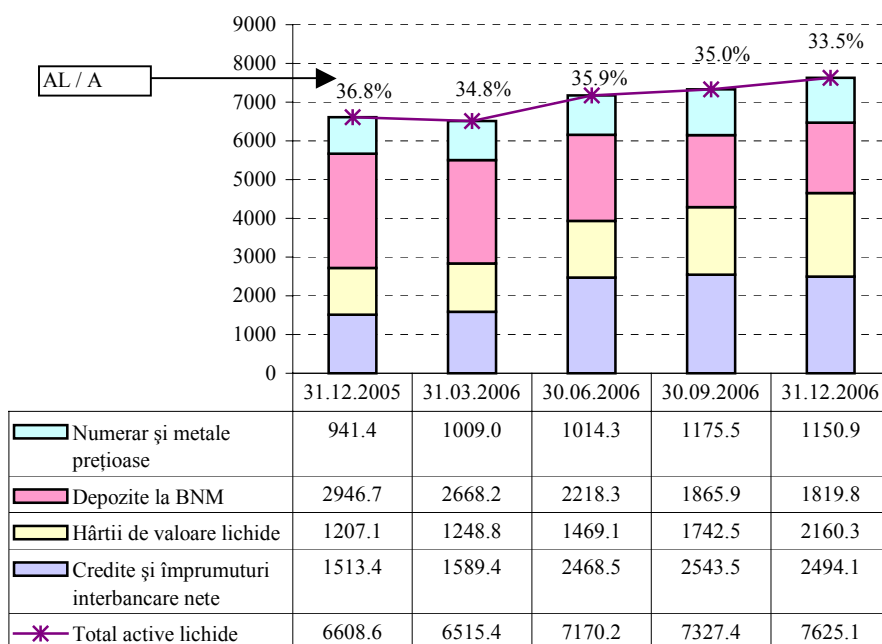
În anul 2006 indicatorii lichidității pe sistemul bancar au reflectat capacitatea băncilor de a-și onora atât obligațiunile curente, cât și cele pe termen lung.

Astfel, lichiditatea pe termen lung (*active cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani/resursele financiare cu termenul potențial de retragere, care depășește 2 ani ≤ 1*), principiul I al lichidității, la situația din 31 decembrie 2006 a constituit 0.6. Nivelul acestui indicator denotă disponibilitatea resurselor care pot fi investite pe termen lung.

Lichiditatea curentă (*active lichide exprimate prin numerar, depozite la Banca Națională a Moldovei, hârtii de valoare de stat, credite interbancare nete cu termenul de până la o lună/total active $\times 100\% \geq 20$ la sută*), principiul II al lichidității, la finele anului 2006 a consemnat nivelul de 33.5 la sută.

Activele lichide au alcătuit 7625.1 mil. lei și pe parcursul anului 2006 au sporit cu 1016.5 mil. lei, sau cu 15.4 la sută. Această dinamică s-a produs pe seama majorării numerarului cu 209.5 mil. lei (22.3 la sută), a hârtiilor de valoare lichide - cu 953.2 mil. lei (79.0 la sută), a creditelor și împrumuturilor interbancare nete cu termenul de rambursare până la 1 lună - cu 980.7 mil. lei (64.8 la sută) (graficul nr.

Graficul nr. 65. Dinamica activelor lichide (mil. lei) și ponderii acestora în totalul activelor (%) sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2005 - 2006

65). Concomitent, s-au redus depozitele la Banca Națională a Moldovei cu 1126.9 mil. lei (38.2 la sută). Creșterea continuă a activelor lichide va contribui la respectarea de către bănci a indicatorilor lichidității.

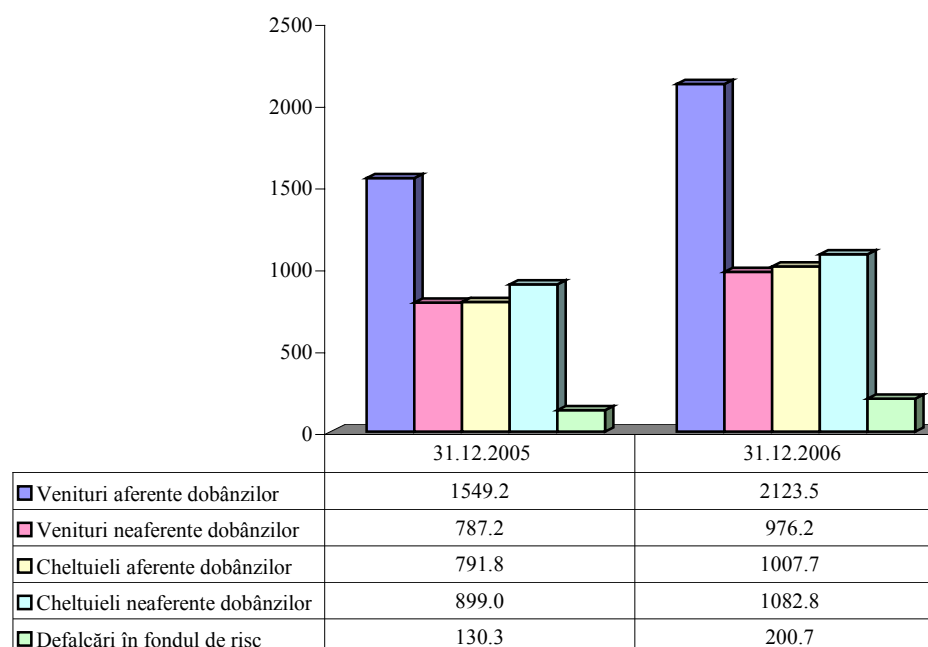
Ponderea maximă în activele lichide la situația din 31 decembrie 2006 a revenit creditelor și împrumuturilor interbancare nete cu termenul rămas până la rambursare de 1 lună – 32.7 la sută. Hârtiile de valoare lichide au avut o pondere de 28.3 la sută,

depozitele la Banca Națională a Moldovei – 23.9 la sută și numerarul – 15.1 la sută.

Veniturile și cheltuielile băncilor

Venitul net obținut de către băncile din Republica Moldova în anul 2006 a constituit 691.7 mil. lei, sporind comparativ cu anul precedent cu 266.8 mil. lei, sau cu 62.8 la sută.

Graficul nr. 66. Dinamica veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anii 2005-2006 (mil. lei)

Dinamică veniturilor și cheltuielilor băncilor pe parcursul perioadei analizate este reflectată în graficul nr. 66.

Astfel, în anul 2006 comparativ cu anul 2005 se observă o creștere a veniturilor aferente dobânzilor cu 574.3 mil. lei, sau cu 37.1 la sută și a veniturilor neaferente dobânzilor cu 189.0 mil. lei, sau cu 24.0 la sută. Cheltuielile aferente dobânzilor și cheltuielile neaferente dobânzilor s-au majorat respectiv cu 215.9

mil. lei (27.3 la sută) și 183.8 mil. lei (20.4 la sută), defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc) au crescut cu 70.4 mil. lei (54.0 la sută).

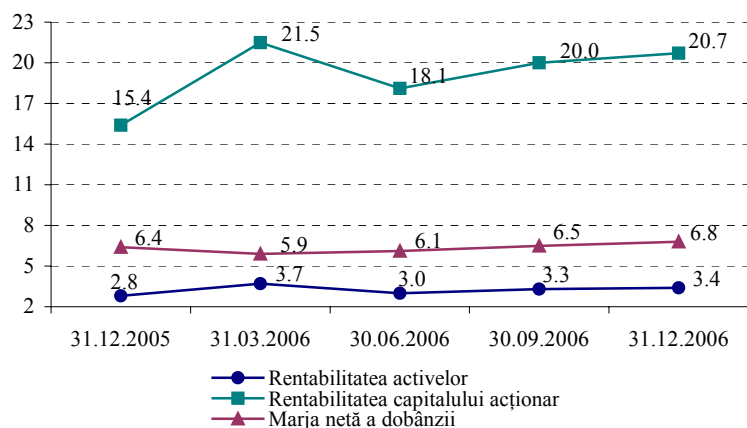
Veniturile băncilor pe parcursul anului 2006 au fost stabile și au provenit în special din activitatea de bază a băncilor (investițiile în activele generatoare de dobândă). Respectiv, veniturile aferente dobânzilor au constituit 2123.5 mil. lei sau 68.5 la sută din totalul veniturilor obținute de bănci. În structura veniturilor aferente dobânzilor cea mai mare cota au înregistrat veniturile aferente dobânzilor și comisioanelor la credite – 1868.9 mil. lei (60.3 la sută din totalul veniturilor).

Veniturile neaferente dobânzilor au constituit 976.2 mil. lei sau 31.5 la sută din totalul veniturilor. În totalul veniturilor neaferente dobânzilor cea mai mare parte a venit veniturilor aferente comisioanelor, care au constituit 570.4 mil. lei (18.4 la sută din totalul veniturilor) și veniturilor obținute de la operațiunile cu valută străină – 305.7 mil. lei (9.9 la sută din totalul veniturilor).

Suma totală a cheltuielilor a constituit 2291.2 mil. lei, dintre care 1007.7 mil. lei, sau 44.0 la sută, au alcătuit cheltuielile aferente dobânzilor, 1082.8 mil. lei, sau 47.2 la sută - cheltuielile neaferente

dobânzilor și 200.7 mil. lei, sau 8.8 la sută - defalcările pentru reduceri pentru pierderi la credite (fondul de risc).

Graficul nr. 67. Dinamica marjei nete a dobânzii, rentabilității activelor și a capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2005-2006 (%)

Indicatorii rentabilității au continuat să înregistreze rate înalte. *Rentabilitatea activelor sistemului bancar*, care se caracterizează prin raportul dintre venitul net și activele medii pentru anul 2006 a constituit 3.4 la sută. *Rentabilitatea capitalului acționar* pe sistemul bancar, care reprezintă raportul dintre venitul net și capitalul acționar mediu a alcătuit 20.7 la sută (graficul nr. 67).

Comparativ cu anul 2005 valoarea acestora a crescut cu 0.6 puncte procentuale și 5.3 puncte procentuale

respectiv, în special, din contul descreșterii indicatorului cheltuieli neafere dobânzilor raportate la media activelor până la 5.4 la sută, sau cu 0.5 puncte procentuale.

Marja netă a dobânzii, care se caracterizează prin raportul dintre venitul net aferent dobânzii și media activelor generatoare de dobândă, a constituit 6.8 la sută, majorându-se față de anul 2005 cu 0.4 puncte procentuale.

Sistemul de plăți

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca Națională supraveghează sistemul de plăți în Republica Moldova și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare.

Sistemul de plăți interbancare

În anul 2006 sistemul de plăți interbancare din Moldova a cunoscut modificări structurale majore, fiind finalizată cu succes implementarea sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI) de generație nouă, care a fost dat în exploatare la 21 aprilie 2006.

SAPI este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul DBTR) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul CDN).

Sistemul DBTR este destinat procesării și decontării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat prelucrării plăților de mică valoare.

La finele anului 2006, participanți la SAPI erau Banca Națională a Moldovei, 15 bănci autorizate și Centrul de casă și decontări din or. Tiraspol.

SAPI a fost conceput astfel încât să respecte practicile și standardele internaționale și să corespundă obiectivelor de siguranță și eficiență stabilite de către Banca Națională a Moldovei.

În scopul gestiunii riscurilor financiare, SAPI oferă participanților un șir de facilități, și anume: acordarea lichidității pe parcursul zilei (creditul intraday) în caz de necesitate, mecanismul administrării cozii de așteptare, facilități de monitorizare în timp real a operațiunilor efectuate în sistem, alte facilități relevante.

În anul 2006 evoluția parametrilor cantitativi și valorici aferenți documentelor de plată procesate în sistemul de plăți interbancare a înregistrat o evoluție pozitivă, astfel fiind depășite cu 16.5 la sută numărul și cu 34.3 la sută valoarea plăților efectuate în anul 2005.

În perioada funcționării SAPI, ponderea plăților procesate în sistemele DBTR și CDN sub aspect numeric a constituit respectiv 4.9 la sută și 95.1 la sută, iar sub aspect valoric 84.2 la sută și 15.8 la sută.

Sistemul de plăți cu carduri

În anul gestionar indicatorii activității în cadrul sistemului de plăți cu carduri au înregistrat o dinamică pozitivă.

Astfel, la sfârșitul anului 2006 în circulație se aflau 579.1 mii carduri bancare emise de către băncile autorizate, cu 33.9 la sută mai mult comparativ cu finele anului 2005.

Deținătorii de carduri bancare emise de către băncile autorizate au efectuat în anul 2006 pe teritoriul Republicii Moldova 8.4 milioane tranzacții (retrageri de numerar și plăți fără numerar) în sumă de 5584.4 mil. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 27.3 la sută a numărului și cu 48.1 la sută a valorii tranzacțiilor în comparație cu anul 2005. Retragerile de numerar au predominat atât în numărul, cât și în valoarea operațiunilor respective (97.5 la sută și 98.4 la sută, corespunzător).

În perioada gestionară, deținătorii de carduri bancare emise în străinătate au efectuat pe teritoriul Republicii Moldova 645.5 mii tranzacții, fiind în creștere față de perioada anterioară cu 83.5 la sută. În totalul acestor operațiuni, de asemenea au preponderat retragerile de numerar (58.6 la sută din număr și 77.6 la sută din valoare).

Activitatea Consiliului de administrație

Pe parcursul anului 2006 au fost convocate 72 de ședințe ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei, la care s-au examinat și s-au adoptat 370 de hotărâri, Hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei care au vizat activitatea Băncii Naționale a Moldovei și a sistemului financiar-bancar în întregime, fiind îmbunătățit cadrul regulatoriu, aprobate și modificate politici în următoarele domenii:

- activitatea monetară și valutară;
- reglementarea și supravegherea bancară;
- proceduri contabile;
- balanța de plăți, etc.

Hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei cu caracter de aplicare generală au fost remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Emiterea monedelor jubiliare și comemorative

Întru executarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova și Băncii Naționale a Moldovei nr. 1286 din 9 decembrie 2005 “Cu privire la baterea și emiterea unor monede jubiliare și comemorative” și în temeiul art. 60 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 au fost bătute și puse în circulație patru monede jubiliare și comemorative dedicate unor personalități distinse și evenimente cultural-istorice din spațiul național, de asemenea a fost

completată seria „Cartea Roșie a Republicii Moldova”, după cum urmează:

la 01.06.2006

15 ani de la înființarea Băncii Naționale a Moldovei Ag 100 lei

la 21.08.2006

15 ani de la Proclamarea Independenței Republicii Moldova Ag 100 lei

la 01.06.2006

200 de ani de la nașterea scriitorului Alexandru Donici Ag 50 lei

Seria „Cartea Roșie a Republicii Moldova”

la 01.06.2006

Dropie (Otis Tarda) Ag 10 lei

Monedele jubiliare și comemorative emise poartă un caracter numismatic și reprezintă, totodată, un mijloc legal de plată, fiind acceptate în economia națională la valoarea lor nominală.

Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională

Aparatul Băncii Naționale a Moldovei la situația din 31 decembrie 2006 a fost completat la nivelul de 97.8 la sută (441 angajați din 451 conform statelor). În cadrul băncii activează 9 doctori în științe economice și tehnice.

În anul 2006 au fost promovați în funcție 94 de salariați ai băncii, 38 dintre ei (40.4 la sută) având vârsta de până la 30 ani.

Pe parcursul anului gestionar, 74 salariați ai Băncii Naționale a Moldovei au participat la cursuri de perfecționare. Participarea a peste 33.0 la sută din salariații subdiviziunilor care necesită perfecționare conform programelor de studiere a economiei de piață a contribuit la îmbunătățirea și modernizarea activității Băncii Naționale a Moldovei.

Pe parcursul anului 2006 au fost desfășurate 16 concursuri pentru ocuparea funcțiilor vacante în cadrul Băncii Naționale a Moldovei, în rezultatul cărora au fost selectați 17 specialiști din 122 candidați.

■ Ernst & Young SRL
QBE ASITO Building
str. M. Banulescu-Bodoni, 57/1
Chisinau
Moldova

■ Phone: (373) 22 21 40 40
Fax: (373) 22 21 40 44
E-mail: ey.office@md.ey.com

RAPORTUL AUDITORILOR INDEPENDENȚI

Către Banca Națională a Moldovei

1. Noi am exercitat auditul asupra situațiilor financiare anexate ale Băncii Naționale a Moldovei ("Banca") care cuprind bilanțul contabil la data de 31 decembrie 2006, precum și contul de profit și pierdere, raportul privind evoluția capitalului propriu și raportul privind fluxul de numerar pentru anul încheiat la acea dată, precum și sumarul politicilor contabile semnificative și alte note explicative.

Responsabilitatea Conducerii pentru Situațiile Financiare

2. Conducerea este responsabilă pentru întocmirea și prezentarea justă a situațiilor financiare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Această responsabilitate include elaborarea, implementarea și menținerea controlului intern relevant pregătirii și prezentării juste a situațiilor financiare care nu conțin deficiențe semnificative, cauzate fie de fraude sau erori, selectând și aplicând politici contabile corespunzătoare și făcând estimări contabile rezonabile în aceste circumstanțe.

Responsabilitatea Auditorilor

3. Responsabilitatea noastră este de a expune o opinie asupra situațiilor financiare în baza auditului efectuat. Noi am exercitat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit. Aceste standarde solicită ca noi să corespundem cerințelor etice și să planificăm și să realizăm auditul astfel încât să obținem o asigurare rezonabilă că situațiile financiare nu conțin erori semnificative.
4. Un audit presupune efectuarea procedurilor astfel încât să se obțină evidențe de audit aferente cifrelor și notelor explicative la situațiile financiare. Procedurile selectate depind de discernământul auditorilor, inclusiv evaluarea riscului deficiențelor semnificative din situațiile financiare cauzate fie de fraude sau erori. La evaluarea riscului, auditorul ia în considerație controlul intern aferent întocmirii și prezentării juste a situațiilor financiare ale Băncii astfel încât să elaboreze proceduri de audit corespunzătoare circumstanțelor, și nu pentru a expune o opinie asupra eficienței controlului intern al Băncii. Un audit include, de asemenea, evaluarea caracterului adecvat a principiilor de contabilitate utilizate și a rezonabilității estimărilor contabile efectuate de către conducere, precum și evaluarea prezentării de ansamblu a situațiilor financiare.
5. În opinia noastră, evidențele de audit obținute de noi sunt suficiente și ne oferă o bază rezonabilă pentru a ne exprime opinia.

Continuare*Opinia*

6. În opinia noastră, situațiile financiare prezintă o imagine veridică, sub toate aspectele semnificative, asupra poziției financiare a Băncii Naționale Moldovei la 31 decembrie 2006, precum și asupra rezultatelor operaționale și a fluxurilor de numerar pentru anul încheiat la acea dată, în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

15 martie 2007

Ernst & Young
Chișinău, Moldova

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
BILANȚUL CONTABIL
la 31 decembrie 2006

	<u>Note</u>	<u>2006</u> MDL '000	<u>2005</u> MDL '000
ACTIVE			
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	5	5.983.251	5.055.450
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	6	2.394.300	2.259.667
Creanțe ale Guvernului RM	7	2.113.822	2.222.951
Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM	8	402.574	402.910
Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise	9	-	125.963
Credite acordate băncilor și altor persoane	10	46.032	56.349
Valori mobiliare investiționale	11	4.019.326	2.610.643
Active materiale pe termen lung	13	31.045	48.150
Active nemateriale	13	16.730	3.526
Alte active	12	3.730	4.198
TOTAL ACTIVE		<u>15.010.810</u>	<u>12.789.807</u>
OBLIGAȚIUNI, CAPITAL ȘI REZERVE			
Obligațiuni			
Monedă națională în circulație	14	5.817.191	5.148.887
Disponibilități ale Guvernului RM	15	871.627	348.236
Disponibilități ale băncilor	16	1.824.397	2.958.563
Certificate emise de BNM	17	943.347	141.554
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	6	4.218.728	3.489.795
Alte obligațiuni	18	335.543	180.659
Total obligațiuni		<u>14.010.833</u>	<u>12.267.694</u>
Capital și rezerve			
Capital autorizat	19	288.923	200.000
Fondul general de rezervă	19	577.845	319.175
Total capital statutar		<u>866.768</u>	<u>519.175</u>
Rezerva veniturilor nerealizate din diferențe de schimb valutar	19	133.099	-
Alte rezerve		110	2.938
Total capital și rezerve		<u>999.977</u>	<u>522.113</u>
TOTAL OBLIGAȚIUNI, CAPITAL ȘI REZERVE		<u>15.010.810</u>	<u>12.789.807</u>

Notele anexate prezintă parte integrantă a acestor situații financiare.

Situațiile financiare au fost aprobate spre emitere la 15 martie 2007.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE
la 31 decembrie 2006

	Note	2006	2005
		MDL '000	MDL '000
Venituri din dobânzi la depozite și disponibilități	21	213.025	150.310
Venituri din dobânzi la hârtii de valoare	21	159.339	74.075
Venituri din dobânzi la creditele acordate	21	126.523	84.201
		<u>498.887</u>	<u>308.586</u>
Cheltuieli cu dobânzi la împrumuturile primite	22	(32.559)	(32.734)
Cheltuieli cu dobânzi aferente disponibilităților	22	(46.380)	(39.443)
Cheltuieli cu dobânzi aferente operațiunilor cu hârtii de valoare și la acorduri REPO	22	(40.235)	(10.881)
		<u>(119.174)</u>	<u>(83.058)</u>
Venit net din dobânzi		<u>379.713</u>	<u>225.528</u>
Venituri/(pierderi) din tranzacții și diferențe de schimb valutar	23	266.429	(170.028)
Pierderi din reevaluarea valorilor mobiliare	24	(2.380)	(8.191)
Alte venituri	25	10.076	7.472
Cheltuieli operaționale	26	(108.042)	(76.114)
Venituri din provizioane pentru pierderi la credite		10	33.274
Venituri/(Pierderi) operaționale		<u>166.093</u>	<u>(213.587)</u>
Profit net al anului	20	<u>545.806</u>	<u>11.941</u>
Deducerea pierderilor nerealizate din diferențe de schimb valutar în conformitate cu Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei		-	198.163
Alocarea veniturilor nerealizate din diferențe de schimb valutar în conformitate cu Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei		(133.099)	-
Surplus realizat din indexarea mijloacelor fixe		647	647
Profit net al anului disponibil pentru distribuire	20	<u><u>413.354</u></u>	<u><u>210.751</u></u>

Notele anexate prezintă parte integrantă a acestor situații financiare.

Situațiile financiare au fost aprobate spre emiterie la 15 martie 2007.

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
SITUAȚIA FLUXURILOR DE NUMERAR
la 31 decembrie 2006

	Note	2006 MDL '000	2005 MDL '000
Flux de numerar din activitatea operațională			
Dobânzi încasate		477.641	303.564
Dobânzi plătite		(116.130)	(90.330)
Câștig din operațiunile în valută străină		137.874	28.890
Alte încasări		10.066	6.961
Plăți către salariați și furnizori		(95.174)	(65.578)
Flux de numerar înainte de variația activelor și pasivelor		414.277	183.507
(Creșterea)/ diminuarea activelor operaționale			
Diminuarea/(creșterea) creanțelor nete ale/către organizațiile financiare internaționale		(134.596)	125.236
Creșterea valorilor mobiliare investiționale		(1.404.072)	(1.220.810)
Diminuarea creanțelor Guvernului RM		118.800	127.000
Diminuarea/(creșterea) creanțelor Guvernului RM ce urmează a fi emise		125.963	(125.963)
Diminuarea creditelor acordate băncilor și altor persoane		10.327	11.700
		(1.283.578)	(1.082.837)
Creșterea/ (diminuarea) pasivelor operaționale			
Creșterea monedei naționale în circulație		668.304	1.054.561
Creșterea datoriilor față de Guvernul RM		523.391	289.510
Creșterea/(diminuarea) datoriilor față de bănci		(1.135.096)	515.426
Creșterea certificatelor Băncii Naționale a Moldovei		799.086	141.276
Creșterea/(diminuarea) datoriilor față de organizații financiare internaționale		729.527	(474.925)
Creșterea altor datorii		2.188	6.760
		1.587.400	1.532.608
		718.099	633.278
Flux net de numerar din activitatea operațională			
Flux de numerar din activitatea de investiții			
Achiziția mijloacelor fixe și activelor nemateriale		(8.777)	(18.550)
Flux net de numerar din activitatea de investiții		(8.777)	(18.550)
Flux de numerar din activitatea financiară			
Contribuția Guvernului RM la capitalul statutar		250.000	-
Transferarea profitului către Stat		(162.775)	(191.901)
Flux net de numerar din activitatea financiară		87.225	(191.901)
Diferențe nerealizate din reevaluări		130.918	(71.758) ¹
		927.465	351.069
Creșterea numerarului și echivalentelor de numerar			
Numerar și echivalente de numerar la 1 ianuarie		5.458.360	5.107.291
Numerar și echivalente de numerar la 31 decembrie		6.385.825	5.458.360
		2006	2005
Analiza numerarului și echivalentelor de numerar			
Numerar în valută	5	1.354	1.423
Conturi Nostro în valută	5	63.824	36.423
Depozite la termen în valută	5	5.918.073	5.017.604
Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM	8	402.574	402.910
Numerar și echivalente de numerar, brut		6.385.825	5.458.360

¹ In situațiile financiare ale anului 2005 pierderile nerealizate din diferențe de schimb valutar au fost incluse in categoria "Câștig din operațiunile în valută străină"

BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
SITUAȚIA PRIVIND CAPITALUL ȘI REZERVELE
la 31 decembrie 2006

	Capital autorizat	Fondul general de rezervă	Rezerva veniturilor nerealizate	Alte rezerve	Profitul anului	Total capital și rezerve
	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000	MDL '000
Sold la 1 ianuarie 2005	200.000	277.024	72.200	3.143	-	552.367
Profitul net al anului 2005	-	-	-	-	210.104	210.104
Surplus realizat din indexarea mijloacelor fixe	-	-	-	(647)	647	-
Transfer în rezerva veniturilor nerealizate	-	-	(72.200)	-	-	(72.200)
Diferențe din reevaluarea hârtiilor de valoare emise de Guvernul RM	-	-	-	442	-	442
Majorarea fondului general de rezervă	-	42.151	-	-	(42.151)	-
Profitul alocat Bugetului de Stat	-	-	-	-	(168.600)	(168.600)
Sold la 31 decembrie 2005	200.000	319.175	-	2.938	-	522.113
Sold la 1 ianuarie 2006	200.000	319.175	-	2.938	-	522.113
Profitul net al anului 2006	-	-	-	-	545.806	545.806
Surplus realizat din indexarea mijloacelor fixe	-	-	-	(647)	647	-
Alocarea veniturilor nerealizate din diferențe de schimb valutar	-	-	133.099	-	(133.099)	-
Majorarea capitalului autorizat	88.923	-	-	-	(32.531)	56.392
Majorarea fondului general de rezervă	-	258.670	-	-	(65.062)	193.608
Profitul alocat Bugetului de Stat	-	-	-	-	(315.761)	(315.761)
Diferențe din reevaluarea hârtiilor de valoare emise de Guvernul RM	-	-	-	(2.181)	-	(2.181)
Sold la 31 decembrie 2006	288.923	577.845	133.099	110	-	999.977

1. Informația Generală

Banca Națională a Moldovei (Banca sau BNM) a fost fondată în 1991. Activitatea Băncii este reglementată prin Legea „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”, aprobată de către Parlamentul Republicii Moldova în 1995 (cu modificările și completările ulterioare). În conformitate cu legea menționată, Banca este o persoană juridică publică autonomă și este responsabilă față de Parlament. Banca, în consultare cu organele economice și financiare ale Guvernului stabilește și implementează politicile monetară și valutară în stat. Atribuțiile Băncii, sunt precum urmează:

- stabilește și implementează politica monetară și valutară în stat;
- acționează ca bancher și agent fiscal al statului;
- întocmește analize economice și monetare și în baza lor adresează Guvernului propuneri, aduce rezultatele analizelor la cunoștința publicului;
- autorizează, supraveghează și reglementează activitatea instituțiilor financiare;
- acordă credite băncilor;
- supraveghează sistemul de plăți în republică și facilitează funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare;
- activează ca organ unic de emisiune a monedei naționale;
- stabilește, prin consultări cu Guvernul, regimul cursului de schimb al monedei naționale;
- păstrează și gestionează rezervele valutare ale statului;
- în numele Republicii Moldova își asumă obligații și execută tranzacțiile rezultate din participarea Republicii Moldova la activitatea instituțiilor publice internaționale în domeniul bancar, de credit și monetar în conformitate cu condițiile acordurilor internaționale;
- întocmește balanța de plăți a statului;
- efectuează reglementarea valutară pe teritoriul Republicii Moldova.

La 31 decembrie 2006 numărul unităților de personal, inclusiv locurile vacante, a constituit 451 unități (la 31 decembrie 2005: 460), dintre care persoane angajate – 441 persoane (la 31 decembrie 2005: 445).

Rata inflației în anul 2006 a constituit 14.1 la sută (2005: 10.0 la sută).

Oficiul înregistrat al Băncii se află pe bulevardul Renașterii 7, Chișinău, Republica Moldova.

2. Baza de întocmire

Situațiile financiare ale BNM sunt întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF), care cuprind standardele și interpretările aprobate de către Consiliul pentru Standardele Internaționale de Contabilitate (IASB) și interpretările Comitetului pentru Standardele Internaționale de Contabilitate, aprobate de către Comitetul Standardelor Internaționale de Contabilitate (IASC) care sunt în vigoare.

Rapoartele financiare sunt prezentate în Lei Moldovenești (“MDL”), unitatea monetară a Republicii Moldova. Banca menține conturile și registrele sale în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și Legea cu privire la Banca Națională și întocmește rapoartele sale financiare în conformitate cu acestea. Situațiile financiare sunt întocmite în baza convenției costului istoric, cu excepția activelor financiare clasificate în categoria la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere și activelor financiare disponibile pentru vânzare care sunt evaluate la valoarea justă.

3. Politici contabile semnificative

a. Modificări în politicile contabile

Banca a adoptat înainte de data intrării în vigoare SIRF 7 Instrumente Financiare: Dezvăluiri, care presupune dezvăluiri ce ar permite utilizatorilor să evalueze importanța instrumentelor financiare ale Băncii, precum și natura și limita riscurilor aferente acestor instrumente financiare. Noile prezentări sunt incluse în situațiile financiare.

Banca de asemenea a adoptat înainte de data intrării în vigoare cerințele paragrafelor 124A–124C ale SIC 1 „Prezentarea situațiilor financiare”. Această modificare cere ca Banca să facă noi prezentări astfel încât utilizatorii situațiilor financiare să poată evalua obiectivele, politicile și procesele de dirijare a capitalului în Bancă. Aceste noi prezentări sunt descrise în nota 19.

b. Reevaluarea soldurilor și tranzacțiilor în valută străină

Tranzacțiile în valută străină sunt înregistrate la rata de schimb din ziua tranzacției și sunt zilnic reevaluate utilizând rata oficială de schimb. La data bilanțului contabil, activele monetare și datoriile denominate în valută sunt convertite la rata de schimb din data bilanțului. Pentru anul 2006 ratele de schimb ale valutilor de referință au fost următoarele:

	2006		2005	
	USD/MDL	EUR/MDL	USD/MDL	EUR/MDL
Mediu pe perioadă	13.1319	16.4918	12.6003	15.6978
La finele anului	12.9050	16.9740	12.8320	15.1950

Diferențele de schimb valutar rezultate din finalizarea tranzacțiilor la rate de schimb diferite de cele ale stocului valutar, și diferențele de schimb nerealizate din reevaluarea activelor și obligațiunilor monetare existente în valută străină sunt recunoscute în contul de profit și pierdere.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

c. Date comparative

Prezentarea anumitor poziții din rapoartele financiare a fost modificată în 2006. Respectiv, datele comparative au fost modificate astfel încât să reflecte schimbările de prezentare. Au fost modificate următoarele note explicative:

(i) “Creanțe ale Guvernului RM emise” (anterior nota 7) a fost divizată în „Creanțe ale Guvernului RM” (nota 7) și „Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM ” (nota 8).

(ii) Din articolul „Disponibilități ale Guvernului RM” (anterior nota 15) au fost trecute la articolul „Alte obligațiuni” (nota 18) date referitoare la conturile curente ale altor organizații de stat.

(iii) Din articolul „Disponibilități ale băncilor” (anterior nota 16) au fost trecute la articolul „Alte obligațiuni” (nota 18) date referitoare la contul „Loro” al Centrului casă și decontări din orașul Tiraspol.

În legătură cu modificările operate în art. 19 și 20 ale Legii cu privire la BNM, comparativ cu anul 2005 a fost modificat modul de prezentare a capitalului în Bilanțul Contabil și în Situația privind capitalul și rezervele.

De asemenea se modifică modul de repartizare a profitului anual prezentat în nota 20.

d. Estimări și raționamente contabile semnificative

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară impune conducerea să recurgă la estimări și raționamente la determinarea sumelor înregistrate în situațiile financiare. Aceste estimări și raționamente sunt bazate pe informația disponibilă la data întocmirii situațiilor financiare. Astfel, rezultatele reale pot fi diferite de aceste estimări. Utilizarea preponderentă a estimărilor și raționamentelor este următoarea:

Valoarea justă a instrumentelor financiare

Atunci când valoarea justă a activelor și obligațiilor financiare înregistrate în bilanțul contabil nu poate fi determinată cu referință la piața activă, aceasta se determină utilizând diferite tehnici de evaluare care includ utilizarea modelelor matematice. Datele utilizate în aceste modele pot fi luate de pe alte piețe active existente dacă este cazul. În caz dacă nu este posibilă identificarea unor astfel de piețe, valoarea justă se determină prin aplicarea raționamentelor proprii.

Raționamentele includ analiza datelor aferente lichidității și modelelor utilizate.

Provizion pentru pierderi la credite și creanțe

Banca revizuire portofoliul de credite și creanțe la fiecare dată de raportare sau la necesitate pentru a estima necesitatea înregistrării unui provizion de depreciere a valorii acestor active în contul de profit și pierdere.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

e. Numerar și echivalente de numerar

Pentru întocmirea situației fluxurilor mijloacelor bănești, numerarul și echivalentele de numerar cuprind numerar în valută străină deținut în casă, conturi curente și plasamente pe termen scurt în alte bănci, hârtii de valoare de stat și alte investiții pe termen scurt cu un grad înalt de lichiditate, cu scadența mai mică de 3 luni de la data achiziționării.

În Bilanțul Contabil numerarul și plasamentele pe termen scurt în bănci sunt prezentate pe baza netă (numerarul în casă în moneda națională fiind compensat cu moneda națională emisă în circulație).

f. Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale

Sumele înregistrate în bilanțul contabil la poziția “Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale” includ, în principal, cota de participare a Republicii Moldova la Fondul Monetar Internațional (“FMI”). Această sumă este stabilită în Drepturi Speciale de Tragere (“XDR”), dar prezentarea ei se face în MDL.

g. Active financiare

Banca clasifică activele sale financiare în următoarele categorii: active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere; credite acordate de către Bancă, investiții deținute până la scadență; și active financiare disponibile pentru vânzare.

Active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere

Active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere sunt hârtii de valoare care au fost achiziționate fie cu scopul generării unui profit din fluctuațiile pe termen scurt ale prețului, fie sunt hârtii de valoare incluse în portofoliu cu o tendință de generare a profiturilor pe termen scurt. După recunoașterea inițială la valoarea justă, aceste hârtii de valoare sunt reevaluate la valoarea justă, în baza prețului cotat oferit. Dobânda din hârtiile de valoare este recunoscută în venituri din dobândă.

Această categorie de active financiare cuprinde hârtii de valoare emise de nerezidenți cu cupon sau scont și achiziționate pe piețele străine, care sunt prezentate în bilanț la articolul „Valori mobiliare investiționale”.

Active financiare disponibile pentru vânzare

Toate activele financiare care nu sunt clasificate la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere sau deținute până la scadență sunt incluse în categoria hârtiilor de valoare disponibile pentru vânzare.

Toate achizițiile sau vânzările de hârtii de valoare care necesită furnizare în termeni stabiliți prin reglementări sau acorduri de piață sunt recunoscute la data tranzacționării. Inițial, activele disponibile pentru vânzare sunt recunoscute la valoarea justă (inclusiv costurile de tranzacționare). Ulterior recunoașterii inițiale, ele sunt reevaluate la valoarea justă care se bazează pe prețul cotat oferit sau pe sumele

3. Politici contabile semnificative (continuare)

g. Active financiare (continuare)

derivate din modelele fluxurilor financiare și coeficienții, ce reflectă circumstanțele specifice ale emitentului.

Veniturile și pierderile nerealizate aferente acestei categorii de active financiare sunt recunoscute direct în capital în „Alte rezerve”. Când activele financiare disponibile pentru vânzare sunt scoase din evidență, pierderea sau venitul cumulativ, inițial recunoscut la capital, este recunoscut în contul de profit și pierdere.

Dobânda calculată utilizând metoda dobânzii efective este recunoscută în contul de profit și pierdere.

În această categorie Banca include hârtiile de valoare emise de Guvernul Republicii Moldova.

Credite și creanțe ale Băncii

Creditele și creanțele Băncii reprezintă instrumente financiare, prin care mijloacele bănești sunt acordate direct împrumutatului și sunt recunoscute când mijloacele sunt înaintate beneficiarului. Acestea sunt inițial înregistrate la cost, ceea ce reprezintă valoarea justă a mijloacelor alocate și, ulterior, sunt evaluate la costul amortizat.

Creditele acordate băncilor și altor persoane sunt raportate la costul amortizat, minus sumele casate și provizioanele pentru depreciere.

În această categorie Banca include împrumuturile reperfectate Guvernului RM, creditele acordate băncilor comerciale și salariaților.

Investiții deținute până la scadență

Investiții deținute până la scadență sunt active financiare nederivate cu plăți fixe sau determinabile și scadențe fixe, pe care BNM are intenția și abilitatea de a le deține până la scadență. După recunoașterea inițială, activele financiare deținute până la scadență sunt evaluate ulterior la costul amortizat utilizând metoda dobânzii efective și diminuat cu valoarea provizionului pentru deprecierea valorii.

În prezent Banca nu are articole clasificate la această categorie.

h. Provizioane pentru deprecierea creditelor și altor active

Un provizion de risc de credit este constituit dacă există dovezi obiective conform cărora Banca nu va fi în măsură să recupereze toate sumele datorate (suma inițială a creditului și dobânda).

Suma provizionului reprezintă diferența dintre valoarea contabilă și valoarea recuperabilă estimată, calculată ca valoarea actualizată a fluxurilor de numerar estimate a fi recuperate, inclusiv sumele recuperabile din gaj, actualizate pe baza ratei dobânzii inițiale a instrumentului.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

h. Provizioane pentru deprecierea creditelor și altor active (continuare)

Diminuarea sau majorarea provizionului pentru deprecierea creditelor se efectuează în cazul în care suma provizionului calculat la data curentă este respectiv mai mică sau mai mare decât suma provizionului format anterior.

Provizionul pentru deprecierea creditului se utilizează pentru acoperirea creditelor clasificate ca neperformante. Aceste credite se trec la scăderi din contul provizioanelor formate anterior.

Recuperările de credit, casate în perioadele anterioare, sunt incluse în venituri.

Pentru acoperirea riscurilor și pierderilor posibile, obiective și subiective din datorii debitoare se formează provizionul pentru creanțe îndoielnice. Provizionul reprezintă o cheltuială în momentul constituirii sau majorării și, respectiv, un venit la anulare sau diminuare.

Provizioanele pentru creanțele îndoielnice nu sunt utilizate pentru acoperirea pierderilor rezultate din casarea creanțelor îndoielnice devenite nerecuperabile. Casarea creanțelor îndoielnice este recunoscută în calitate de cheltuială și provizionul creat se diminuează cu reflectarea la venituri.

i. Acorduri de vânzare și răscumpărare

Hârțiile de valoare vândute cu un angajament simultan de răscumpărare la o dată anumită (Repo) sunt ulterior recunoscute în bilanțul contabil ca hârții de valoare și sunt evaluate în conformitate cu politicile contabile respective. Datoriile înregistrate în urma acestui acord sunt incluse în creanțe către Guvern. Diferența dintre prețul de vânzare și prețul de răscumpărare reprezintă cheltuieli cu dobânzi calculate în conformitate cu metoda randamentului efectiv.

În perioada de raportare curentă asemenea operațiuni nu au fost efectuate de către Bancă.

j. Active materiale pe termen lung

Activele materiale pe termen lung sunt înregistrate la cost minus uzura acumulată.

În 1996 Banca a efectuat indexarea clădirilor și echipamentelor care au fost procurate înainte de 1 ianuarie 1996 prin aplicarea unui set de indicatori elaborați de Guvernul Republicii Moldova. Acești indicatori au fost aplicați la valoarea netă de bilanț a activelor pentru a reflecta modificările de preț. Indicatorii au variat în conformitate cu tipul activului și data achiziționării.

Cheltuielile privind reparațiile și întreținerea sunt înregistrate ca cheltuieli operaționale la momentul realizării lor. Cheltuielile ulterioare privind mijloacele fixe sunt recunoscute ca active doar dacă aceste cheltuieli îmbunătățesc condiția activului peste limitele standardului de performanță evaluat inițial.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

j. Active materiale pe termen lung (continuare)

Amortizarea mijloacelor fixe se calculează prin metoda liniară, folosindu-se următoarele rate de amortizare pentru a reduce costul fiecărui activ la valoarea reziduală pe durata de viață utilă a acestuia:

	<u>rata anuală</u>
Clădiri	5%
Clădiri din lemn	20%
Camioanele de la 0.8 -6.0 t	10%
Autovehicule 1.8-3.5 t. autobuse	20%
Echipament special	20%
Instrument, inventar de gospodărie	20%
Alte mijloace fixe	30%

k. Active nemateriale

Activele nemateriale reprezintă costurile de achiziție a programelor informatice, care sunt amortizate folosind metoda liniară pe duratele estimate de viață prin aplicarea unei rate anuale de amortizare determinată în dependență de durata de funcționare utilă a activului.

Atunci când valoarea de bilanț a unui activ nematerial este mai mare decât valoarea recuperabilă estimată, activul este depreciat până la valoarea recuperabilă.

Costurile asociate dezvoltării sau menținerii elementelor de programe informatice sunt recunoscute în contul de profit și pierdere în momentul, în care sunt efectuate.

l. Monedă națională în circulație

Moneda națională în circulație este recunoscută la valoarea nominală. În scop de prezentare, moneda națională în circulație se diminuează cu moneda națională în casa de circulație. Costurile producerii monedei naționale se reflectă în contul de profit și pierdere la momentul suportării acestor cheltuieli.

m. Disponibilități ale băncilor

Disponibilitățile băncilor includ mijloacele pe conturile „Loro” și cele curente ale băncilor rezidente și nerezidente, precum și depozitele atrase la termen de la bănci și dobânzile calculate aferente acestora.

Disponibilitățile băncilor includ *inter alia* și rezervele obligatorii, pe care acestea trebuie să le mențină în conturile deschise la BNM în conformitate cu cerințele prudențiale.

Rezervele obligatorii sunt determinate în baza mediei soldurilor zilnice din conturile de depozit și alte pasive similare ale băncilor comerciale, specificate în acest scop în Regulamentul cu privire la regimul rezervelor obligatorii.

În bilanțul contabil disponibilitățile băncilor sunt prezentate la valoarea lor nominală.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

n. Disponibilități ale Guvernului RM

Disponibilitățile Guvernului includ mijloacele bugetului de stat, mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat, mijloacele financiare ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, mijloacele provenite din asistența financiară acordată Guvernului.

În bilanțul contabil disponibilitățile Guvernului se reflectă la valoarea lor nominală.

o. Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale

Obligațiunile către organizațiile financiare internaționale sunt recunoscute inițial la valoarea justă, egală cu valoarea încasărilor. Obligațiunile către organizațiile financiare internaționale sunt ulterior evaluate la costul amortizat. Orice diferență între încasărilor nete și valoarea de răscumpărare este recunoscută în contul de profit și pierdere pe parcursul perioadei până la scadență.

p. Capital și rezerve

Banca menține capitalul său la nivelul necesar pentru atingerea obiectivului stabilit în Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr.548 – XIII din 21 iulie 1995.

Capitalul Băncii Naționale a Moldovei, conform modificărilor operate recent în art. 19 (1) al Legii sus menționate, include:

- Capitalul statutar:
  - Capitalul autorizat
  - Fondul general de rezervă
- Conturi de rezervă a veniturilor nerealizate
- Alte conturi de rezervă

Capitalul statutar este dinamic și se formează din profitul anului disponibil pentru distribuire și/sau din contribuțiile Guvernului, până când mărimea acestuia va atinge 10% din totalul obligațiunilor monetare ale BNM (cu excepția obligațiunilor față de Guvern și a celor față de Fondul Monetar Internațional) reflectate în evidența contabilă a BNM la situația din 31 decembrie 2006.

Capitalul autorizat este subscris și deținut exclusiv de către stat, el nu este transferabil sau nu poate fi grevat cu sarcini.

Fondul general de rezervă se utilizează exclusiv pentru acoperirea pierderilor nete înregistrate de către Banca Națională la încheierea anului financiar în cauză.

Deoarece repartizarea profiturilor nerealizate poate afecta realizarea obiectivului BNM, Banca reține veniturile nerealizate, provenite ca urmare a fluctuațiilor cursurilor valutare precum și cele provenite din reevaluarea hârtiilor de valoare în valută străină la valoarea lor justă în rezerve ale veniturilor nerealizate, care se utilizează ulterior pentru acoperirea pierderilor nerealizate generate de sursele respective.

În bilanț, atât capitalul statutar cât și rezervele sunt prezentate la valoare nominală.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

q. Impozit pe venit

În conformitate cu art. 24 alin. (15) p. f) al Legii nr. 1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal, Banca Națională a Moldovei este scutită de plata impozitului pe veniturile aferente activității BNM.

r. Venituri din dobânzi și cheltuieli din dobânzi

Veniturile și cheltuielile din dobânzi sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pentru toate instrumentele evaluate la costul amortizat.

s. Reevaluarea activelor și obligațiilor în valută

Veniturile și/sau pierderile valutare nerealizate se formează în rezultatul reevaluării zilnice a stocurilor valutare ca diferența dintre cursul oficial al leului moldovenesc în raport cu valutele străine care formează stocurile valutare respective, reevaluării conturilor Fondului Monetar Internațional pe parcursul anului financiar, precum și urmare reevaluării lunare la valoarea justă a hârtiilor de valoare în valută străină disponibile în portofoliul Băncii Naționale.

În calitate de bancă centrală și în scopul intervenirii pe piața valutară, BNM menține poziții valutare deschise la datele de raportare.

În conformitate cu cele mai bune practici internaționale, se consideră că distribuția la sfârșitul anului a veniturilor valutare nerealizate nu constituie o abordare prudentă din perspectiva unei bănci centrale.

În conformitate cu articolul 20 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei la finele anului financiar veniturile nete nerealizate aferente reevaluării stocurilor valutare și hârtiilor de valoare în valută străină disponibile în portofoliul BNM, se transferă în conturile corespunzătoare de rezervă ale veniturilor nerealizate. Suma pierderilor nete nerealizate, după trecerea acestora prin contul de profit și pierdere, se acoperă din sursele conturilor corespunzătoare de rezervă ale veniturilor nerealizate, până când soldul acestora devine zero. În cazul insuficienței mijloacelor în conturile de rezervă respective, pierderile nete nerealizate se acoperă din profitul anual al Băncii, iar în cazul insuficienței acestuia, din fondul general de rezervă.

t. Activități fiduciare

Banca Națională a Moldovei acționează în unele cazuri ca agent fiscal al Statului. Activele și veniturile aferente acestor activități nu sunt incluse în aceste situații financiare în cazurile în care Banca Națională a Moldovei acționează în capacitate fiduciară ca împuternicit sau agent.

u. Datorii și active contingente

Datoriile contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare. Ele sunt prezentate în note, cu excepția cazurilor în care posibilitatea ieșirilor de resurse cu beneficii economice este înlăturată.

3. Politici contabile semnificative (continuare)

u. Datorii și active contingente (continuare)

Activele contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare, dar sunt prezentate când o intrare de beneficii economice este probabilă.

v. Provizioane

Banca recunoaște provizioane atunci când are obligația legală sau implicită de a transfera beneficii economice ca rezultat al unor evenimente trecute și atunci când o estimare rezonabilă a obligației poate fi efectuată.

w. Costurile aferente schemelor de pensionare și beneficiile angajaților

Pe parcursul derulării activității curente, BNM execută plăți către bugetul asigurărilor sociale de stat și fondul asigurării obligatorii de asistență medicală al Republicii Moldova, inclusiv cele efectuate în numele angajaților săi, conform legislației în vigoare. Contribuțiile de asigurare socială de stat, precum și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală suportate de Banca Națională pe cont propriu se reflectă la cheltuieli la momentul calculării salariului. Banca nu participă la nici o altă schemă de pensionare și nu are nici o obligație de a oferi alte beneficii foștilor sau actualilor angajați.

x. Valoarea justă a instrumentelor financiare

Valoarea justă este suma la care un instrument financiar ar putea fi schimbat într-o tranzacție curentă dintre două părți predispușe, cu excepția unei vânzări forțate sau lichidări, și este cel mai bine exprimată la prețul cotelat pe piață.

Creditele și avansurile acordate de către Bancă sunt prezentate la costul amortizat minus o estimare de provizion.

Hârțiile de valoare ale nerezidenților sunt clasificate ca „active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere”, pierderile sau veniturile din reevaluarea lor la valoarea de piață fiind trecute în contul de profit și pierdere. Hârțiile de valoare de stat sunt clasificate ca fiind disponibile pentru vânzare și sunt raportate la valoarea justă.

Valoarea justă a instrumentelor financiare disponibile pentru vânzare este stabilită de Bancă utilizând informațiile disponibile pe piață și metodologiile corespunzătoare de evaluare, cum ar fi tehnicile fluxurilor bănești decontate.

La aplicarea tehnicilor fluxurilor bănești decontate, fluxurile bănești estimate pentru viitor sunt bazate pe cele mai bune decizii ale conducerii și rata discountului este o rată de piață la data bilanțului contabil cu condiții și termeni similari. Totodată, este necesar ca raționamentele profesionale să fie aplicate la interpretarea datelor de piață pentru obținerea valorii juste estimate.

Valoarea justă a hârțiilor de valoare de stat deținute în portofoliu (pentru scadențele care nu au fost tranzacționate recent pe piața secundară) se estimează prin obținerea la data de raportare a ratelor noi de dobândă (curente pe piață) pentru fiecare scadență

3. Politici contabile semnificative (continuare)

x. Valoarea justă a instrumentelor financiare (continuare)

a hârtiilor de valoare de stat deținute în portofoliul BNM din curba ratelor curente ale dobânzilor.

Această curbă este construită pentru ziua respectivă în baza rezultatelor licitațiilor recente de vânzare a valorilor mobiliare de stat pe piața primară, precum și a tranzacțiilor efectuate pe piața secundară pentru ultimele 5 zile lucrătoare precedente.

4. Managementul riscului financiar

Pe parcursul desfășurării normale a activității sale, Banca Națională a Moldovei este expusă la o serie de riscuri, dintre care cele mai importante sunt riscul valutar, operațional, de credit, al ratei dobânzii și de lichiditate. Structura activelor și obligațiilor depinde în principal de natura funcțiilor statutare ale Băncii Naționale a Moldovei și nu neapărat de aspectele comerciale. În același timp, BNM controlează permanent expunerea sa față de riscuri, prin diverse tehnici de gestionare a riscului. Activitatea de gestionare a riscului Băncii Naționale a Moldovei este reglementată prin instrucțiuni și proceduri interne și este monitorizată de managementul Băncii, care analizează problemele legate de politica monetară, investițională și cea valutară a Băncii Naționale a Moldovei și stabilește limite pentru volumele de operațiuni.

Riscul operațional implică riscul pierderilor în termeni atât financiari, cât și non-financiari în rezultatul erorilor umane, cât și a căderilor sau funcționării inadecvate a sistemului de control intern. Managementul riscului operațional al băncii este conceput ca parte integră a operațiunilor și managementului de fiecare zi. Managementul riscului operațional include politici corporative care descriu standarde de conduită impuse persoanelor implicate, și sistemele de control intern specifice fiecărei subdiviziuni, elaborate luând în considerație particularitățile activității lor de bază. Astfel, subdiviziunile BNM elaborează procedurile proprii de control intern în scopul monitorizării și gestionării adecvate a riscurilor aferente.

Banca Națională a Moldovei evaluează acest risc prin intermediul Departamentului Audit Intern, care testează și își expune opinia asupra eficienței funcționării sistemului de control intern. Divizarea responsabilităților între diversele subdiviziuni ale Băncii Naționale a Moldovei („front-office”, „middle-office”, „back-office”) este considerată de asemenea un mecanism de control al riscului operațional.

4.1 Riscul de credit

Riscul de credit este riscul pierderilor rezultate în urma eșecului unei contrapărți de a-și îndeplini obligațiunile contractuale.

Banca Națională a Moldovei este expusă la riscul de credit fiind riscul când clientul nu poate rambursa toate datoriile la timp. În general, expunerea maximă a Băncii la riscul de credit, exclusiv valoarea garanției, este reflectată în valoarea contabilă a activelor financiare.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.1 Riscul de credit (continuare)

Riscul de credit aferent operațiunilor de credit în moneda națională este monitorizat și controlat.

Riscul aferent operațiunilor REPO în cadrul operațiunilor BNM pe piața deschisă este controlat prin selectarea în calitate de parteneri ai băncii - Dealeri Primari pe Piața Hârtiilor de Valoare, activitatea cărora este monitorizată trimestrial. De asemenea, operațiunile REPO implică următoarele elemente de control al riscului:

- stabilirea procentului de asigurare a tranzacției (haircut) - când hârtiile de valoare sunt cumpărate la rate ale dobânzii mai înalte decât cele stabilite pe piață la moment, Banca Națională protejându-se de eventualele nerambursări ale mijloacelor de către banca-contraparte;
- solicitarea gajului suplimentar pentru menținerea procentului inițial de asigurare a tranzacției, stabilit de Bancă, în cazul în care prețul de piață la care au fost procurate hârtiile de valoare de stat de către Bancă în cadrul tranzacției REPO de cumpărare a scăzut esențial.

Pentru a diminua expunerea la riscul de credit aferentă creditelor acordate băncilor comerciale pentru creditarea cooperativelor de construcție locativă, Banca monitorizează în mod permanent calitatea portofoliului de credite și situația financiară a debitorilor, și periodic evaluează provizioanele aferente deprecierei valorii creditelor, ajustându-le astfel încât să reflecte cea mai bună estimare curentă. Creditele respective sunt garantate cu mijloacele din conturile curente ale băncilor comerciale plasate în Bancă. Suma gajului disponibil se determină lunar reieșind din intrările în conturile „Loro” care sunt permanent monitorizate și cu mult depășesc valoarea gajului depus.

Pentru a reduce expunerea la riscul de credit aferent creditelor acordate personalului Băncii (actuali și foști angajați), Banca acceptă în calitate de gaj obiecte de proprietate procurate din împrumuturi și salarii în caz că împrumutul a fost oferit pentru necesități primordiale. Valoarea gajului reprezintă circa 130 la sută din valoarea împrumutului, acoperind suma împrumutului și dobânzile viitoare.

Riscul de credit asociat cu creditele „intraday”/„overnight”/facilitatea de lombard se gestionează zilnic prin utilizarea limitelor de politică monetară și prin asigurarea cu hârtii de valoare de stat și Certificatele emise de BNM care au un grad înalt de lichiditate.

Riscul de credit aferent efectuării tranzacțiilor în scopul gestionării rezervelor valutare este monitorizat prin selectarea instrumentelor investiționale cu lichiditate înaltă și un grad minim de risc, precum și stabilirea limitelor pe investiții și a controlului zilnic al acestora.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.1 Riscul de credit (continuare)

Totodată, un element esențial al gestionării riscului de credit este efectuarea de către BNM a investițiilor în scopul gestionării rezervelor valutare la contrapărți sigure cu calitate creditară înaltă pe termen lung, stabilită de agențiile internaționale de rating (Standard & Poor's, Moody's și Fitch IBCA) și autorizate de către BNM de a efectua tranzacții în valută străină.

Tabelul expus în continuare reprezintă activele băncii în baza rating-ului pe termen lung:

Active	Ratingul pe termen lung	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	AAA	2.237.097	2.587.885
	AA+	430.710	31
	AA	2.107.366	1.384.896
	AA-	1.207.942	1.082.585
	A+	83	-
	A	5	5
	A-	48	46
	BB	-	2
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	AAA	2.394.300	2.259.667
Creanțe ale Guvernului RM	N/A	2.113.822	2.222.951
Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM	N/A	402.574	402.910
Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise	N/A	-	125.963
Credite acordate băncilor și altor persoane	N/A	46.032	56.349
Valori mobiliare investiționale	AAA	4.019.326	2.610.643
Active nemateriale și materiale pe termen lung	N/A	47.775	51.676
Alte active	N/A	3.730	4.198
Total Active		15.010.810	12.789.807

Pentru a cuantifica riscul de credit la investițiile efectuate în valută străină, se calculează valoarea riscului de credit aplicat portofoliului de investiții în baza coeficienților de default determinați de către agenția Standard & Poor's pentru fiecare tip de rating (de la AAA până la A-), investițiile fiind divizate în trei categorii (mai mici sau egale cu un an, de la un an la doi ani și mai mari de doi ani). La data de 31 decembrie 2006 riscul de credit al portofoliului de investiții în valută străină este evaluat la nivelul de MDL 000' 240 (echivalentul a USD 000' 18.6).

Pentru a evalua diversificarea portofoliului activelor și a estima corect riscul de credit în funcție de aria geografică se prezintă clasificarea activelor băncii în dependența de țara de investiție, cu excepția numerarului, care se clasifică în funcție de țara de origine:

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.1 Riscul de credit (continuare)

Țara	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
SUA	2.947.115	2.362.170
Organizații Financiare Internaționale	2.520.281	2.643.128
Germania	1.750.606	1.211.908
Marea Britanie	1.327.253	1.080.585
Belgia	1.314.056	390.989
Franța	952.994	1.279.078
Olanda	721.407	266.725
Suedia	431.779	690.429
Elveția	430.715	51
Alte Țări	670	697
Moldova	2.613.934	2.864.047
Total Active	15.010.810	12.789.807

La articolul „Organizații Financiare Internaționale”, ponderea esențială o deține cota Republicii Moldova la FMI. Concomitent ponderea relevantă a investițiilor și disponibilităților efectuate în dependență de țară o deține SUA (19.63 la sută din total active), urmată de Germania cu 11.66 la sută, Marea Britanie cu 8.84 la sută, și Belgia cu 8.75 la sută, etc.

4.2 Riscul de piață

Riscul de piață reprezintă riscul, că valoarea justă sau fluxurile viitoare de numerar aferente instrumentelor financiare vor fluctua, urmare modificărilor variabilelor pieței, cum ar fi, rata dobânzii, rata de schimb, prețurile activelor. Banca clasifică expunerea la riscul de piață atât pentru portofoliul de hârtii de valoare în valută străină, cât și pentru hârtiile de valoare de stat.

Hârtiile de valoare de stat sunt evaluate trimestrial la valoarea lor justă, determinată în baza ratelor dobânzilor stabilite la licitațiile recente de pe piața primară și toate schimbările relevante în cadrul pieței care pot afecta veniturile aferente acestora.

Riscul de piață aferent portofoliului de hârtii de valoare în valută străină este gestionat și monitorizat în baza metodologiei VaR care reprezintă interdependența între variabilele riscului. Banca aplica metodologia VaR pentru a evalua expunerea la riscul de piață aferent pozițiilor care le deține și pentru a estima pierderile economice potențiale bazate pe un șir de parametri și asumări pentru diferite modificări a condițiilor pieței. VaR reprezintă o metodă utilizată pentru cuantificarea riscului financiar prin estimarea modificării negative potențiale a valorii de piață a portofoliului cu o probabilitate de realizare definită și pentru o perioadă viitoare specificată. La calcularea VaR Banca utilizează metoda volatilităților istorice.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.2 Riscul de piață (continuare)

Expunerea la riscul de piață a portofoliului de hârtii de valoare în valută străină este cuantificată prin calcularea valorii expuse la Risc (Value at Risk), ce reprezintă pierderile maxime posibile aferente hârtiilor de valoare în valută străină, pe o perioadă viitoare de 12 luni, cu o probabilitate, de regulă de 5 la sută, luând în considerație volatilitățile istorice pentru o perioadă similară. La data de 31 decembrie 2006 valoarea expusă la risc a portofoliului de hârtii de valoare în valută străină este evaluată la nivelul de circa USD 000' 19.220 sau circa MDL 000' 247.980

4.3 Riscul ratei dobânzii

Riscul ratei dobânzii este riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze datorită schimbărilor nivelului de piață al ratei dobânzii.

În cazul împrumuturilor pe termen lung obținute de la FMI Banca este expusă riscului ratei dobânzii urmare fluctuării acesteia.

Banca este expusă riscului ratei dobânzii pe piața internă, în rezultatul acordării/reperfectării de credite Guvernului și băncilor la o rată fixă, deținând HVS în portofoliul BNM în sume și pentru perioade diferite de cele ale depozitelor plasate la BNM. Certificatelor BNM emise și ale altor fonduri împrumutate. În măsura în care activele și pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente sau li se modifică rata dobânzii în perioade diferite sau în sume diferite – în mod permanent se urmărește corelarea ratelor curente de dobândă de pe piață.

Totodată, obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile activelor și obligațiunilor sus-menționate sunt dictate de obiectivele politicii monetare.

Pentru cuantificarea riscului ratei dobânzii aferent HVS ale BNM, în baza judecăților profesionale proprii, se poate presupune că o fluctuație de +/- 1p.p. a ratei dobânzii față de rata de intrare în portofoliu la titlurile deținute în portofoliu implică un impact de circa MDL 000' +/-350 asupra capitalului băncii.

Modificarea ratelor dobânzii pe piața externă poate avea un impact asupra valorii portofoliului de investiții în valută străină cât și asupra fluxului de numerar în viitor. Cele mai sensibile instrumente la modificarea ratelor dobânzii pe piața externă sunt hârtiile de valoare în valută străină, deoarece modificarea ratelor dobânzii afectează indirect prețul acestor active.

Totodată, în rezultatul fluctuațiilor ratelor dobânzii pe piața externă pot apărea divergențe negative dintre ratele dobânzii la portofoliul investițional în valută străină și ratele dobânzii la obligațiunile în valută ale băncii.

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.3 Riscul ratei dobânzii (continuare)

Pentru a determina riscul ratei dobânzii aferent plasamentelor la vedere și la termen în valută străină, sunt calculate pierderile posibile asumând o diminuare cu 0.5 p.p. a ratei dobânzii la aceste instrumente pentru următoarele 12 luni. Conform soldului mediu al depozitelor la vedere și la termen pentru anul 2006, valoarea pierderilor posibile de la diminuarea ratei dobânzii cu 0.5 p.p. este evaluată la nivelul de circa USD 000' 1.850 sau circa MDL 000' 23.860.

La gestionarea riscului ratelor dobânzii cauzate de evoluțiile pe piața externă, o atenție deosebită se acordă principiului diversificării portofoliului de investiții pe scadențe și pe valute.

Ratele medii aplicabile componentelor majore ale bilanțului contabil au fost dezvăluite în notele referitoare acestor componente. Analiza activelor și pasivelor la 31 decembrie 2006 în funcție de ratele contractuale și scadența acestora este prezentată după cum urmează:

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.3 Riscul ratei dobânzii (continuare)

31 decembrie 2006	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	1-2 ani	Mai mult de 2 ani	Nepurtă- toare de dobânzi	Total
Active							
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	5.782.972	177.124	-	-	-	23.155	5.983.251
Creanțe ale Organizațiilor financiare internaționale	2.417	-	-	-	-	2.391.883	2.394.300
Creanțe ale Guvernului RM	2.092.242	-	-	-	-	21.580	2.113.822
Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM	402.574	-	-	-	-	-	402.574
Credite acordate băncilor și altor persoane	1.714	1.712	3.417	6.768	32.421	-	46.032
Valori mobiliare investiționale	412.035	854.846	1.215.661	1.488.760	-	48.024	4.019.326
Active nemateriale și materiale pe termen lung	-	-	-	-	-	47.775	47.775
Alte active	-	-	-	-	-	3.730	3.730
Total active	8.693.954	1.033.682	1.219.078	1.495.528	32.421	2.536.147	15.010.810
Obligațiuni							
Moneda națională în circulație	-	-	-	-	-	5.817.191	5.817.191
Disponibilități ale Guvernului RM	-	-	-	-	-	871.627	871.627
Disponibilități ale băncilor	1.195.556	-	-	-	-	628.841	1.824.397
Certificate emise de BNM	940.362	-	-	-	-	2.985	943.347
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	510.961	-	35.848	107.544	1.164.707	2.399.668	4.218.728
Alte obligațiuni	-	-	-	-	-	335.543	335.543
Total obligațiuni	2.646.879	-	35.848	107.544	1.164.707	10.055.855	14.010.833
Decalaj	6.047.075	1.033.682	1.183.230	1.387.984	(1.132.286)	(7.519.708)	999.977
31 decembrie 2005							
Total active	7.858.535	264.335	1.140.558	921.596	119.272	2.485.511	12.789.807
Total obligațiuni	1.437.112	16.945	16.944	67.778	406.668	10.322.247	12.267.694
Decalaj	6.421.423	247.390	1.123.614	853.818	(287.396)	(7.836.736)	522.113

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.3 Riscul ratei dobânzii (continuare)

Activele și obligațiunile generatoare de dobânzi, în special cuprind numerar și echivalente de numerar, împrumuturi oferite, hârtii de valoare, depozite atrase și certificate emise de Bancă, precum și împrumuturi acordate de către organizații financiare internaționale. Ele implică rate fixe ale dobânzilor, cu excepția contului curent la FMI și împrumuturilor acordate de FMI (EFF), la care se aplică rate variabile stabilite săptămânal de FMI, precum și creditele acordate băncilor pentru creditarea cooperativelor de construcție locativă, la care sunt stabilite rate flotante în dependență de modificarea ratei de bază pe termen lung stabilite de BNM.

4.4 Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate reprezintă riscul că Banca nu-și va putea onora obligațiunile de plată la scadență în circumstanțe altele decât cele normale. Scadențele activelor și obligațiilor precum și capacitatea de a înlocui la un cost acceptabil datoriile purtătoare de dobândă pe măsură ce acestea ajung la scadență constituie factori importanți pentru evaluarea lichidității Băncii Naționale a Moldovei.

Lichiditatea este unu dintre criteriile de bază în determinarea componenței activelor valutare. Acest fapt reflectă necesitatea potențială de a lichidifica rezervele valutare în scopuri de intervenție, în cazul în care apar așa necesități.

Hârțiile de valoare în valută străină deținute în portofoliul BNM sunt instrumente cu un grad înalt de lichiditate, ceea ce ar însemna că, ele ar putea fi vândute, înainte de scadența acestora.

Riscul de lichiditate este gestionat în mod permanent de către BNM, astfel limitând durata maximă admisibilă a scadenței portofoliului de investiții, ceea ce nu permite efectuarea investițiilor în instrumente cu scadențe mari, prin urmare scadența rămasă a instrumentelor din portofoliul BNM fiind diversificată.

Hârțiile de valoare emise de Guvernul Republicii Moldova și deținute de BNM au scadența contractuală maximă de 98 zile. Cu toate acestea, la scadență aceste hârții de valoare sunt răscumpărate de Guvern și sunt emise noi hârții de valoare care sunt achiziționate de Banca Națională a Moldovei.

Împrumuturile acordate anterior de către BNM Guvernului Republicii Moldova au fost reperfectate pe parcursul anului 2006 pe termen de 91 zile. Dobânda acumulată este plătită Băncii Naționale a Moldovei la scadență. Analiza activelor și pasivelor la 31 decembrie 2006 în funcție de scadența contractuală este prezentată după cum urmează:

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.4 Riscul de lichiditate (continuare)

31 decembrie 2006	0-3 luni	3-6 luni	6-12 luni	1-2 ani	Mai mult de 2 ani	Scadența nedetermi- nată	Total
Active							
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	5.806.127	177.124	-	-	-	-	5.983.251
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	2.457	-	-	-	-	2.391.843	2.394.300
Creanțe ale Guvernului RM	2.113.822	-	-	-	-	-	2.113.822
Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM	402.574	-	-	-	-	-	402.574
Credite acordate băncilor și altor persoane	1.714	1.712	3.417	6.768	32.421	-	46.032
Valori mobiliare investiționale	431.401	869.467	1.229.697	1.488.761	-	-	4.019.326
Active nemateriale și materiale pe termen lung	-	-	-	-	-	47.775	47.775
Alte active	3.730	-	-	-	-	-	3.730
Total active	8.761.825	1.048.303	1.233.114	1.495.529	32.421	2.439.618	15.010.810
Obligațiuni							
Moneda națională în circulație	5.817.191	-	-	-	-	-	5.817.191
Disponibilități ale Guvernului RM	871.627	-	-	-	-	-	871.627
Disponibilități ale băncilor	1.824.397	-	-	-	-	-	1.824.397
Certificate emise de BNM	943.347	-	-	-	-	-	943.347
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	127.579	-	141.009	269.330	1.286.046	2.394.764	4.218.728
Alte obligațiuni	335.543	-	-	-	-	-	335.543
Total obligațiuni	9.919.684	-	141.009	269.330	1.286.046	2.394.764	14.010.833
Decalaj de lichiditate	(1.157.859)	1.048.303	1.092.105	1.226.199	(1.253.625)	44.854	999.977
31 decembrie 2005							
Total active	7.892.570	272.225	1.146.975	914.525	126.342	2.437.170	12.789.807
Total obligațiuni	8.899.526	34.139	133.482	266.465	674.131	2.259.951	12.267.694
Decalaj de lichiditate	(1.006.956)	238.086	1.013.493	648.060	(547.789)	177.219	522.113

4. Managementul riscului financiar (continuare)

4.5 Riscul valutar

Riscul valutar este riscul ca valoarea instrumentelor financiare să varieze urmare modificării ratelor de schimb.

La 31 decembrie 2006, Banca avea următoarea poziție valutară:

31 decembrie 2006	MDL	USD	EUR	GBP	XDR	Altele	Total
Active							
Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci	-	3.418.425	1.294.892	1.269.769	-	165	5.983.251
Creanțe ale organizațiilor financiare internaționale	2.391.843	-	-	-	2.457	-	2.394.300
Creanțe ale Guvernului RM	2.113.822	-	-	-	-	-	2.113.822
Hârtii de valoare emise de către Guvernului RM	402.574	-	-	-	-	-	402.574
Credite acordate băncilor și altor persoane	46.032	-	-	-	-	-	46.032
Valori mobiliare investiționale	-	1.995.509	1.347.069	676.748	-	-	4.019.326
Active nemateriale și materiale pe termen lung	47.775	-	-	-	-	-	47.775
Alte active	3.691	37	2	-	-	-	3.730
Total active	5.005.737	5.413.971	2.641.963	1.946.517	2.457	165	15.010.810
Obligațiuni							
Moneda națională în circulație	5.817.191	-	-	-	-	-	5.817.191
Disponibilități ale Guvernului RM	657.302	138.953	75.372	-	-	-	871.627
Disponibilități ale băncilor	1.029.359	388.535	406.503	-	-	-	1.824.397
CertIFICATE emise de BNM	943.347	-	-	-	-	-	943.347
Obligațiuni către organizațiile financiare internaționale	2.395.173	-	-	-	1.823.555	-	4.218.728
Alte obligațiuni	335.520	11	12	-	-	-	335.543
Total obligațiuni	11.177.892	527.499	481.887	-	1.823.555	-	14.010.833
Decalaj de lichiditate	(6.172.155)	4.886.472	2.160.076	1.946.517	(1.821.098)	165	999.977
31 decembrie 2005							
Total active	5.112.607	3.789.338	2.280.902	1.606.594	136	230	12.789.807
Total obligațiuni	10.427.519	393.708	216.707	-	1.229.760	-	12.267.694
Decalaj de lichiditate	(5.314.912)	3.395.630	2.064.195	1.606.594	(1.229.624)	230	522.113

Alte valute sunt reprezentate, în principal, de yen japonez, lei românești și ruble rusești.

5. Numerar și plasamente pe termen scurt în bănci

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Numerar în valută străină	1.354	1.423
Conturi Nostro	63.824	36.423
Depozite la termen în valută străină	5.918.073	5.017.604
	<u>5.983.251</u>	<u>5.055.450</u>

Numerarul și plasamentele pe termen scurt sunt prezentate la valoarea netă de suma numerarului aflată în casa BNM, prezentarea valorii nete fiind considerată adecvată ținând cont de calitatea BNM de emitent a monedei naționale.

Ponderea cea mai semnificativă în acest articol o dețin depozitele la termen în valută (cca. 98.91 la sută). La 31 decembrie 2006 depozitele la termen în valută au fost plasate la contra-părți cu rating înalt (conform clasificării agenției de rating Standard & Poor’s), inclusiv, contra-părți cu ratingul „AAA” – 36.76 la sută, „AA+” – 7.30 la sută, „AA” – 35.60 la sută, „AA-” – 20.34 la sută din total depozite plasate (la 31 decembrie 2005: „AAA” – 26.61 la sută, „AA” – 37.32 la sută, „AA-” – 36.07 la sută).

Rata medie a profitabilității depozitelor la termen în valută străină plasate pe parcursul anului 2006 constituie 4.36 la sută (2005: 3.19 la sută) și este superioară benchmarkului compus aferent portofoliului de investiții calculat pentru aceeași perioadă, care constituie 4.18 la sută (2005: 3.08 la sută).

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Active		
Cota Republicii Moldova la Fondul Monetar Internațional (FMI)	2.391.843	2.259.531
Cont curent la FMI	2.457	136
	<u>2.394.300</u>	<u>2.259.667</u>
Obligațiuni		
Cont nr.1	2.391.746	2.259.439
Cont nr.2	98	92
Total Disponibilități ale FMI	<u>2.391.844</u>	<u>2.259.531</u>
Alte organizații internaționale	2.920	420
Credite acordate de FMI	1.823.964	1.229.844
	<u>4.218.728</u>	<u>3.489.795</u>

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale (continuare)

Republica Moldova a aderat la FMI la 12 august 1992. Banca Națională a Moldovei activează în calitate de agent la efectuarea tranzacțiilor financiare cu FMI și în calitate de depozitar pentru menținerea conturilor FMI. Calitatea de membru în cadrul FMI este atribuită în bază de cotă. Cota membrului este determinată în urma acceptării în calitate de membru și este, periodic, majorată conform Revizuirii Generale a Cotelor. Cota formează baza pentru relațiile financiare și organizaționale cu FMI și determină, printre altele, dreptul relativ de vot al membrului, accesul maxim la finanțarea FMI și cota de membru în orice alocație a XDR.

Contul Cota FMI reflectă plata inițială și ulterioară a cotei și este un activ al membrului. Până la 25 la sută este achitat FMI de către fiecare membru în active de rezervă specificate de FMI și restul sumei este achitat în valuta țării membre.

Partea cotei spre achitare în moneda națională este depozitată în Contul nr. 1 al FMI, Contul nr.2 al FMI și devine proprietate a FMI. Contul nr. 1 al FMI este utilizat pentru tranzacțiile operaționale ale FMI (procurări, răscumpărări), în timp ce Contul nr.2 al FMI este utilizat pentru plata cheltuielilor suportate de FMI în moneda națională a țării membre.

Sumele incluse în bilanțul contabil al BNM în cadrul „Obligațiunilor către organizațiile financiare internaționale” includ, de asemenea, și creditele primite de către BNM de la FMI. Creditele date sunt exprimate în Drepturi Speciale de Tragere (XDR), iar în bilanțul contabil sunt prezentate în echivalentul MDL la finele perioadei gestionare.

La 31 decembrie 2006 soldul creditelor primite de la FMI este după cum urmează:

- Angajamente PRGF – XDR 000’ 68.358 (la 31 decembrie 2005: XDR 000’ 27.720)
- Angajamente EFF – XDR 000’ 25.417 (la 31 decembrie 2005: XDR 000’ 39.062)

Facilitatea de Reducere a Sărăciei și Creștere Economică (PRGF) reprezintă împrumuturi acordate țărilor sărace cu PIB mai mic de USD 895 pe persoană. FMI a acordat creditul în cadrul PRGF în sumă de XDR 000’ 27.720 în anii 2000-2002 pentru o perioadă de 10 ani cu perioada de grație de 5.5 ani. Rata dobânzii pentru aceste credite este de 0.5 la sută pe an.

Pe parcursul anului 2006 BNM a primit o tranșă în valoare de XDR 000’ 11.440 la data de 11 mai 2006 și XDR 000’ 31.970 la data de 22 decembrie 2006 în cadrul creditului PRGF.

6. Creanțe/obligațiuni ale/către organizațiile financiare internaționale (continuare)

Facilitatea de Finanțare Extinsă (EFF) reprezintă împrumuturi oferite pentru susținerea creșterii economice și sunt acordate economiilor cu deficit al balanței comerciale și de plăți.

FMI a acordat credite în suma de XDR 000' 87.500 pentru o perioadă de 10 ani, cu perioada de grație de 4.5 ani și rata dobânzii flotantă stabilită săptămânal de FMI.

Creditele primite de către BNM de la FMI din Contul Resurselor Generale sunt garantate cu o cambie emisă de Banca Națională a Moldovei.

La 31 decembrie 2006, conform soldurilor cu organizațiile financiare internaționale, activele s-au majorat cu 5.96 la sută, iar obligațiunile cu 20.89 la sută în raport cu 31 decembrie 2005. Majorarea activelor a fost condiționată preponderent de deprecierea monedei naționale în raport cu XDR, iar majorarea pasivelor, inclusiv și de recepționarea de la Fondul Monetar Internațional pe parcursul anului 2006 a tranșelor noi în cadrul creditului PRGF.

7. Creanțe ale Guvernului RM

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Împrumuturi acordate/reperfectate Guvernului RM	2.092.242	2.211.042
Dobânda din împrumuturi acordate/reperfectate Guvernului RM	21.580	11.909
	<u><u>2.113.822</u></u>	<u><u>2.222.951</u></u>

Rata dobânzii la împrumuturi la 31 decembrie 2006 a variat între 6.98 la sută și 13.69 la sută anual, în comparație cu 5.20 – 3.56 la sută anual la 31 decembrie 2005.

Împrumuturile Guvernului sunt garantate cu hârtii de valoare de stat la preț de piață, emise de Guvernul Republicii Moldova cu termenul scadenței similar termenului împrumutului, care pot fi tranzacționate pe piață.

Împrumuturile ajunse la scadență se reperfectează pe un termen de maximum 91 zile, cu rata dobânzii recent formată pe piața primară la hârtiile de valoare de stat cu același termen.

8. Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Hârtii de valoare emise de către Guvernul RM	402.574	402.910
	<u>402.574</u>	<u>402.910</u>

La 31 decembrie 2006 soldul hârtiilor de valoare emise de către Guvernul RM deținute în portofoliul BNM este compus din hârtii de valoare de stat emise de către Guvernul RM și transmise BNM ca rezultat al conversiunii anterioare a datoriei de stat interne contractate de la Banca Națională a Moldovei în anii precedenți.

Aceste hârtii de valoare sunt clasificate ca active disponibile pentru vânzare și sunt reflectate la valoarea justă.

Rata nominală medie ponderată a dobânzii la hârtii de valoare de stat din portofoliul BNM, reemise pe parcursul anului 2006 constituie 6.17 la sută (comparativ cu anul 2005 – 3.03 la sută), rata maximă – 13.69 la sută fiind înregistrată în decembrie 2006 (comparativ cu anul 2005 – 6.11 la sută înregistrată în ianuarie 2005), dar rata minimă – de 1.01 la sută a fost înregistrată în februarie 2006 (comparativ cu rata minimă înregistrată în mai 2005 – 1.09 la sută).

La situația din 31 decembrie 2006 rata medie de piață a portofoliului de HVS al BNM a constituit 13.3 la sută anual comparativ cu rata medie de intrare în portofoliu a hârtiilor de valoare de stat – 8.96 la sută anual.

9. Hârtii de valoare ale Guvernului RM ce urmează a fi emise

La finele trimestrului doi al anului 2006 valoarea „Hârtiilor de valoare ale Guvernului RM, ce urmează a fi emise” a atins nivelul zero, această situație apărând urmare restabilirii, după expirarea a patru luni de la finele anului a echilibrului dintre aceste creanțe și suma înregistrată în contul de rezervă de evaluare, în conformitate cu art. 54 din Legea cu privire la BNM nr. 548-XIII din 21 iulie 1995. Ulterior, articolul 54 a fost exclus din Legea cu privire la BNM.

10. Credite acordate băncilor și altor persoane

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Credite acordate băncilor	40.670	51.688
Credite acordate altor persoane	5.362	4.671
Sub total	<u>46.032</u>	<u>56.359</u>
Minus: Provizioane pentru deprecierea valorii creditelor	-	(10)
	46.032	56.349

10. Credite acordate băncilor și altor persoane (continuare)

Credite acordate băncilor și altor persoane includ credite acordate băncilor comerciale în anii 1993-2000 pentru creditarea cooperativelor de construcție locativă și credite acordate salariaților BNM, ajustate cu suma provizionului.

Diminuarea soldului la acest articol cu MDL 000' 10.317 sau cu 18.30 la sută este cauzată, în principal, de rambursarea parțială de către bănci a creditelor acordate cu MDL 000' 10.327. În perioada analizată a avut loc și diminuarea sumei provizionului pentru deprecierea creditelor cu MDL 000' 10.

Fluctuațiile provizionului pentru pierderi la credite pe parcursul anului au fost precum urmează:

	<u>2006</u>	<u>2005</u>
La 1 ianuarie	10	33.284
Venituri din provizioane pe parcursul anului	(10)	(37.505)
Cheltuieli cu provizioane pe parcursul anului	-	4.231
La 31 decembrie	<u>-</u>	<u>10</u>

11. Valori mobiliare investiționale

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Hârtii de valoare în valută străină cu cupon	4.019.326	2.460.108
Hârtii de valoare în valută străină cu scont	-	150.535
	<u>4.019.326</u>	<u>2.610.643</u>

Hârțiile de valoare emise de nerezidenți deținute de Banca Națională a Moldovei sunt reprezentate, în principal, de hârții de valoare emise de entități din Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană. La 31 decembrie 2006, toate hârțiile de valoare emise de nerezidenți, deținute în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei dețin cel mai înalt rating - „AAA” (la 31 decembrie 2005: „AAA”-100 la sută).

Aceste hârții de valoare sunt active cu risc scăzut și sunt clasificate ca active financiare la valoarea justă trecute prin contul de profit și pierdere.

Pe parcursul anului 2006 soldul hârțiilor de valoare emise de nerezidenți s-a majorat cu 53.96 la sută (în 2005: 88.76 la sută), fapt condiționat de creșterea rezervelor valutare și respectiv a portofoliului hârțiilor de valoare în valută străină.

În perioada de gestiune au ajuns la scadență, precum și au fost vândute hârții de valoare în valută străină cu valoarea nominală totală de USD 000' 110.000; EUR 000' 40.000 și GBP 000' 7.500 (în 2005: USD 000' 50.000; EUR 000' 44.500 și GBP 000' 4.000). Totodată, au fost procurate hârții de valoare în valută străină cu valoarea nominală totală de USD 000' 164.000; EUR 000' 60.000 și GBP'000 15.000 (în 2005: USD 000' 105.000; EUR'000 66.000 și GBP'000 15.000).

12. Alte Active

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Cheltuieli în avans	533	108
Alte creanțe	1.053	1.858
Stocuri	1.634	2.023
Mărfuri și materiale în gestiune	722	428
Sub total	<u>3.942</u>	<u>4.417</u>
Minus: Provizioane pentru stocurile cu rulaj lent și creanțe îndoielnice	(212)	(219)
	<u>3.730</u>	<u>4.198</u>

Mișcarea provizionului pentru stocurile cu rulaj lent și creanțele îndoielnice pe parcursul anului este precum urmează:

	<u>2006</u>	<u>2005</u>
La 1 ianuarie	219	696
Cheltuieli cu provizioane pe parcursul anului	4	53
Venituri din provizioane pe parcursul anului	(11)	(530)
La 31 decembrie	<u>212</u>	<u>219</u>

13. Active nemateriale și materiale pe termen lung

	<u>Clădiri</u>	<u>Echipamente</u>	<u>Active pe termen lung în curs de execuție</u>	<u>Active nemateriale</u>	<u>Total</u>
Cost					
La 1 ianuarie 2006	36.653	76.175	9.217	9.872	131.917
Achiziții	14	1.568	5.015	2.180	8.777
Reclasificări	-	-	(14.217)	14.217	-
Ieșiri	(40)	(1.632)	-	-	(1.672)
La 31 decembrie 2006	36.627	76.111	15	26.269	139.022
Depreciere acumulată					
La 1 ianuarie 2006	17.525	56.370	-	6.346	80.241
Uzura anuală	993	8.476	-	3.193	12.662
Ieșiri	(40)	(1.616)	-	-	(1.656)
La 31 decembrie 2006	18.478	63.230	-	9.539	91.247
Valoarea de bilanț					
La 1 ianuarie 2006	<u>19.128</u>	<u>19.805</u>	<u>9.217</u>	<u>3.526</u>	<u>51.676</u>
La 31 decembrie 2006	<u>18.149</u>	<u>12.881</u>	<u>15</u>	<u>16.730</u>	<u>47.775</u>

14. Moneda națională în circulație

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Moneda națională în circulație	5.874.968	5.224.952
Minus: Numerar în moneda națională în casa de circulație a BNM	(57.777)	(76.065)
	<u>5.817.191</u>	<u>5.148.887</u>

15. Disponibilități ale Guvernului RM

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Disponibilități ale Guvernului RM	871.627	348.236
	<u>871.627</u>	<u>348.236</u>

Disponibilitățile Guvernului RM la situația din 31 decembrie 2006 s-au majorat cu MDL'000 523.391 și reprezintă o pondere de 6.22 la sută în totalul obligațiunilor.

În situațiile financiare ale anului 2005 în componența articolului „Disponibilități ale Guvernului RM” au fost incluse și datele referitoare la conturile curente ale altor organizații de stat, care în situațiile financiare actuale sunt incluse în articolul „Alte obligațiuni”.

16. Disponibilități ale băncilor

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Disponibilități ale băncilor comerciale, inclusiv rezervele obligatorii	1.491.606	2.377.202
Depozite ale băncilor comerciale în monedă națională	332.791	581.361
	<u>1.824.397</u>	<u>2.958.563</u>

Disponibilitățile băncilor la situația din 31 decembrie 2006 constituie 13.02 la sută din totalul obligațiilor BNM, comparativ cu ponderea de 24.12 la sută deținută la sfârșitul anului 2005. Această situație este determinată de micșorarea mărimii lor cu MDL 000' 1.134.166 (sau cu 38.34 la sută), în special pe fondul majorării totale a obligațiilor cu 14.21 la sută față de 31 decembrie 2005.

În situațiile financiare ale anului 2005 în componența articolului „Disponibilități ale băncilor” au fost incluse date referitoare la contul „Loro” al Centrului casă și decontări din orașul Tiraspol, care în situațiile financiare actuale sunt incluse în articolul „Alte obligațiuni”.

17. Certificate emise de Banca Națională a Moldovei

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Certificate emise de BNM	943.347	141.554
	<u>943.347</u>	<u>141.554</u>

Pe parcursul anului Banca a continuat emiterea certificatelor BNM, care au fost vândute băncilor comerciale prin intermediul licitațiilor în scopul absorbției excesului de lichiditate pe piața monetară. Certificatele BNM au fost emise preponderent cu scadențe de 14 și 28 zile. Minimele și maximele dobânzilor (medii lunare) sunt cuprinse între 1.57 la sută și 13.87 la sută anual respectiv (comparativ cu anul 2005: 1.43 la sută și 7.29 la sută).

18. Alte obligațiuni

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Datorii față de Bugetul de Stat	313.498	160.512
Datorii față de alte entități	15.782	15.319
Datorii față de personal	4.922	4.828
Alte datorii	1.341	-
	<u>335.543</u>	<u>180.659</u>

Datoriile față de Bugetul de Stat reprezintă soldul profitului net disponibil pentru distribuire pentru perioada de raportare care urmează a fi transferat Bugetului de Stat al Republicii Moldova.

19. Capital și rezerve

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Capital autorizat	288.923	200.000
Fondul general de rezervă	577.845	319.175
Total capital statutar	<u>866.768</u>	<u>519.175</u>
Rezerva veniturilor nerealizate din diferențe de schimb valutar	133.099	-
Venituri/(pierderi) din reevaluarea HVS	(1.739)	442
Surplus din indexarea mijloacelor fixe	1.849	2.496
	<u>999.977</u>	<u>522.113</u>

Pe parcursul anului 2006 modificările făcute în Legea cu privire la BNM nr. 548-XIII din 21 iulie 1995, au rezultat într-o structură nouă a capitalului, descrisă în nota 3p. Aceste modificări au intrat în vigoare la 22 decembrie 2006.

În conformitate cu legea revizuită capitalul statutar al Băncii a atins nivelul de 10 la sută din totalul obligațiunilor monetare (reflexate pe bază brută) înregistrate la 31 decembrie 2006, cu excepția Datoriilor față de Guvernul RM și FMI în sumă de MDL 000' 8.667.676. Majorarea capitalului cu MDL 000' 347.953 s-a produs parțial datorită alocării de către Guvernul Republicii Moldova a contribuției de capital în valoare de MDL 000' 250.000, precum și în rezultatul repartizării sumei de MDL 000' 97.593 din profitul disponibil pentru distribuție. Aceste sume au fost repartizate între capitalul autorizat și fondul general de rezervă, astfel încât ponderea acestora în capitalul statutar al BNM la 31 decembrie 2006 este respectiv de 1/3 și 2/3.

În conformitate cu art. 20 al Legii nr.548 – XIII din 21 iulie 1995 „Cu privire la Banca Națională a Moldovei”, la finele anului financiar profitul disponibil pentru distribuție se alocă în proporție de 50 la sută pentru majorarea capitalului statutar în limitele descrise mai sus.

Pe parcursul anului diferențele din reevaluarea hârtiilor de valoare în valută străină au fost reflexate într-un cont separat, iar veniturile și cheltuielile aferente acestor diferențe devenite realizate la data scadenței hârtiilor de valoare sau vânzării acestora se reflexau în contul de profit și pierdere. La finele anului diferențele aferente hârtiilor de valoare în valută străină rămase în portofoliu, reprezintă respectiv venituri/pierderi nerealizate, și au fost recunoscute în contul de profit și pierdere. În anul 2006 au fost constatate pierderi nerealizate din reevaluarea hârtiilor de valoare în sumă de MDL 000' 6.924, respectiv, cu această valoare s-a micșorat și profitul net anual.

În mod similar pe parcursul anului veniturile/pierderile nerealizate din reevaluarea stocurilor valutare au fost reflexate într-un cont separat. La finele anului veniturile nerealizate în sumă de MDL 000' 133.099 au fost reflexate la venituri în contul de

19. Capital și rezerve (continuare)

profit și pierdere, și în conformitate cu Legea cu privire la BNM au fost transferate în contul respectiv de rezervă.

La situația din 31 decembrie 2006 de la reevaluarea hârtiilor de valoare de stat a fost constatat un rezultat total negativ egal cu MDL 000' 1.739, care a generat micșorarea capitalului BNM cu suma respectivă.

20. Repartizarea profitului anual

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Profit net al anului	545.806	11.941
Deducerea pierderilor valutare nerealizate din diferențe de schimb valutar în conformitate cu Legea cu privire la BNM	-	198.163
Alocarea veniturilor nerealizate din diferențe de schimb valutar în conformitate cu Legea cu privire la BNM	(133.099)	-
Includerea surplusului realizat din indexarea mijloacelor fixe	647	647
Profit net disponibil pentru distribuire	<u>413.354</u>	<u>210.751</u>
Repartizarea:		
Capital autorizat	(32.531)	-
Fondul general de rezervă	(65.062)	(42.151)
Bugetul de Stat	<u>315.761</u>	<u>168.600</u>

21. Venituri din dobânzi

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Venituri din dobânzi la depozite și disponibilități:		
Dobânzi la depozite la termen în bănci străine	179.508	102.988
Dobânzi la depozite plasate overnight	31.709	43.353
Dobânzi la disponibilități	1.808	3.969
	<u>213.025</u>	<u>150.310</u>
Venituri din dobânzi la hârtii de valoare:		
Dobânzi la hârtii de valoare emise de nerezidenți cu cupon și scont	137.328	60.416
Amortizarea scontului la hârtiile de valoare emise de Guvernul RM	22.011	13.659
	<u>159.339</u>	<u>74.075</u>
Venituri din dobânzi la creditele acordate:		
Dobânzi la împrumuturile acordate/reperfectate Guvernului RM	121.650	78.063
Dobânzi la creditele acordate băncilor și salariaților	4.873	6.138
	<u>126.523</u>	<u>84.201</u>
	<u>498.887</u>	<u>308.586</u>

22. Cheltuieli cu dobânzi

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Cheltuieli cu dobânzi la împrumuturile primite:		
Dobânzi la creditele primite de la FMI	32.559	32.734
	32.559	32.734
Cheltuieli cu dobânzi aferente disponibilităților:		
Dobânzi aferente rezervelor obligatorii	15.418	12.643
Dobânzi aferente depozitelor atrase de la bănci	30.962	26.800
	46.380	39.443
Cheltuieli cu dobânzi aferente operațiunilor cu hârtii de valoare și la acorduri REPO:		
Amortizarea scontului la certificatele BNM	40.235	9.864
Dobânzi aferente operațiunilor REPO de vânzare	-	1.017
	40.235	10.881
	119.174	83.058

23. Venituri/(Pierderi) din tranzacții și diferențe de schimb valutar

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Venituri realizate din operațiuni de schimb valutar	133.330	28.135
Venituri/(pierderi) nerealizate din diferențe de schimb valutar	133.099	(198.163)
	266.429	(170.028)

24. Pierderi din reevaluarea valorilor mobiliare

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Veniturile nete realizate din valori mobiliare	4.544	1.566
Pierderile nete nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare la justa valoare	(6.924)	(9.757)
	(2.380)	(8.191)

25. Alte venituri

Alte venituri preponderent reprezintă plata pentru serviciile de decontare oferite băncilor din Republica Moldova.

26. Cheltuieli operaționale

	<u>31 decembrie 2006</u>	<u>31 decembrie 2005</u>
Cheltuieli aferente producerii monedei naționale	50.624	20.916
Cheltuieli cu personalul	33.624	32.964
Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale și materiale pe termen lung	12.662	10.034
Cheltuieli de comunicare	5.028	4.271
Cheltuieli pentru reparații de clădiri și echipament	718	1.692
Cheltuieli de menținere a echipamentului	517	1.003
Alte cheltuieli operaționale	4.869	5.234
	<u>108.042</u>	<u>76.114</u>

Cheltuielile cu personalul includ contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculate, respectiv, în mărime de 26 la sută și 2 la sută la salariu și alte recompense (2005: 27 la sută și 2 la sută respectiv).

27. Parți afiliate

Pe parcursul anului încheiat la 31 decembrie 2006 remunerarea plătită conducerii Băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu a fost în suma de MDL 000' 3.335 (2005: MDL 000' 2.961).

Banca oferă credite angajaților săi. Prezentarea în continuare reprezintă mișcarea împrumuturilor oferite și soldul la credite oferite conducerii Băncii, inclusiv conducătorilor de nivel mediu:

	<u>Soldul la 1 ianuarie</u>	<u>Credite acordate</u>	<u>Rambursări</u>	<u>Sold la 31 decembrie</u>
2005	801	-	125	676
2006	676	-	43	633

Creditele sunt acordate persoanelor de conducere la rate a dobânzii aplicate pentru toți salariații BNM în condițiile prevăzute de regulamentul intern al BNM. Aceste credite sunt asigurate prin gajul depus de fiecare persoană beneficiară. La data de 31 decembrie 2006 aceste credite sunt clasificate în categoria creditelor performante la care nu se formează provizion.

28. Angajamente și contingente

Litigii

La 31 decembrie 2006 Banca a fost implicată într-un litigiu împotriva fostului angajat și două litigii împotriva Băncii. La 31 decembrie 2006 Banca a înregistrat un provizion pentru litigiile în valoare de MDL 000'46, considerând că valoarea provizionului este adecvată pentru a acoperi cheltuielile viitoare aferente litigiilor împotriva Băncii (la 31 decembrie 2005: MDL'000 46).

Angajamente legate de creditare

La 31 decembrie 2006 nu exista nici un angajament de creditare.

Anexe

Tabelul nr. 1. EVOLUȚIA INDICATORILOR MACROECONOMICI

	2004	2005	2006
Produsul intern brut nominal (mil. lei)	32031.8	37651.9	44068.8
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	107.4	107.5	104.0
Deflatorul PIB, %	108.0	109.3	112.6
Producția industrială (mil. lei)	17591.1	20770.2	22243.2
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	108.2	107.0	93.1
Indicele prețurilor producătorilor de producție industrială (mediu)	105.6	105.3	112.2
Producția agricolă (mil. lei)	11819.0	12688.0	13695.0
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	120.8	100.8	95.4
Investițiile în capital fix (mil. lei)	5140.0	7189.1	9580.4
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	108.0	112.0	117.0
Deficitul (-), excedentul (+) bugetului public (mil. lei)	131.4	578.4	-126.1
- față de PIB, %	0.4	1.5	-0.3
Indicele prețurilor de consum (mediu)	112.4	111.9	112.7
Indicele prețurilor de consum (la sfârșit de perioadă)	112.5	110.0	114.1
Numărul scriptic mediu al personalului pe perioadă (mii persoane)	667.2	662.8	648.7
Numărul șomerilor oficial înregistrați la sfârșit de perioadă (mii persoane)	21.0	21.7	20.4
Rata șomajului conform BIM	8.1	7.3	5.6 ¹
Salariul mediu (lei)	1103.1	1318.7	1697.1
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali, %	110.1	106.8	114.2
Restanțele la salarii la sfârșit de perioadă (mil. lei)	134.9	96.0	114.7
Datoria externă publică și public garantată (mil. USD) ²	880.1	774.1	876.7
Total datorie externă (mil. USD)	1897.8	2080.5	2482.1
Datoria internă (mil. lei)	3714.1	3787.1	3790.2
– împrumuturi de la BNM cu garanția HVS	2338.0	2211.0	2092.24
– hârtii de valoare de stat în circulație,	1376.1	1576.0	1697.94
inclusiv HVS în portofoliul BNM	400.0	400.0	400.0

¹ Pentru trimestrul IV, 2006² Sold la sfârșit de perioadă

Sursa: Biroul Național de Statistică, Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 2. DINAMICA INFLAȚIEI

Perioada	% modificării față de luna precedentă			% modificării față de luna decembrie a anului precedent			% modificării față de luna similară a anului precedent		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Ianuarie	1.5	1.1	1.9	1.5	1.1	1.9	15.2	12.1	10.9
Februarie	0.9	2.1	1.4	2.4	3.2	3.3	14.2	13.4	10.1
Martie	0.6	0.8	1.5	3.0	4.0	4.8	13.9	13.6	10.8
Aprilie	0.9	1.4	1.0	3.9	5.5	5.9	13.2	14.2	10.4
Mai	0.5	0.1	1.2	4.4	5.6	7.2	13.2	13.8	11.7
Iunie	0.1	-0.8	0.2	4.5	4.7	7.4	12.2	12.7	12.8
Iulie	0.3	-1.1	-0.4	4.8	3.5	7.0	11.0	11.1	13.7
August	0.5	0.2	0.8	5.3	3.7	7.9	11.2	10.8	14.5
Septembrie	1.0	1.2	1.1	6.4	4.9	9.1	10.5	10.9	14.4
Octombrie	2.2	1.5	1.6	8.7	6.5	10.8	10.6	10.2	14.4
Noiembrie	1.8	1.9	1.7	10.7	8.5	12.7	11.5	10.3	14.3
Decembrie	1.6	1.4	1.2	12.5	10.0	14.1	12.5	10.0	14.1

Sursa: Biroul Național de Statistică

Tabelul nr. 3. PRODUSUL INTERN BRUT

	Mil. lei, prețuri curente		Creștere reală, %		Ponderea, %	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
<i>pe categorii de resurse</i>						
Produsul intern brut	37651.9	44068.8	7.5	4.0	100%	100%
Valoarea adăugată brută, total	31615.9	36668.7	5.2	2.6	84.0	83.2
Bunuri	12110.7	12962.5	2.5	-5.5	32.2	29.5
Agricultură	6174.9	6635.5	1.5	-4.1	16.4	15.1
Industrie	5935.8	6327.0	3.6	-7.0	15.8	14.4
Servicii	20262.1	24699.2	7.6	7.7	53.8	56.0
Construcții	1257.0	1730.3	2.1	16.3	3.4	3.9
Comerț cu ridicata	3928.6	4583.0	4.1	5.5	10.4	10.4
Transport și comunicații	4603.9	5342.6	15.2	14.8	12.2	12.1
Alte servicii	10472.6	13043.3	6.3	4.4	27.8	29.6
Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-756.9	-993.0	21.9	7.8	-2.0	-2.3
Impozite nete pe produse și import	6036.0	7400.1	21.7	10.8	16.0	16.8
<i>pe categorii de utilizări</i>						
Consumul final	41368.4	49965.9	13.8	6.7	109.9	113.4
gospodării	34694.1	41319.1	13.7	7.0	92.2	93.8
administrația publică și privată	6674.3	8646.8	14.3	5.3	17.7	19.6
Formarea brută de capital	11606.4	15107.0	18.1	15.1	30.8	34.3
formare brută de capital fix	9257.9	12315.8	14.4	17.4	24.6	28.0
variația stocurilor	2348.5	2791.2	33.2	5.9	6.2	6.3
Export net	-15323.0	-21004.1	38.2	19.8	-40.7	-47.7
export	19264.1	20590.7	14.7	2.8	51.2	46.7
import	34587.1	41594.8	23.4	10.3	-91.9	-94.4

Sursa: Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 4. **INDICATORI MONETARI** (mil. lei, la sfârșit de perioadă)

	2004	2005	2006
Agregate monetare			
Baza monetară	5313.1	7002.9	6512.3
M0 (bani în circulație)	3699.9	4571.2	5145.8
Depozitele la vedere	1864.3	2761.9	3122.4
M1	5564.2	7333.1	8268.2
Depozitele la termen	2572.3	3792.4	4202.0
Instrumentele pieței monetare	0.5	0.1	15.0
M2	8137.0	11125.6	12485.2
Depozitele în valută străină	3582.7	4701.2	7072.8
M3	11719.7	15826.8	19558.0
Viteza de circulație a banilor (M2)	3.94	3.38	3.53
Multiplicatorul (M2)	1.53	1.59	1.92
Depozite (total)	8019.3	11255.5	14397.2
Depozitele persoanelor juridice	3207.4	4255.6	5033.3
inclusiv în valută străină	1068.4	1296.6	1915.6
Depozitele persoanelor fizice	4811.9	6999.9	9363.9
inclusiv în valută străină	2514.3	3404.7	5157.2
Credite			
Cereri de plată ale BNM față de bănci	62.3	51.7	40.7
Cereri de plată față de sectorul neguvernamental, total	7399.3	9990.5	13767.8
în moneda națională:	4272.0	6255.1	8509.0
– față de întreprinderile de stat	422.3	401.0	339.7
– față de sectorul privat	3110.2	4219.5	5380.9
– față de populație	688.3	1100.9	2072.2
– față de alte instituții financiare	51.2	533.7	716.2
în valută străină	3127.3	3735.4	5258.8

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 5. RATA MEDIE PONDERATĂ LA DEPOZITELE LA TERMEN

Perioada	Depozite				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul mil. lei	rata dobânzii %	volumul mil. lei	rata dobânzii %
Ianuarie 2005	764.0	380.5	15.71	383.5	5.18
Februarie	760.5	449.5	15.40	311.0	5.33
Martie	857.5	480.6	14.37	376.9	5.28
Aprilie	746.5	364.6	13.90	381.9	5.13
Mai	730.6	392.2	13.35	338.4	5.24
Iunie	861.2	461.2	13.19	400.0	5.08
Iulie	830.5	440.7	12.96	389.8	5.13
August	989.2	438.4	12.78	550.8	5.11
Septembrie	953.5	469.3	12.29	484.2	5.04
Octombrie	865.0	440.5	12.28	424.5	5.06
Noiembrie	951.3	517.9	11.80	433.4	5.14
Decembrie	1313.9	806.9	10.55	507.0	5.18
Total 2005	10623.7	5642.3	12.99	4981.4	5.15
Ianuarie 2006	1212.6	669.0	10.83	543.6	5.00
Februarie	881.6	478.1	11.74	403.5	5.00
Martie	1040.2	516.7	11.50	523.5	4.85
Aprilie	936.0	416.0	11.33	520.0	5.76
Mai	1134.0	471.4	10.74	662.6	5.23
Iunie	1135.8	415.8	11.15	720.0	4.60
Iulie	1044.5	443.1	10.90	601.4	5.12
August	1182.3	401.7	11.99	780.6	5.22
Septembrie	1097.0	381.8	12.62	715.2	5.26
Octombrie	1164.4	466.6	13.28	697.8	5.10
Noiembrie	1285.9	569.5	13.08	716.4	5.18
Decembrie	1560.6	713.2	13.40	847.4	5.62
Total 2006	13674.9	5942.9	11.93	7732.0	5.17

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 6. RATA MEDIE PONDERATĂ LA CREDITE

Perioada	Credite				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul mil. lei	rata dobânzii %	volumul mil. lei	rata dobânzii %
Ianuarie 2005	524.2	338.9	21.16	185.3	11.29
Februarie	757.1	485.2	20.88	271.9	11.26
Martie	1048.8	656.0	20.70	392.8	11.45
Aprilie	1037.3	646.2	20.16	391.1	11.18
Mai	963.4	646.4	19.21	317.0	11.29
Iunie	1096.5	769.4	19.36	327.1	11.06
Iulie	957.2	660.8	19.32	296.4	11.18
August	1253.8	763.4	18.71	490.4	10.68
Septembrie	1686.6	1188.3	18.14	498.3	11.05
Octombrie	1244.1	873.0	18.21	371.1	11.07
Noiembrie	1239.0	848.4	17.98	390.6	11.10
Decembrie	1636.2	1150.4	17.30	485.8	10.64
Total 2005	13444.2	9026.4	18.93	4417.8	11.07
Ianuarie 2006	865.7	600.7	17.93	265.0	11.00
Februarie	1049.1	733.5	18.30	315.6	11.07
Martie	1469.3	1000.2	18.18	469.1	10.91
Aprilie	1147.2	727.4	17.83	419.8	10.83
Mai	1155.5	790.5	17.60	365.0	11.04
Iunie	1234.6	727.3	17.58	507.3	11.27
Iulie	1124.4	658.6	17.61	465.8	11.11
August	1457.1	782.3	18.29	674.8	10.95
Septembrie	1525.8	836.4	18.61	689.4	11.05
Octombrie	1612.9	961.5	18.68	651.4	11.25
Noiembrie	1726.6	1112.2	18.34	614.4	11.26
Decembrie	2222.1	1305.0	18.59	917.1	10.97
Total 2006	16590.3	10235.6	18.18	6354.7	11.06

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 7. RATA PROFITULUI LA HVS EMISE PE PIAȚA PRIMARĂ (%)

Perioada	Rata lunară medie ponderată pe tipuri de HVS			Rata lunară nominală medie ponderată
	91 zile	182 zile	364 zile	
Ianuarie 2005	5.68	6.81	9.4	6.76
Februarie	1.99	3.09	5.12	2.77
Martie	1.21	1.98	3.72	1.93
Aprilie	1.62	3.89	5.06	2.71
Mai	1.24	2.98	4.34	2.25
Iunie	2.32	3.10	4.67	2.94
Iulie	3.32	3.40	4.90	3.65
August	3.08	3.30	4.79	3.51
Septembrie	2.88	3.19	4.57	3.33
Octombrie	4.89	5.31	6.23	5.28
Noiembrie	4.58	5.02	6.12	4.98
Decembrie	3.73	4.27	5.73	4.27
Rata anuală medie ponderată – 2005	2.98	3.77	5.36	3.66
Ianuarie 2006	2.43	3.44	5.23	3.20
Februarie	1.21	1.94	3.36	1.83
Martie	3.52	4.24	5.26	4.05
Aprilie	5.33	6.11	7.48	5.95
Mai	6.53	7.44	9.12	7.32
Iunie	7.72	8.23	11.03	8.53
Iulie	7.54	8.21	10.78	8.37
August	7.19	8.06	10.95	8.23
Septembrie	7.02	8.66	11.16	8.29
Octombrie	7.71	9.05	12.96	9.11
Noiembrie	8.34	9.57	13.76	9.77
Decembrie	11.99	12.97	15.06	12.89
Rata anuală medie ponderată – 2006	6.46	7.56	9.90	7.34

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 8. CURSUL OFICIAL DE SCHIMB (lei)

Tipul de valută	2004		2005		2006	
	sfârșit de perioadă	mediu anual	sfârșit de perioadă	mediu anual	sfârșit de perioadă	mediu pe perioadă
USD (1\$)	12.4600	12.3283	12.8320	12.6003	12.9050	13.1319
EUR (1€)	16.9542	15.3286	15.1950	15.6978	16.9740	16.4918
RUB (1)	0.4487	0.4280	0.4459	0.4455	0.4894	0.4834
ROL (1000)	0.4300	0.3790	0.4113	0.4333		
RON (1)*			4.1129	4.3327	4.9869	4.6800

* La data de 1 iulie 2005, moneda națională a României, leul, a fost denominată, astfel încât 1 leu nou (RON) echivalează cu 10 000 lei vechi (ROL). Leii vechi (ROL) au avut putere circulatorie până la data de 31 decembrie 2006.

Sursa: Banca Națională a Moldovei